

Quaestiones Dioneae ...

Paul Hagen

ARTES
LIBRARY VERITAS OF THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN

TUDOR

MICHIGAN
CIRCUISPICE

1787
59

QUAESTIONES DIONEAE.

Dissertatio Inauguralis

quam

auctoritate amplissimi philosophorum ordinis

in academia Kiliensi

ad summos in philosophia honores rite capessendos

scripsit

Paulus Hagen

Lubecensis.

KILIAE.

Ex officina H. Fiencke.

MDCCCLXXXVII.

888
D68
H26
Bühr

Rectoratsjahr 1887/8
Nr. 9.

Imprimatur :

Dr. G. Busolt
h. t. decanus.

RICHARDO FOERSTER

sacrum.

158438

Quaestiones Dioneae.

I. De Dione Chrysostomo mythographo et my-	
thologo	p. 2—16
1. qua ratione usus sit mythis	p. 2
2. quibus mythis usus sit	p. 10
II. De Dione theologo	p. 16—42
1. de deis universis	p. 16
2. de Iove	p. 27
3. de mundo	p. 28
4. de oraculis	p. 30
5. de heroibus et daemonibus	p. 36
III. De Dionis studiis Homericis	p. 42—65
Excursus de or. 53, 1 et 3 p. 274 et 275 .	p. 65—69
IV. De Dione artis aestimatore	p. 69—81
1. de arte artificibusque iudicium universum	
illustratur	p. 69
2. de singulis artificiis	p. 73

Dionis Chrysostomi orationes, quamquam variis effreruntur¹⁾ laudibus a viris doctis, commentationibus tamen philologorum admodum raro tractatae sunt ac ne in eam quidem quaestionem vocatae, „*quae in omni scriptore primo loco agitanda est, quos ille scrutus sit auctores aut unde sua petierit.*“ (Heyne comm. de Apollod. Bibl. p. 27). Nec vero ad hanc disputationem prorsus absolvendam sufficit singulas imitationes detegere atque enumerare, sed praeterea in universum accurate circumspiciendum est, quas exhibeat sententias scriptor de rebus divinis atque humanis, ad quas conformandas studia omnia coniuncta et ad propriam auctoris indolem accommodata haud parvam vim habere nemo non concedat. Talis autem disquisitio eo minus omittenda est in Dione Chrysostomo quippe qui philosophi partes saepe aut sustineat aut sibi videatur sustinere. Hac igitur potissimum quam significavimus dupli ratione in Dionem Chrysostomum inquirere constituimus;

¹⁾ Niebuhr, Vorträge über röm. Gesch. III p. 227: »Dio Chrysostomus von Prusa ist wirklich ein Schriftsteller von ungemeinem Talent, dessen Reden grossenteils wehmüdig machen durch die Geringfügigkeit des Stoffes, den sie behandeln. Überall ist eine vortreffliche Sprache, ein rein gewonnener Attizismus, den er mit bewundernswerter Meisterschaft beherrscht; ein liebenswürdigeres Gemüt giebt es nicht, er ist nicht eitel wie ein Rhetor und doch im Bewusstsein seiner Kraft. Er war ein unaffektiertter Platoniker, lebte mit seiner ganzen Seele in Athen. Das vergangene Athen ist für ihn die ganze Welt, worüber er Rom und die Herrscher vergisst.« Mueller, Gesch. der Theorie der Kunst bei den Alten 2 p. 248—250 (de or. 12), Bernhardy, Gesch. d. griech. Litt. I p. 432, 492, 498, Westermann, Gesch. d. Beredtsamkeit 2 p. 190, Zeller, Die Philos. der Griechen, III, 1, 817—820, Mommsen, röm. Gesch. V p. 244, 147 sq. 262 sq. Rohde, Der griech. Roman p. 299, 509 et 510 de or. VII, Friedlaender, Sittengesch. 3 p. 219, O. Jahn, Grenzboten III, 1867. de or. 7, Kaibel, Allgemeine Bildung in der röm. Kaiserzeit in »Nord u. Süde Jnni 1886, p. 372 sq.: »Wir kennen aus dem ersten nachchristlichen Jahrhundert zwei Männer, die mit dem Maß ihrer Zeit gemessen unsere ganze Bewunderung und Zuneigung verdienen, Plutarch von Chaeronea und Dio von Prusa, beide ernsten Strebens voll, feinsinnig, liebenswürdig, dabei im Besitz einer reichen, zeitgemässen Bildung.«

qua in re ut paullo liberiore ordine utamur, res ipsa quodammodo poscit. Antequam autem ad id quod nobis propositum est aggrediamur, primum commemoremus adnotationibus Dionis interpretum Morelli Casauboni Reiskii Geelii studia nostra hic illic adiuta esse sicut commentationibus Burckhardtii: »Ueber den Wert des Dio Chrysostomus für die Kenntniss seiner Zeit« (N. Schweiz. Mus. IV p. 97—112) et Hermanni Haupt: »Dion Chrysostomus als Historiker« (Philol. vol. 43 p. 385—404). Deinde monendum est orr. 37, 63, 64, quae Dionis nomine circumferuntur, esse non genuinas. cf. Emperii obss. in Dionem Chrys., Lipsiae 1830 p. 50, 59 et eiusdem opusc. phil. et hist. ed. Schneidewin Gott. 1847 p. 18—49 impr. p. 34. Atque or. 37 quidem a Favorino compositam esse l. l. demonstravit Emperius, frustra studuit refutare Marres de Favorini Arelatensis vita studiis scriptis, Traiecti ad Rhen. 1853 p. 92—97, denuo probavit E. Maas Philol. Unters. III, 133 sq. Contra or. 65 totam Dionis esse putaverim non assensus Rohdio, Der griech. Roman p. 180 adn. 3: „or. 65 die Vorwürfe gegen die Tyche abweisend ist nur ein Mosaik aus einzelnen, denselben Gedanken immer wiederholenden Stellen, in dem wohl Einzelnes dem Dio angehören mag.“

Caput I.

De Dione mythographo et mythologo.

Legentem Dionis orationes effugere non potest cum summo studio atque amore mythos modo breviter perstringere modo copiosius enarrare. Hanc consuetudinem tetigit iam Photius Bibl. cod. 209: *χαίρει δὲ μάλιστα καὶ μυθολογήμασι τὰς παραπέσεις συνδιαιπλέζειν· διὸ καὶ τὸ ἀγελλές διώκειν δοκεῖ.* commemoravit Westermann Hist. El. Gr. 2 p. 190 „lästig endlich das häufige, wenn auch keineswegs ungeschickte Einfrechten mythischer Erzählungen.“ Exoritur igitur quaestio, quidnam Dio mythis afferendis sibi proposuerit, qua ratione iis usus sit. Ipse sententiam suam accuratius exponit in or. 12, quae inscribitur *Οἰκουπότικός η̄ περὶ τῆς πρώτης τοῦ Θεοῦ ἐννοίας.* Quattuor rebus cognitionem dei parari hac in oratione docet. Primum enim 12, 39 p. 391 sq.¹⁾ opinio deorum omnibus hominibus natura insita atque

¹⁾ Paragraphis editionis Emperii semper addidi paginas Reiskianas, quae inde ab or. 33 ad alterum huius editionis volumen pertinent.

innata est, deinde aliorum λόγοις τε καὶ μύθοις καὶ ξέσοι acquiritur, poetarum, quorum adhortationes et praecepta homines quadam libertate accipiunt et sequuntur, legumlatorum, qui necessitate utuntur et imperio. Quarta accedit ad opinionem deorum ξυγνυτορ ποιητικὴν ρουμικὴν talis idea, qualem artifices operibus suis exprimunt, quae quam maxime ad honorem et gratiam deorum formantur. Quamquam artifices plerumque non a poetis et legumlatoribus discedunt, nonnunquam tamen nova quaedam inducunt coacti discrimine, quod intercedit inter ipsorum artem, quae ad oculos pertinet, et poetarum, qui non nisi audientes respiciunt. Postremus (§ 47 p. 397) denique et minime neglegendus philosophus quam maxime puram veramque imaginem dei excolit. Nec enim artifices ρῦν καὶ γρόγησιν αὐτὴν καὶ αὐτὴν exprimere possunt, sed coacti sunt hac in re poetas secuti deos imagine hominum fingere, cf. 4, 85 p. 166. Similiter alio quoque loco 36, 33 p. 89 commemorat Dio poetas non penitus perspexisse summas res divinas atque humanas comparans eos cum ministris, qui extra fines remanent nec ad ipsa mysteria admittuntur. Tamen poetae veteres, Homerus et Hesiodus, a Misis docti sunt de mythis et religione. Hos veteres poetas iam Herodotus auctores religionis mythorumque vocat II, 53 Ἡσίδον γὰρ καὶ Ὄμηρον . . . οἵτοι δὲ εἰσὶ οἱ ποιῆσαντες θεογονίην Ἑλλῆσι καὶ τοῖσι θεοῖσι τὰς ἐπιονυμίας δόγματες καὶ τιμάς τε καὶ τεχνας διελόντες καὶ εἴδεται αὐτῶν σημαίναντες. Quem locum Herodoteum fortasse respexit Dio in orr. 36, 34 p. 90 et 12, 62 p. 406. Prorsus autem similem Dionis disputationem legimus apud Strabonem I, 2, 7—9 p. 19—20, cuius verba, quae ad nostrum propositum imprimis pertinent, sunt haec: καὶ πρώτων ὅν τοὺς μύθους ἀπεδεξαντο οὐχ οἱ ποιῆσαι μόνον. ἀλλὰ καὶ αἱ πόλεις πολὺ πρότερον καὶ οἱ ρουμοθετεῖαι τοῦ χρηστίου χάριν et τιμάντης δὲ μυθοποιίας οὐσης . . . veteres διὰ ποιητικῆς ίκανῶς σωφρονεῖσθαι πᾶσαν ἡλικίαν ὑπελαβον· χρόνοις δὲ. ὑστερον η τῆς ιστορίας γραψή καὶ η νῦν γιλοσοցει παρελήνεται εἰς μέσον. αὗτη μὲν οὖν πρὸς ὀλίγονες. Si denique addimus Strabonis verba η νὴ Άτα δρῶσι γραψάς η σώματα οιωνίην τινὰ περιπτέτειαν ὑποσηματορτα μυθώδη, invenimus iam apud eum quattuor illa fundamenta cognitionis deorum iacta, Dio autem noster, qua est philosophica doctrina, additam praebet religionem natura insitam

omnibus atque innatam. Qua cum sententia qui comparetur dignus est locus Ciceronis Legg I, 8, 24:

Dio 12, 39
τῆς γὰρ περὶ τὸ θεῖον δόξης καὶ
ὑπολήψεως πρώτην μὲν ἀτεχνῶς
πηγὴν ἐλέγουμεν τὴν ἔμφυτον
ἀπαστιν ἀνθρώποις ἐπινοε-
αν ἐξ αὐτῶν γιγνομένην τῶν
ζητῶν καὶ τάληθοῦς. οὐκέτι
πολὺς συστᾶσαν οὐδὲ οὐδὲ τενχει,
ἀλλὰ πάννισχνον καὶ ἀερασον
ἐκ τοῦ πατρὸς χρόνου καὶ παρὰ
πάσι τοῖς ἔθνεσιν ἀρχαμένην
καὶ διαμενονσαν. σχεδόν τι κοι-
νὴν καὶ δημοσίαν τοῦ λογικοῦ
γένους.

animum . . . esse ingen-
eratum a Deo: ex quo vere vel
agnatio nobis cum coelstibus
vel genus vel stirps appellari
potest. itaque ex tot generibus
nullum est animal praeter
hominem, quod habeat notitiam
aliquam Dei. ipsisque in
hominibus nulla gens est
neque tam immansueta neque
tam sira, quae non, etiamsi
ignoret qualē habere Deum
debeat, tamen habendum sciāt.
ex quo efficitur illud, ut is ag-
noscat Deum, qui unde ortus
sit, quasi recordetur ac nos-
cat.¹⁾

Dionem ex Cicerone hausisse non maiorem habet probabilitatem quam Ciceronem ipsum in hanc cogitationem vere philosophicam incidisse; potius conexus Strabonis Ciceronis Dionis locorum quos attuli is videtur esse, qui ad unum eundemque fontem revocet. Quod si rectum est, fortasse licet cogitare de Posidonio Rhodio auctore, quo usi sunt et Strabo²⁾ et Cicero.³⁾

Cognovimus igitur ex hoc Dionis loco mythos a poetis enarratos aut ab artificibus expressos aliquam vim ad opinionem

¹⁾ Cf. Cic. de nat. deor. I, 16. II, 2. Tusc. disp. I, 16. Seneca Ep. 117, 5. Nulla gens usquam est adeo extra leges moresque projecta, ut non aliquos deos credat. — Aristot. de coelo I, 3 πάρις ἀρθρωτοι περὶ θεῶν ἔργονται ἐπάληψις. Xen. Mem. 4, 4, 19 παρὶ πάσιν ἀρθρωτοι πρώτοι ρωμέσται θεοὺς σέρβεται. Hom. Od. 3, 48 πάρις δὲ θεῶν χαίρουσαν ἀρθρωτοι.

²⁾ Cf. Vogel, Philol. 43. 435 sq.

³⁾ Cf. Corssen de Posidonio Rhodio Ciceronis in libro I Tusc. disp. et in Somnio Scipionis auctore diss. Bonn. 1878 et mus. Rhen. 36, 506 sq. (enī adstipulati sunt Diels mus. Rhen. 34, 487 sq. et Zeller, Phil. Graec. 3, 1, 559, 2, oblocutus est Hirzel Unters. z. Cic. phil. Schrift 3, 343 sq.) Hirzel I. l. I, 203—209, 211—216, qui Posidonii opus περὶ θεῶν alteri Ciceronis libro de nat. deor. subesse ostendit.

deorum constituendam habere, minorem tamen quam philosophiam. Eandem arctam mythologiae cum philosophia coniunctionem apud Dionem demonstrat quoque ipsius elocutio, qui quidem *μῦθος* vocabulum eodem sensu adhibeat quam *τὸν τῶν φιλοσόφων λόγον*. Commemoratur enim or. 36, 39 p. 91 ἔτερος *μῦθος* a magis cantatus, alter igitur *μῦθος* esse debet is, quem § 38 p. 92 Dio significat verbis „*ὅδε μὲν οὖν δ τῶν φιλοσόφων λόγος.*”

2. Neque vero tantum ad deorum cognitionem mythos vim habere haud parvam putat Dio, sed iisdem utitur ad homines docendos adhortandosque plerumque explicans vel altiore sensum supponens. Quomodo hac ratione egerit Dio, luculenter ipsius verba demonstrant V, 3 p. 189: *οὗτῳ δὴ καὶ τοῖς ἀνωμελεῖσι μυθεύμασι λόγος ἐμβληθεὶς χρήσιμος καὶ συμφέρων οὐδὲ ἐκεῖναι τίσας μάτην λελεγμένα. τιχὸν δὲ καὶ οἱ πρῶτοι συνιδεντες αὐτὰ πρός τι τοιοῦτον συνέθεσαν αἰνιτόμενοι καὶ μεταφροντες τοῖς διναμένοις ὁρθῷς ἐπολαμβάνειν* et 60, 9 p. 312: *καὶ τῶν φιλοσόφων ἦδη τινὲς τοιοῦτοι γεγόνασιν, ὥστε. ὅποιον ἄρ μῆνος ἡ λόγοι λάθωσιν, ἔλκοντες καὶ πλάντοντες κατὰ τὴν αὐτῶν διάγοιαν ὠφέλιμον καὶ γιλοσοφίᾳ πρεποντα ἀπέδειξαν· οἷον δὴ μάλιστα ἀκούομεν Σωκράτη γενέσθαι.* Unum hoc loco proponam exemplum huiusmodi usus mythorum orationem quintam. Hac oratione Dio enarrat aut potius tractat mythum illum Libycum, ad quem in or. quoque IV, 73 p. 163 alludit docens Herculem omnes non modo viros sed etiam feminas superasse atque Amazonum victorem exstisse, sicut *ἔτερον τυρος γένοντος δευτοῦ καὶ ἀγρον παρτελῶς.* Haec igitur monstra Libyca, quorum capita pectoraque pulchritudine praestabant mortalibus feminis, cum reliquae corporum partes serpentium species praebarent, animalia celeritate et robore superabant, viros cupiditate inflammatos alliciebant interficiebantque. Postquam Dio sic fere descripsit inde a § 5 p. 189 incipiens verbo *λέγεται*, pergit § 18 p. 193 apposito verbo *προστιθέσαι* regem quandam Libycum hoc animalium genus eximere voluisse nec tamen potuisse, Herculem denum postea terram ab iis liberasse. Quosnam igitur verbis *λέγεται* et *προστιθέσαι* innuit Dio? Grauertum in dissertatione de Aesopo p. 81 minus recte hanc narrationem ad fabulas Libysticas, quae dicuntur, referre haud dubie Lobeckio Aglaoph. p. 369 concedendum est. Ipse Lobeckius provocat ad Wesselingium,

qui ad Diodorum Siculum 20, 41 (vol. V p. 351 ed. Dind.) sic iudicat: „*Solebant Gracorum antiquissimi historici cupide Lamias suis libris intexere, λαμιας τινας ιστοροιντες εν ονταις και νάπαις εκ γης ανιεμένας sicut Dionysius ait II p. 139. Evidem non dubito, quin ex hoc fonte hauserit τὸν Αιθενὸν Μῆθον Dio Chrysostomus.*“ Verumtamen ea quae Diodorus Siculus 20, 41 exhibet valde sunt diversa a narratione Dionis: quod ut perspiciat apponam locum Diodori: περὶ δὲ τὴν δῆσαν αὐτῆς ἀντροφὸν ἦν εὑμερεθες κυπρῖος καὶ σφιλακί συντρεψες. ἐν φυσικῶνσι γεγονέναι βασιλισσαρι λαμιαρι τῷ καλλιτι διαφέρουσαν· διὰ δὲ τὴν τῆς ψυχῆς ἀγρίοιητι διατινπόσαι γασι τὴν δύναμιν αὐτῆς τὸν μετὰ ταῦτα καρόνορον θηριώδη. τῶν γὰρ γινομένων αὐτῆς πατῶν ἀτάριτων τελευτώντων βαρυθυμοῦσαν ἐπὶ τῷ πάθει καὶ φθοροῦσαν ταῖς τῶν ἄλλων γνωσιών τελεκτίταις κελεύειν εἰς τὸν ἀγκαλῶν ἐξαρπάζεσθαι τὰ βρεγη καὶ παραχθῆμα ἀποκτείνειν. διὸ καὶ καθ' ἡμᾶς μέχρι τοῦτον τὸν παρὰ τοῖς νηπτοῖς διαμενεῖν τὴν περὶ τῆς γνωσικὸς ταύτης γέγμην καὶ φοβεροτάτην αὐτοῖς τίναι τὴν ταύτης προσηγορεῖν. Eadem fere tradit Scholiastes ad Aristophanis Pacem v. 757: ἥ δὲ ἀποθυησούστων αὐτῆς τῶν πατῶν βαρυθυμοῦσα τὰ τῶν ἄλλων πατῶν διὰγένοντον ἐποκλεπτονσα ἀγέρει· διὰ τοῦτο καὶ τὰς τετθας ἐκφοβούσας τὰ βρεγη καλλιτείρ επ' αὐτοῖς τὴν λαμιαν. Quodsi Wesselingium sequamur, Dionem mythum nimis mutasse suspicari coacti simus. Denique Reiskius adnotat breviter: „*Summa est haec fabula ex Alexandro Myndio apud Athenaeum p. 221.*“ Quem locum si inspexeris, invenies ibi referre Athenaeum ex Alexandri Myndii *Κτημῶν Ιατροφίας* libro altero de Gorgonibus, quae monstra ovibus vel vitulis similia in Libya existent et mero aspectu homines interficiant; cognita autem esse in expeditione Romanorum Mario duce contra Iugurtham facta. Quae praeterea de bobus Libycis, qui *ἀπισθανόμοις* vocantur, idem Alexander refert, Athenaeo fidem non mereri videntur: *τοῦτο γὰρ ἀπισθαντὸν ἔστιν οὐδετέρος εἴδους ἐπιμαρτυροῦντος ιστορικοῦ.* Vides eorum quae apud Dionem nobis occurunt animalium nullam fieri mentionem. Nihilominus Reiskium recte de Alexandro Polyhistore fonte Dionis cogitasse ratus video causas quibus commoveor mihi exponendas esse. Primum enim mirum sit, si Alexander Polyhistor, qui teste Athenaeo ut vidimus monstra Libyca non modo

omnino accuratissime sed partim unus descriptis, haec de quibus apud Dionem agitur silentio praetermisserit, eo magis quod idem Αιβενά quoque compositus (cf. fr. 117—135 Mueller, fr. hist. gr. vol. 3), ut omittam eadem quoque apte commemorari potuisse in eiusdem auctoris scripto, cui titulus erat Θαυμαστῶν συναγωγή cf. Photii Bibl. cod. 188 ἀντεγράφῃ Άλεξάνδρου Θαυμαστῶν συναγωγή. Λέγει μὲν ἐν τῷ βιβλίῳ πολλὰ τερατώδη καὶ ἄπιστα πλὴν ἀλλούς τῶν οὐκ ἀφανῶν εἰσάγει ταῦτα προστομῆσαντας. Λέγει δὲ περὶ τε ζώων καὶ γηῶν καὶ χωρῶν τινων καὶ ποταμῶν καὶ κρητῶν καὶ βοτανῶν καὶ τῶν τοιούτων. Accedit quod Dionis verba § 5 ὅδε γὰρ η̄ χώρα καὶ νῆν ἐτι δοκεῖ παντοδαπάς γέρειν ζώων γύστεις. Έρπετῶν τε καὶ ἀλλούς θηρῶν et accurata Syrtium descriptio § 8—10, p. 190 ut ad narrationem ipsam non pertinent, sic cum tali qualem statuimus fonte congrunt. In Dionis quidem fonte illius quoque reginae, quae apud Diodorum nobis occurrit, mentionem factam esse verisimile mihi videtur contemplanti § 16 p. 191 ὅδε μὲν δὴ ὁ μῆνος, οὐ παιδίῳ πλασθεῖς, οὐδὲ ἀνήτορον η̄ θρασὺν καὶ ἀκόλαστον, ἀλλὰ τοῖς μετέσοι καὶ τελειοτεροῖς ἀγροσύνην ἔχοντιν cf. orr. 55, 11 p. 285. 4, 74 p. 164. Denique animadvertisendum est ad traditionem antiquiorem, quae a Dione refertur verbis Λέγεται et προστιθέσαι. accedere recentiorem § 24 p. 196 βούλεσθε οὖν βραχὺ τι καὶ τῶν τετερέων λόγων ἐπιχαρισθεῖσα τοῦ μυθολογῆματος. Haec vero res non modo in universum ad Alexandrum Polyhistorem¹⁾ bene quadrat, quippe qui eos, qui antea de eodem argumento scripserunt, afferat,²⁾ sed etiam quod narratur legatos ad Ammonis templum missos haec monstrava vidisse, admodum simile est ei, quod exercitus Romanus Mario duce Gorgones illas cognoverit. Haec mihi reputanti valde probabilis esse conjectura allata videtur; certi aliquid tali in re statui non posse appetet. Mythum igitur hunc sive ex Alexandro Polyhistore sive aliunde hausit Dio certe ipse tractat et ξπτοεῖ, ut ipsius vocaculo utar. Eius introductio non solum V, 1 p. 188³⁾ sed

¹⁾ Cf. de eius genere scribendi Freudenthal, Hellenistische Studien I impr. p. 16 sq.

²⁾ Cf. Photii Bibl. cod. 188.

³⁾ Qua imitatur Platonis Phaedrum p. 229 c d, cf. impr. Plato: οὐ

etiam § 16 p. 192 ἥμων δεῦρο μετενεγκέτεις τάχ' ἀντίστροφῶς
ἐπιδεῖξαι δύνατον et § 18 p. 193 καὶ γάρ τοι καὶ τὸ λοιπὸν
τοῦ μύθου ταύτη τρέπεται οὐ χαλεπὸν ἀρδιόντες καὶ πλευτοί
οχεδόν ηὔδει σχολὴν ἄγοντι ipsum explicare mythum, non alium
quendam philosophum sequi demonstrant; talia enim apud no-
strum quidem fidem merentur. Ut summam eius explicationis
proferam, monstrata illa sunt cupidines, quas si quis non funditus
extinxit, perit iis, quae remanserunt (exemplo est rex ille Libycus.)
Hercules vero, qui delevit et perdidit genus illud sive monstrorum
sive cupidinum, hoc quoque facto virtutem suam ostendit.

Quibus expositis vides cur non faciam cum Ducommnero, qui
in dissertatione sua »Antisthenica« inscripta sic censet p. 73: „*Cum oratione IV Diogenes celebretur, etiam oratio V ad cy-
nicum auctorem revocanda est. Nam quam in or. IV p. 163
Diogenes Alexandro dicitur narrasse Libyam fabulam, ea
oratione V separatim exponitur. Memorabilis est in hac ora-
tione moralis interpretatio fabulae Herenleae, cuius vestigia per
Dionis orationes sparsa colligere operae pretium esset.*“ Potius
e contrario quam explicationem ipse Dio excogitavit, Diogeni in
or. IV tribuit.

3. Sequatur tertia mythos tractandi species. Dio enim non
nunquam perscrutatur, quae res vera lateat in mytho quodam et
originem ut ita dicam mythi indagare conatur. Cuius rationis lu-
culenta exempla sunt or. 11 et or. 20, 19 p. 497 sq., de quibus
infra disputabimus; nunc hanc Dionis consuetudinem illustrare
volumus or. 60, quae inscribitur *Νέσσος η̄ Αἰγαρέτη*. Huius
mythi narrationem erant qui et Archilochus et Sophocles expro-
brarent; apud Archilochum enim Deianiram, cui Centaurus cona-
tur vim afferre, Herculi longiore cantu narravisse Acheloi *μηγ-
στελλαν*, ita ut Nesso quod voluit perficere liceret; apud Sophoclem
autem Herculem non in tempore sagittam emisisse in Nessum
flumen transeuntem; sic enim Deianira quoque a Nesso portata periisset.¹⁾

τάχει τύποις ἀρδεός, Dio; *οὐκέ τύποις μέν*. Platonis verba ἀτ' ἀγνοίζει
τινὶ σοφίᾳ χρωμένος explicat Dio § 2.

¹⁾ Est haec ἀπορία quaedam adversus poetas prolata, cf. initium huius
orationis ἔχεις μοι λέσσι πιστήν τὴν ἀπορίαν; putaverim Dionem huius ἀπο-
ρίας cognitionem debere γραμματικῇ eidem ἔσηγῆσαι Sophoclis, cf. quae dis-
seremus de Dionis studiis Homericis.

Dio igitur contendit non recte perspexisse mythum, qui Centaurum Deianiram comprimere conatum esse confidant; quod non facere ausum esse eum, qui solus Herculis arcus antea effugisset. Potius Deianirae ut maritum commoveret ad molliorem vitam persuadere studuit Nessus; cuius cum Deianira colloquium suspicatus Hercules eum interfecit. Postea autem Deianira Centauri verborum memor Herculi persuasit, ut leonis pellem exueret, indueret vestem pervulgatam (hoc significat ἡχες Ἰητανθράς χιωτή) et omnino laboribus neglectis luxuria et mollitiae se dederet. Quam vitam aegre ferens nec tamen pollens a mollitie se liberare Hercules se cre-
mavit: ἔχεις δὴ τὸν παρ' ἔμοι λόγον, διποίον δὲ καὶ ηδυτάρημα γέ-
νιέροι τοῦ μύθου εἰπεῖν. Quibus verbis fidem esse habendam arbitratus putaverim Dionem liberius hic praecpta proferre cynicorum, quae obvia in hac oratione neminem effugere possunt cf. Duemmler I. I. p. 73 „*egregium interpretationis cynicue exemplar est Dionis or. 60.*“ Philosophi igitur magis quam mythologi partes hoc quoque loco agit Dio et eam ἀποστολη, quae in Sophoclis narratione vituperabatur, in sua mythi explicazione remanere passus est: mythis utitur tamquam ornatu adhortationum praceptorumque suorum.

4. Denique Dio ipse mythos fingit quamvis ieiunos vel potius figuris allegoricas. Exemplum occurrit iam in prima oratione inde a § 66 p. 65. Hercules Iovis iussu a Mercurio deducitur ad montem quendam, cuius cacuminis bipartiti altera in parte Iovis sacra μανιάτια δαίμονος Βασιλέως, οἵτος βασιλέως ἔχ-
γονος, in altera Typhoni sacra parte Τραχεῖς comitibus circumdatae sedent. Hercules haec contempta illam admiratus dignum se praebet, cui a Iove terrae imperium tradatur. Βασιλέως ipsa eiusque comites Μητρὶ Εὐρώπῃ Εἰρίγῃ Φιλίᾳ mulierum imagine describuntur,¹⁾ cum iis Νόμος ἵσχορος ἀνὴρ ποιός καὶ μεγαλό-
γεωρ, Τραχεῖδαι autem comitantur Θυντῆς Κύβος Αρούρης Στά-

¹⁾ Cum his notionibus, quas tanquam personas reddit mythographus noscet, digni sunt qui comparentur tres illi daemones, quos in or. 4 describit quasi arte expressos cf. § 87 p. 167 οὐρανοῦ καὶ ἡμέρας μὲν χρήστος μηδὲ φιλότεροι τοῖς ιέρας κέροις καὶ τοῖς ἐξόντοι τοῖς νέοις τίτανας, τῷ πλέοντι καὶ ἀφομονώτεροι τοῖς τούτοις τοῦ τριτοῦ δαίμονος τὸν τρούτον βίον, cf. Plato Rep. 7, 340 c: παραγένοντος, ἥπερ τοὺς ὄρογοντας, οἱ Σόλεωντες, ὅπατροι ἀνθρωποιοις ἀπειλοῦσι.

σις Κολαζετα. Vides notiones ethicas transiisse in personas. Num autem Burckhardt l. l. p. 109 recte censeat „*auch mal mit gerade diese erste Rede Dio's sehr lebhaft an genutzte Vorbilder, z. B. in der Aufzählung der Gefolgschaften der beiden Hauptpersonen*“ dubito. Tres quidem **Βασιλεῖς** comites mihi videtur depronposse ex Hes. Theog. 901 sq.:

*Αἰνύεσθος ἡγάγειο λαπαρὴν Θεμιν. ἢ τέκετε Ωραῖς.
Εὐροπήν τε Ιταην τε καὶ Εἰρήνην τε θαλάταιαν,
αἵτινες ἔργον τε καταθητοῖσι βροτοῖσι.*

Summa huius mythi, quem se a muliere quadam audivisse dicit Dio,¹⁾ ab eo sieta est ad exemplum Prodici sophistae, cuius de Hercule narratio notissima est e Xen. Mem. II, 1, 21 sq. Rem universam esse simillimam apparet, singulae similitudines nullae sere intercedunt nisi forte hae: Dio I, 66 p. 65 ἐρθα νέος ὁρέτερετο Ηρακλῆς. Xen. § 21 ἐπειδὲ πατέων εἰς ἥβην ὁρμάτο. — Xen. § 22 Λιστήν ζευκῆν λενχῇ πεκοσμημένην: Dio § 70 p. 67 **Βασιλεῖς** λεφθῆν λενχῇ πεκοσμημένην. Ceterum Prodici αἴσθεσις Ηρακλίου, quam apud Xenophontem legebant posteriores, eos saepius ad imitandum incitavit. Imitati enim sunt illam narrationem praeter nostrum Silius Italicus, Lucianus, Maximus Tyrius, Themistius.²⁾ Dionem vero non e Prodicō, sed e Xenophonte hausisse certo certius est et vix opus ad ipsius testimonium relegare 54, 4 p. 281 ἀλλὰ δὴ τῶν μὲν θεαμαζομένων ἐπειτῶν σοφιστῶν ἐξάλειποτασιν οἱ λόγοι καὶ οὐδὲν ἢ τὰ ὄντα πούροι λέγονται cf. § 1 p. 280, ubi in iis numeratur Prodicus. Ad hanc mythorum fictionem a Dione institutam referenda quoque est or. 58, qua colloquium Achillis et Chironis enarratur cf. Burckhardt l. l. p. 109, qui tamen falso censet de oratione 59 non aliter rem se habere; hac potius oratione fabulam Euripideam sermone pedestri noster exponit. Cf. or. 52.

II.

Iam cum cognoverimus Dionem ita mythis uti, ut iis doceat deorum cognitionem, homines adhortetur, mythorum origi-

¹⁾ Cf. § 49 p. 59 ὅντες ποιεῖσθαι γενεαῖς Ήλίας ἢ Αἰραδίας ἢ τοῦ Ηρακλίου διηγομένης cum Platonis conv. p. 201 d τὸν δὲ λόγον τὸν περὶ τοῦ Φειδώνος, ὅντες γενεαῖς Μεγιστᾶς, quae imitatio non es fugit C. Diltheyum in Hugii editione Conv. l. 1.

²⁾ Cf. Kraemer in nov. ann. phil. et paed. vol. 94, 1866 p. 439—443.

nem cognoscere, ipsos fingere conetur, ad eam quaestionem accedere licet, quibus usus sit mythis. Pauca iam attulimus, plura ut eo loco tractemus, ubi quid noster de deo rebusque divinis sentiat, exponimus eiusque studia Homericam illustramus, res ipsa poscit. Re vera autem apud philosophum nostrum abstrusas et reconditas fabulas nos esse inventuros non exspectamus, sed notissimas imprimis et vulgares vel a poetis clarissimis (tragicorum maxime Euripide cf. 4, 71—72 p. 163, 11, 136 p. 361, 13, 21 p. 428) tractatas. Nec exspectatio falsa est, immo etiam nonnulla, quae primo fortasse obtutu ad certum quandam fontem revocari possint, accuratius rem contemplanti talia apparent, qualia iis temporibus omnium erant communia. Longum est singula enumerare, exemplum unum protulisse satis habeo. Dionem quae 11, 153—154 p. 368 profert cum hac in oratione Homerum potissimum vituperet, narrare secundum antiquissimos poetas epicos atque quoniam Astyanactis et Priami mortis descriptio a Leschis carmine sine dubio aliena sit (cf. Welcker, Ep. Cycl. II p. 248; 538, 528, 187 et p. 245), ante oculos hic habere Arctinum citius quam rectius quis coniecerit. Nam de morte Priami et Astyanactis Dionem nil aliud nisi opinionem vulgi exhibere testimonium exstat Pausaniae, qui hanc opponit Leschis narrationi in describenda Polygnoti tabula X, 25, 9 τούτῳ Αἴσχεως φιλέντι ἀπὸ τοῦ πόργου συμβῆναι ἡγετη τὴν τελετὴν, οὐ μὴν ὑπὸ δόγματος γε Ἐλλήνων. ἀλλ' ίδει Νεοπτόλεμον αὐτόχθινα ξετίησαι γέγενθαι (cf. Weleker, Ep. Cycl. II p. 248) et X, 27, 2 Ηραμον δὲ οὐκ ἀποθανεῖν ἔηται Αἴσχεως ἐπὶ τῇ ξεχάρᾳ τοῦ Ἐρετού. ἀλλὰ ἀποσπασθεῖται ἀπὸ τοῦ βωμοῦ πάρεργον τῷ Νεοπτόλεμῳ πρὸς ταῖς τῆς οἰκτιας γέγενθαι θύραις (cf. Welcker, Ep. Cycl. II p. 245). Non aliter res se habet in iis quae de Polyxena hoc loco tradit Dio et 6, 18 p. 204 cf. Eurip. Tro. 39, 264, 622. Catull 64, 361—370. Verg. Aen. 3, 321—324. Auson. epitaph. her. 26. Triphiod. 686—87, Paus. X, 25, 4, (cf. Foerster Hermes 17, 197 sq.), de Heculae sorte cf. Eurip. Hec. 1265. Ovid. Met. 13, 423—580., de Cassandra, quam Agamemnonem secum duxisse iam traditum est Od. 11, 421, 422.

Quamquam in notarum talium fabularum commemorationem Dionem nonnunquam incidisse putaverim ea de causa, quod illas accurate expositas apud scriptorem quandam legerat.

Sic comparari possunt Dio 9, 19 p. 294 et 23, 3 p. 513 cum Cononis (qui est in scriptoribus a Dione lectitatis cf. or. 18, 12 p. 480) narratione 31 apud Photium Bibl. cod. 186, Dio 13, 21 p. 428 cum eiusdem narr. 7, Dio 32, 62 p. 684, 77, 19 p. 420 cum narr. 45, ea quae de Oedipodis fabula cynicorum modo disserit Dio in or. 10, cum Cononis narr. 9.

Iam restant nonnulli mythi, quos colligere operae pretium duximus. 4, 23 p. 149 ἀλλὰ τοῖς μὲν ἐν Θήβαις Σπαρτιοῖς ποτε λεγομένοις σημειοῖς λέγεται εἶναι τοῦ γένους λόγκη τις, οὐδμαι, ἐπὶ τοῦ σώματος· ὅστις δὲ τοῦτο τὸ σημεῖον μὴ ἔχει, οὐ δοξεῖ τῷτε Σπαρτιῶν εἶναι. 21, 15 p. 507 iūdem vocantur παντελῶς σκληροὶ καὶ ἄγριοι τῆς γῆς τὰ τέρατα; de altero Spartorum genere 23, 4 p. 513 οἱ γενόμενοι ἐν Κόλχῳς ἐκ τῶν δράκοντος ὀδόντων, οὓς ἔσπειρεν Ίάσον. οὗτοι γάρ, οἵτε πρῶτον ἥσθοντο γεγονότες, εἴθεντες ἀλλήλους ἀγέροντα, οἷς οὐδέποτε ἐλεποντες, βοηθοῦντες ἀλλήλοις δηλονότι καὶ διὰ γίνεται τοῦτο πράττοντες, οὐ δι' ἔχθραν.

4, 121 p. 179 τοιχαροῦν ὑπὸ τεύχητος καὶ ἀλαζονετας ἐπιθυμῶν ἐψηκλότερος τῷτε ἀστιφων φερεθεῖται χρόνον μέν τινα ἐσόδετο βραχέν, γαλομένων δὲ τῷτε δεσμῶν καὶ τοῦ κιρροῦ φεοντος ἐπιτρυπταν ἀπὸ τοῦτο τῷτε πελάγει παρεσχετ. οὕτερος γαντσισθη πεσὼν (Icarus). hoc αἰτιον protulit Callimachus cf. schol. II. β 145 = fr. 5 Schn. 21, 4 p. 502 οὐδὲ λέγεται Ιαίδαλος ποιῆσαι τὸν Ιαΐδον ἐξαπιεῖν. περιτείναι τῇ ξένῳ δέρμα βοός. 71, 6 p. 379 αὐτίκα οὐ δοκεῖ μοι Ιαίδαλος καὶδῶς τῷρ γάνθιται ἐν Κορήῃ τὸν Ιαβέργινθον, οὐδὲ εἰσερχόμενοι ἀπόδηλοτο οἱ πολῖται αὐτοῦ καὶ αἱ πολίτιδες. οὐ γὰρ δικαῖως τιγράσσατο· σημιτράτων τῇ τόσῳ τῆς Ηασιγάρης οὐδὲ δρῦθες τιγράσσατο· οὐ γὰρ συνέφερεν οὐδὲ δέξαιον οὐδὲ καλὸν τοιαῦται σημιτράτων οὐδὲ μηχανάς τινασκειν ἐπὶ τὰ αἰσχρὰ καὶ ἀνόσια· οὐδὲ οὐδὲ τὸν Ιαίδον ἐπιέρωσεν. εἰ γοὺ πιστεύειν τῷτε μύθῳ, καὶδῶς ἐξεργεῖν φημι τύρδε τῷτε μηχανήν. οὐ γὰρ δικαῖως ἐμηχανάτο πιεργατας ἀνθρώπων προστιθετες. οὐδοῦν διεγένετο τὸν τίον. 32, 77 p. 691 φασὶ καὶ ἀρχαὶ βασιλίδαι ἐν Κορήῃ τῷτε Ηλιαδῶν ἐρασθῆναι ταίδον καὶ συγγενομένην γαλεπόν τι καὶ μέρια τεκνά τέρατα.

4, 123 p. 180 δὲ ἀρροτούντων αὐτοῖς τῇ τοῦ Τίστορος¹⁾

¹⁾ Eandem fabulam similiter exponit schol. Pind. Pyth. II, 30 p. 317

χαλεπή καὶ βιαστὸς φορῆ τε καὶ ἀνάγκη. τροχοῦ τίνος δύνη κύκλῳ πινομένου τε καὶ γεφυμένον. 4, 130 p. 184 καὶ γὰρ ἐκεῖτόν φασιν ἐπιθυμίσαντα τῶν Ἡραὶ μακαροῖν γάμον τιμῇ πινγενόμενον σκοτεινὴ καὶ ἀχλωδεῖ ἄχρηστα καὶ ἀλλόκοτα γεννῆσαι τέκνα. τὸ τῶν Κενταύρων γένος. ποικίλον καὶ συμπληγμένον.

4, 128 p. 182 καθάπερ Αἴθύνης φασι τὸν ἵερὸν τῆς ἔλαιας θυλλὸν ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ βλαστῆσαι καὶ πλεοναὶ γενέσθαι cf. Paus. I, 27, 2.

32, 63 p. 684 sq. narratiunculam profert Dio, quam se a Phryge quodam dicit audisse: ἀρθρώπον Φρυγὸς ἀκούσας. Αθρώπον συγγενοῦς δεῦτο ἐπιδημίσαντος. Calliopen enim aves, quae post mortem Orphei lugebant, in homines transformasse, ita tamen ut animi non mutarentur; ab his autem ortam esse Macedonum gentem quandam, quae cum Alexandro condidit Alexandriam; qua re factum esse, ut Alexandrini etiam tum aequo plus cantu commoverentur; citharoedos autem esse ortos a canibus non nullis, qui impudenter Orphei cantum imitari conati essent.

32, 78 p. 692 πάλιν δὲ εἰέραν παρθένον ποταμοῦ τίνος ἔργασθεισαν ὅσημεραι φοιτᾶν ἐπὶ τὸ δεῦμα. καὶ τόν τε ἀργὸν ἐντιθέσθαι ταῖς ἀγκάλαις καὶ τὸ ἕδωρ ἐλοβέχεσθαι τοῖς κόλποις. Quo de loco recte iudicasse mihi videtur Welcker ad Philostr. Im. II, 8: „Nais Nympha Cretheis Meletem amans undas ex flurio manu haustras bibit, murmurantem quasi loquela praeditum alloquitur, lacrimas fundit. Sic Iphimedra, Alaudum mater, Neptunum deperiens, litus assidue frequentat fluctusque manibus suis in sinum ingerit, quo pectoris ardorem mitiget relaxando miscetur. Apollod. I, 7, 3. Quam Dio 32, 78 p. 692 cum Cretheide confundere videtur, cum virginem quotidie ad flurium accessisse et aquam uinis in sinum intulisse narret.“

32, 78 p. 692 Αἴθύνης δὲ αὐτὸν τὸν τὸ ξῶν ἀγαπηθῆναι

Βοεῖκη, τὸν δὲ θεοτίρος Σαχεμινέτα ἐμαρτήμασι τῆς Ἡροτος τῆς Ἡραὶ νηφύγαι φεντούνται δὲ τὸν θεὸν τεφέλην τῆς Ἡραὶ ὄμοσιν ἀνακέλασσιν καὶ ἐκτενούν, τὸν δὲ Τζιούρα θεαέμενον ἐφομένους καὶ παρεκτίθενται. γενέσθαι δὲ τοὺς ἄργιλος τίταν καὶ περιτάλη ἀρδεῖ, ὃς Κέρτενγος ὀνόμασσεν. Ἐπιφοροῦ δὲ τροχῷ τοῦς τίδες καὶ τας χεῖρας τοῦ Τζιούρα προσδιεμενθῆναι καὶ τὸν τροχὸν ἀπιδίκητον παρεπενεθῆναι κτλ.

τὸν καὶ παρ' ὑμῖν εὐδοκιμοῖν· καὶ τὴν ἐστιν ἐν τῇ πόλει τόπος οὗτος καλούμενος. *Ἴππον καὶ κόρης ἄβατον.* ὁ γὰρ πατήρ συγκαθεῖται τὴν παιδα τῷ ἵππῳ, καὶ γαστιν οὗτοι διαγένεταινται τὴν κόρην. Cf. Aeschin. in Timarch. § 182 p. 746 R et schol. (== Callim. fr. 457 Schn.) Diod. 8, 24. Ps. Heracl. Pont. I, 3 Mueller fr. hist. gr. II, 208, Nicol. Damasc. fr. 35. Mueller III, 386. Ovid. Ib. 333. 456. Diogenian 3, 1. Apostol. 15, 86. Photium et Suidam s. v. *παρ'* *ἵππον* *[καὶ κόρην]* Bekker Anecd. p. 295, 12. Qua in historia notissima Dio dissentit a ceteris auctoribus, quippe qui non tradat patrem hanc poenam sumpsisse virginis a viro vitiatae, sed eam equi amore captam a patre una cum equo inclusam esse. Accommodavit sine dubio hanc narratiunculam ad propositum suum et consilium, quod hac in oratione sequitur.

33, 50 p. 25 μηδὲ ὀσπερ *Αημνίων ταῖς γνωστὶ τὴν Αγροδίτην ὁργισθεῖσαν λέγοντι διαγένεται τὰς μασχάλας.* δισσος μὲν Lemniasi misisse Venerem vulgo traditur cf. Apollon. Rhod. I, 609 sq. et schol. ibidem. Apollod. Bibl. I, 9, 17. schol. II, 7, 467. Val. Flacc. 2, 127 sq. Mela 2, 7, 8. Ovid. Ib. 398.

36, 46 p. 95 ὅντινα ὀρομάζοντι *Ηγασον*· καὶ γαστιν ἀντιναι κρήνην ἐν *Κορετῷ*¹⁾ χαράξαται τῇ ὄπλῃ. Eandem Pirenes fontis originem praedicat Statius Theb. 4, 59—62: It comes Inoas Ephyre solata querellas | Cenchreaequae manus, vatuum qua conscius amnis | Gorgoneo percussus equo quaque obiacet alto Isthmos et a terris maria inclinata repellit.

60, 3 p. 309 ἡ σοὶ δοκεῖ πιθανὸν εἶναι ἐν ὅψει τοῦ *Ηρακλεος* τόσα ἔχοντος καὶ πεπιραμένον αὐτοῦ τῆς ἀρετῆς πρότερον. ἥντκα μόνος (sc. Nessus) τῶν Κενταύρων αὐτὸς διέγνητ παρὰ τοῦ Φόλον. Idem praebet Philostr. Iun. Im. c. 16 Νεσσος δὲ οἷμαι οὗτος διαγνώντες ἐξ τῆς Φολάς τὴν Ηρακλειαν μόρας χειρα. Plures superstites suis vulgaris fuit opinio, quam quidem tradunt Diod. Sic. IV, 12. Apollod. Bibl. II, 5, 4.

67, 6 p. 363 ἀρ' οὐκ οὐκ ἀθλιώτερον πότμον καὶ μοῖραν εἴληχε πολὺ διστιχεστέραν ἡ γαστι *Μελέαγρον τὸν Άλθαλες*

¹⁾ Animadvertisendum est Dionem non commemorare Hippocrenen fontem in Helicone, quem sic ortum esse testantur Antonin. Liber. 9 et Ovid. Met. V, 254 sq.

τε καὶ Οἰνέως τυχεῖν, ὃ δακόν τινα λέγοντι ταμεύειν τὸν τῆς ζωῆς χρόνον. καὶ δὴ λέμποτος αὐτοῦ καὶ τοῦ πιρός ἐν αὐτῷ διαμετρούσας ζῆν τε καὶ ἀκμάζειν ἔκεινον. μαραυομένον δὲ τοῦ δακοῦ καὶ τὸν Μελέαγρον γένεται ὑπὸ λύπης τε καὶ δισθυμίας, σφεσθέντος δὲ οὔχεσθαι ἀποθανόντα. Cf. Diod. 4, 34. Apollod. I, 8. Paus. X, 31, 4. qui de hac fabula diserte dicit οὐ μὴ φανεται γε δὲ Φονύτιχος προσαγαγὼν τὸν λόγον ἐξ πλεον ὡς εἴρημα ἄν τις οἰκεῖον. προσαψάμενος δὲ αὐτοῦ μόνον ἕτε λέπταν ἥδη διαβεβομηγένον τὸ Έλληνιζόν.

Haec quidem eo consilio collegimus, ut et nonnullis exemplis Dionis mythos perstringendi consuetudinem ante oculos proponeremus et quia haec singula aliquam fortasse speciem praebere possunt fontis cuiuscumque adhibiti. Quam opinionem non stabiliri ex hac ipsa collectione appetat; nam sunt sane res vel notae vel tales, quae undique fere in Dionis orationes confluere potuerint, ita ut ne ad epitomen quidem mythographicam nos deducant. Quomodo res se habeat de auctore or. 37, ad liquidum nequit perduci, quoniam unam modo fabulam exponit. Cf. or. 37, 11 p. 106.

ἴπερ ἡς (scil. Corinthi) τοὺς δύο θεούς φασιν ἔργους. Ποσειδῶνα καὶ τὸν Ἡλίον. τὸν μὲν τοῦ πιρός κέριτον, τὸν δὲ τοῦ ὑδατοῦς· ἔργαστα δὲ καὶ τὴν διαταταν ἐπιτρέψιατε τοῖτο φερεῖ πρεσβυτέρῳ. οὐ πλεῖσται μὲν κεραλιται, πλεῖσται δὲ τε χεῖρες, τοῦ Βραχεών. τούτῳ τὴν διαταταν ἐπιτρέψιατες ἀμφότεροι τήρθετε τὴν πόλιν τε καὶ τὴν χώραν ἔχοντιν, οὕτι πον μικρὸν οὐδὲ ἀμυδρὸν σημεῖον τῆς πόλεως τὰς ἄλλας ὑπεροχῆς εἰκάσαις ἄν. αἰνιττομένον τοῦ μύθου τὸ τῆς γῆς ἐν μέσῳ δύο πελαγῶν ὑπὸ τοῦ Ἡλίου ἔξαρσετον βονέομένον τοῦ Ποσειδῶνος.

Quam narrationem vix putaverim Polemonem non protulisse, qui quidem duo illa altera numinum certamina exposuerit cf. Polemonis fr. 11 (= schol. Arist. Panath. p. 321 d): λέγει δὲ δὲ Πολέμων εἰ τῇ Ελληνιζῇ ιστορίᾳ. οὕτι ἔρισαιν καὶ περὶ τοῦ Ἀργον

Paus. 2, 1, 6: λέγοντι δὲ καὶ οἱ Κορινθιοι Ποσειδῶνα ἔλθειν Ἡλίῳ περὶ τῆς γῆς ἐξ ἀμφισβήτησιν. Βριάσεων δὲ διαλλαστὴν γενεσθαισάσιν, Ισθμὸν μὲν καὶ ὅσα ταῦτη δικάσαιται εἶναι Ποσειδῶνος, τὴν δὲ ἄκραν Ἡλίῳ δόντα τὴν ὑπὲρ τῆς πόλεως. ἀπὸ μὲν τούτον λέγοντιν εἶναι τὸν Ισθμὸν Ποσειδῶνος.

Ποσειδῶν καὶ Ἡρα καὶ ἡ τῆθη κάκει. σύμβολα μέντοι οὐκ
ἰδεῖσσεν οὐα (sic Wilamowitzius Herm. 16, 69, cod. 6) ἐν Αἴγυ-
ραις. Praeter hanc fabulam breviores has allusiones exhibet auc-
tor or. 37: 37, 14 p. 107 ἐιεθη δὲ καὶ ἕπτον ἀγών. καὶ ἔτσι
ζέλητι μὲν Φαεθων. ιεθρόπωφ δὲ Νηστίς. 37, 15 p. 107 ἐ-
γένετο δὲ καὶ νεώτερος ἄρχιλλας καὶ Άργος ἔτσι καὶ μετὰ ταῦτα
οὐκ ἔπλευσεν. ἀλλ᾽ αὐτὴν ἀρέθησεν¹⁾ ὁ Τίταν ἐτικῆθε
τῷ Ποσειδῶνι καὶ τὸ ζετηφαμένον ἐπέργασθεν. ὁ λέγοντος Ὄρος
οὓς εἶναι. Cf. Diod. 4, 53. Apollod. Bibl. I, 9, 27, 3. Martial. 7, 18.

Caput II.

De Dione theologo.

Religio Graeca quam in formam cum aliis causis mutata
tum philosophia posterioribus transierit temporibus, vix aliunde
melius cognoscitur quam ex iis scriptoribus eruditione imbutis in-
structisque nulli tamen philosophorum sectae prorsus addictis, qui
utrum in philosophis an rhetoribus an sophistis rectius numerandii
sint, iure dubitamus. Ex Dionis igitur quoque orationibus, quid
hac ratione efficiatur, colligere operae pretium sit et explicare, quid
sentiat de deo rebusque divinis. Ac primum quidem dicendum
est de deis universis, qui tamen multis locis non discrepant ab
uno deo. Recte enim iudicat Burekhardt l. l. p. 103: „Dio schränkt
zwischen der ausdrücklichen Verehrung der Einzelgötter und
ihrer Subsumtion unter das grosse göttliche Wesen.“ Poetae,
quorum antiquissimi a deis ipsis acceperunt artem poeticam 18, 3
p. 474 multa de deis narraverunt, quae probari non possunt
11, § 18 19 p. 313, § 23 p. 315, 53, 2 p. 274. Verae et sapientes
hominum deis et mundo sententiae proficiscuntur ab ipsis deis, 57 p.
62. Dei infinite praestant hominibus 30, 27 p. 556, qui eos se-
qui debent quasi bonos pastores 2, 72 p. 98 (cf. Platonis Critiam
p. 109 b κατόφεντος (scil. dei) τὰς χώρας καὶ κατοικήσαστες οἵτοι
τομῆς πολιτικαὶ κτήματα (Dio 2, 72 p. 98 καθάπερ οἵμαι τομεῖσσιν ἀ-
γαθοῖς . . . καὶ τοῦ μεγάστον καὶ πρώτον βασιλεῖσι θεοῦ κτη-
μαὶ ἀπορευόνται πρώτοι μὲν καὶ τιμιότατοι αέτοι) καὶ θρε-

¹⁾ Minervam Argo navem inter astra collocasse alii tradunt velut Eras-
tosthenes c. 35. Arat. phaen. 342. Hygin. poet. astr. 2, 37. 3, 36.

ματα Εαντῶν ἡμᾶς ἔτρεφον. Dei sunt boni iusti prudentes modesti ceteris virtutibus praediti 23, 6 p. 515. Deorum respublica una est beata et perfecta 36, 22 p. 83. Discremen quod intercedit inter deos et homines simile est atque inter viros et pueros 36, 23 p. 84. Iusti et boni homines quam maxime confidunt iustissimis et optimis deis; mali vero rati se deis cordi esse hac ipsa re scelestos se praeberent, quippe qui censeant deum esse aut stultum aut iniustum I, 16 p. 49. Iniusti sunt, qui contra voluntatem deorum peccant III, 53 p. 117. Omnes boni θεοφιλεῖς sunt et vocantur, qui deis magis cordi sunt quam statuae 31, 58 p. 596. (Cf. Plato Rep. p. 352 b καὶ θεοῖς ἄρα ἐχθρὸς ἔσται δὲ ἀδικος, οὐδὲ Θρασύμαχος. δέ δὲ δίκαιος φίλος. Rep. p. 382 e ἀλλ' οὐδεὶς. ἔφη. τῶν ἀρούρων καὶ μανομένων θεοφιλῆς). Non diligunt dei imprudentes lascivos socordes 33, 23 p. 10, sed poscunt modestiam concordiam decus bonorum, malorum dedecus civium 39, 2 p. 155. Homeri sententia omnia deorum facta esse bona a Dionae comprobatur 30, 8 p. 549. Omnia bona a deis mittuntur (cf. Plato Rep. p. 380 c μὴ πάντων αἴτιον τὸν θεὸν ἀλλὰ τῶν ἀγαθῶν), mala existunt ex hominum vitiis 32, 14—15 p. 660, 661. Dei voluntatem etiam eorum cognitam habent, qui demissa voce orant 39, 8 p. 158. Idem non gaudent sacrificiis malorum hominum, sed tantum ea libenter accipiunt, quae boni offerunt 3, 52 p. 117. Sententia est Platonica cf. Leges X p. 907 a οἱ (dei) τὸ δίκαιον οὐκ ἀν ποτε προδοῖεν ἐνεργα δώρων παρὰ δίκαιων ἀγρότων ἀροστῶν διδομένων. [Platonis] Alc. II p. 149 d καὶ γὰρ ἀν δειπὸν εἶη. εἰ πρὸς τὰ δῶρα καὶ τὰς θυσίας ἀποβλέποντον ἡμῶν οἱ θεοί. ἀλλὰ μὴ πρὸς τὴν ψυχήν, ἀν τις δύσις καὶ δίκαιος ὁν τυγχάνῃ. Nullum sacrificium deis placet ἀνεν τῶν συντεωχομένων 3, 97 p. 132. Satis est deis libare eosque qua par est religione venerari; ἀγάλματα autem et sacrificia, quamquam necessaria non sunt, tamen iis attribuimus, ut nostram erga eos pietatem significemus 31, 15 p. 573. Praematuram mortem dei inter bona numerantes iis potissimum mittunt, quos maxime diligunt 28, 14 p. 535. 29, 20, p. 544—45. Quae opinio a versibus Homericis Od. 15, 245—247 ut fonte primario videtur ducenda esse. Cf. Plutarchum in consolatione ad Apollonium p. 111 b τὸ γὰρ καλὸν οὐκ ἐν μίκτει χρόνον θετέον. ἀλλ' ἐν ἀρετῇ καὶ τῇ καιρῷ συμμετοῖει· τοῦτο γὰρ εὑδαιμον καὶ θεοφιλές εἴναι

νενόμισται. Αιὰ τοῦτο γοῦν τοὺς ὑπερφορωτάτους τῶν ἡρώων
καὶ φύντας ἀπὸ θεῶν πρὸ γῆρας ἐκλιπόντας τὸν βίον οἱ ποιη-
ταὶ παρέδοσαν ἡμῖν· ὥσπερ κἀπείνον

ὅν πέρι κῆρι γέλει Ζεὺς τὸν αἰγαλοῖς καὶ Ἀπόλλων
παντοὶν γιλότηντον γῆρασ οὐδόν.

et p. 119 e "Οὐ γὰρ οἱ ταῖς ἀρεταῖς διεγεγόντες ὡς θεοφίλεις
νεοὶ μετέστησαν πρὸς τὸ χρεόν, καὶ πάλιν μὲν διὰ τῶν πρό-
σθετῶν ὑπερμηνησαν λόγων, καὶ νῦν δὲ πειράσμοια διὰ βραχυτάτων
ἐπιδραμεῖν. προσμαρτυρήσας τῷ καλῶς ὑπὸ Μεγάρδου ὁ γένερος
τούτῳ. "Ον οἱ θεοὶ γιλοῦσιν. ἀποθνήσκει νεος. Ex his om-
nibus fere philosophi de numine deorum sententias cognoscis, qui ad Euhemeris rationem accedens deos religionis opinionisque
vulgaris bonos viros fuisse existimat, cf. or. 69, 1 p. 367 καὶ οὖς
ἄντας ἡγῶνται τοιούτονς εἶναι ή γεγονέναι ή ἔγγες. Θευμάζοντες
καὶ ὑμνοῦσι καὶ τοὺς μὲν τινας θεούς. τοὺς δὲ ἡρωας ἀποφανούσιν.

Ad altiorem et magis reconditam philosophandi speciem Dio-
duobus tantum locis ascendit in orr. 30 et 36. Priore loco ho-
mines e sanguine Titanorum ortos viventes castigari aestate frigore
fulminibus terrae motibus, liberari morte ex mundo magno carce-
re 30, 10—12 p. 550, mox § 25 p. 555 ut sententia hominis
morosi et multis molestiis in vita afflitti seroque verae eruditionis
sensem accipientis refutatur, praesertim cum sit indigna deis. Al-
terum huic priori opponit Dio decretum 30, 26—44 p. 556—564.
Non a Titanis genus humanum originem duxit sed ab ipsis deis,
qui quasi coloniam quandam deduxerunt in terram ibique collo-
caverunt homines. Atque donec vita institueretur apte, aut ipsi
aderant dei aut praesides hominum mittebant Herculem Dionysum
Perseum alios. Tum vero cum ipsorum hominum arbitrio permit-
terent vitae degendae modum, evenerunt peccata et iniquitates.
Myndum exstruxerunt dei hominibus quasi domum astris sole luna
ornatam iisque ad convivium invitatis litora campos saltus prata
quasi mensas ciborum plenas dederunt Horisque curam epulandi
mandaverunt. Homines autem ebrii siebant non vino, sed volup-
tate, qui quidem sequerentur Αχράτειαν non Νοῦν. Atque si tem-
pus decadendi aderat, immodesti macerentes, modesti laeti decede-
bant. Priori harum Dionis disputationum 30, 10—25 p. 550—555
subest ea sententio, quam Plato in Phaedone p. 62 b brevissime
sic exprimit: δέ μὲν οὖν έν αποδήμοις λεγόμενος περὶ αὐτῶν

λόγος, ὃς ἐν τινι φροντὶ ἔσμεν οἱ ἀνθρώποι. Quae autem apud Platonem hoc loco sequuntur οὐ μέντοι ἀλλὰ τόδε γέμοι δοκεῖ, ὃ λεβης. εἰ λέγεσθαι, τὸ θεόντας εἴναι ἡμῶν τοὺς ἐπιμελούμενούς eadem a Dione quoque statim dicuntur § 26 p. 555 ἔλεγε δὲ ὑμῶν τόν τε Λίαν καὶ τοὺς ἄλλους θεούς, ὃς ἀγαθοῦ τε εἰσι καὶ γιλοῖσιν ἡμᾶς. De priore sententia praeterea conferendus est Platonis Cratylus p. 400 c (cf. Gorgias p. 493 a): καὶ γάρ σῆμα τινές γαστιν αὐτὸν (scil. τὸ σῶμα) εἴναι τῆς ψυχῆς, ὃς τεθαμμένης ἐν τῷ νῦν παρόντι· καὶ διότι αὐτούτῳ σημαίνει ἄν σημαίη ἡ ψυχή. καὶ ταύτη σῆμα ὁρθῶς καλεῖσθαι. δοκοῦσι μέντοι μοι μάλιστα θεσθαι οἱ ἀμφὶ Ὄρφεα τοῦτο τοῦτον. ὃς δικηροῦσι τῆς ψυχῆς. ὃν δὴ ἔνεκα διδοῦσι· τοῦτο δὲ περίβολον ἔχειν, ὥστε σώσηται. δεσμωτηρούσιν εἰςόνται· εἴναι οὖν τῆς ψυχῆς τοῦτο, ὥσπερ αὐτὸν ὄνομάζεται. ἔως ἀντίτοι τὰ ὄγειλόμενα. τὸ σῶμα. καὶ οὐδὲν δεῖν παράγειν οὐδὲ γράμμα. ¹⁾ Ad eosdem Orphicos pertinet opinio prior a Dione prolatā de origine generis humani. Cf. Lobeck Aglaoph. p. 565: „Ex hoc Titanio cinere (Titanorum corpora coelesti igne combusta et ad cineres redacta sunt) genus humanum ortum prae dicant Orficorum carminum lectores antiqui.“

De altera sententia comparandus est Platonis Critias p. 109 b: δίκης δὲ κλήροις τὸ γέλον λαγχάροντες κατόρκιζον τὰς χώρας (Dio 30, 26 p. 556 ὅτε γάρ τὰ σύμπαντα ἔσχον. ὥσπερ ἀποκτιντο τινὰ αὐτῶν ἐν τῇ γῇ ἐφήμη ὡσπῃ κατοικεῖσθαι τοὺς ἀνθρώπους) καὶ κατοικεῖσθαις οἷον τομῆς πολυτια κτήματα καὶ θρεμματικαντοντας ήμας ἔτερον, πλὴν οὐ σώμασι σώματα βιαζόμενοι. καθάπερ ποιμένες. κτήμη πληγῇ νέμοντες. ἀλλ᾽ ἡ μάλιστα εἴστιροσον ἔσθοι. ἐκ πρόμηντος ἀπενθεοντες οἷον οἵακι πειθοῖ ψυχῆς ἐφαπτόμενοι κατὰ τὴν αὐτῶν διάροιν, οὗτας ἄγοντες τὸ θηριὸν πᾶν ἐνυβέργων. Deinde Leges IV p. 713 d: Saturnus ἔγειτη βασιλείας τε καὶ ἄρχοντις ταῖς πόλεσιν ἡμῶν οὐκ ἀνθρώπους. ἀλλὰ γένοντας θεοτέρον τε καὶ ἀμετονος. δαίμονας. cf. Dio 30, 27 p. 556. μέχρι μὲν οὖν ἔτυχε νεοκατάσιτος ὃν ὁ βίος, τοὺς θεοὺς αὐτοὺς τε παραγγεῖσθαι καὶ πέμπειν ὥσπερ ἀρμοστὰς παρ' αὐτῶν ἄρχοντις τοὺς ἐπιμελησομένους, οἷον Ἡ-

¹⁾ Eandem sententiam quam Plato hoc loco ad Orphicos auctores refert, Pythagorei quoque defenderunt cf. Clem. Al. Strom III, 433 a. Philolai fr. ed. Boeckh p. 151, 181. (cf. Zeller, Phil. Graec. I, 418).

ρακλέα τε καὶ Λοννσον καὶ Περσέα καὶ τοὺς ἄλλους, οὓς ἀκού-
ομεν θεῶν παιδίας, τοὺς δὲ ἐκγόνους γενέσθαι παρ' ἡμῖν.

De iis, quae apud Dionem sequuntur dialogi Platonici nihil suppeditant nisi fortasse ad § 30—32 p. 558 Politicus p. 272 a: **καρποὺς δὲ ἀρθόνοντι εἶχον ἀπό τε δευτερων καὶ πολλῆς ὑλῆς ἄλλης, οὐχ ὑπὸ γεωγλας γνομένοντι. ἀλλ᾽ αὐτομάτης ἀναδιδού-
σης τῆς γῆς γνημονίας εἶχον ἀναγνομένης έκ γῆς πόσας ἀρθόνον. τὸν δὴ βίον,
ὧδι Σώκρατες, ἀκούεις μὲν τὸν τοῦ τινα παροιάντας ἐκεῖστι. μαλακὰς
δὲ εὐνάτες εἶχον ἀναγνομένης έκ γῆς πόσας ἀρθόνον. τὸν δὴ βίον,
τὴν τῷ μακρῷ γήρᾳ παρεπομένην.** Qua autem finit Dio comparatione vitae humanae cum convivio illustranda, eam adhibuit etiam Plutarchus in consolatione ad Apollonium p. 120: **πρὸς τὸν δὲ κρόνον προσπεφοίησε τοῦ θυητοῦ βίον, καθάπερ έκ τοῦ συμποσίου, πρὸν εἰς τινα παροιάντας ἐκπεσεῖν τὴν τῷ μακρῷ γήρᾳ παρεπομένην.**

Quae cum ita sint, conexum extare inter Dionis disputationem et locos ex Platonis dialogis allatos negari non potest; altera est quaestio diadicatu difficultis, utrum ipse noster philosophus Platonis locos laudatos liberius explicaverit an arctius secutus sit alios scriptores. Illud quodammodo ea re confirmatur, quod Chāridēmō morituro totam disputationem tribuit Dio¹⁾ eiusque veniam²⁾ petit 30, 7 p. 549 ἀλλὰ αἰσχύνομαι. μὴ οὐκ ὅρθως ἔχῃ ὡς ὑπὸ νεωτέρων τε καὶ ἐν τοιούτῳ καιρῷ εἰρημένα. Altera ex parte 30, 25 p. 555 alluditur non ad Platonem sed ad alios ut videtur scriptores: „ταῦτα μὲν τις εἶπεν ἀνὴρ δυσάρεστος. ὡς ἴγα δοκῶ, καὶ πολλὰ λελυπημένος κατὰ τὸν βίον. ὁψὲ παι-
δεῖς ἀληθοῦς ἥσθημένος. οὐ μὴν ἀληθῆ γε οὐδὲ πρέποντα θεοῖς.“ Verbis δυσάρεστος et ὁψὲ παιδεῖς ἀληθοῦς ἥσθημένος invenire mihi videor imitationes vocabulorum Platoniconum δυσχε-
ρῆς Phileb. p. 44 c, 46 a (cf. δυσχερεῖς p. 44 c, δυσχερεῖς et δυσχεράματα p. 44 d) et ὁψιμαθῆς Soph. p. 251b; quibus lo-

¹⁾ In or. 11 non ipse suam sententiam profert sed sacerdotem Aegyptium, in or. 36 Magorum quandam inducit, in or. 1 dicentem facit mulierem Eleam de Hercule, quae ipse ad Prodici narrationem accommodata excoxitavit.

²⁾ Cf. or. 36 postrema verba οὐκ ἔμεινεν αἰτιᾶσθαι, οὐδὲ δὲ Βορ-
εθειτῶν ἀξιωματικῶν, ὡς τότε ἐκεῖνοι λέγειν προστιθέσαν et § 43 p. 94 τὸ δὴ
μετά τοῦτο αἰσχύνομαι φράζειν et τοις γὰρ ἐν φαινομένη ἀποτοις, § 51 p. 97
προσεικάζειν τολμῶσιν . . . αἰτοποτέρας μένετοι τῆς εἰκόνος.

cis Antisthenem significari verisimile est.¹⁾ Hoc vero sufficere ad demonstrandum Antisthenem²⁾ huius apud nostrum disputationis fontem confirmare non ausus sim. Nec mihi exploratum est quis verbis sequentibus intelligendus sit: ἔτερος δὲ βελτίων ἐστὶ τοῦδε λόγος, ὃν πολὺ ἀν εἴποιμι προθυμότερον. ἔχοντα δὲ αὐτὸν ἀνθρώπον γεωργοῦ ἐν ἀγροτικῷ τινὶ διηθμῷ καὶ μέλει πλὴν τοῦτο μὲν ἵσως οὐδὲν ἡμᾶς δεῖ μιμεῖσθαι, τὴν δὲ διάνοιαν αὐτὴν ἀπομνησθῆναι πειρασόμεθα. Eidem quoque adscribuntur, quae inde a § 28 exponuntur. Quae Burckhardt ad Stoicorum³⁾ praecpta recte fortasse rettulit cf. l. l. p. 102: „Und nun folgt der Preis der Güte der Götter gegen die Menschen, welche ja ihres Geschlechtes seien; es folgt die von der Stoia ausgegangene, hier volkstümlich umgebildete Lehre vom κόσμος, als einem schönen, durch die Götter hergerichteten Hause, zur festlichen Erfreung der Menschen.“

Venimus ad alterum locum 36, 42—60 p. 93—100. Magi a Zoroastre docti teste Dione carminibus sacris canebant Iovem ut optimum aurigam currus maxime perfecti eundemque unicum et summum mundi parentem et rectorem. Hanc doctrinam non recte Zoroastri et Magis tribui primum ostendam secutus Meinersium, qui in quattuor dissertationibus de hoc arguento egit.⁴⁾ A Persarum igitur ingenio et antiqua eorum religionis indole abhorret fabula, quam Dio de Iove atque eius curru equisque narrat. Deinde nemo alius scriptor memoriae prodidit Iovem ut optimum aurigam apud Persas cultum aut doctrinam de rerum omnium in ignem conversione iis notam fuisse. Tum antiqui Persae Neptunum atque Iunonem omnino non deorum instar coluerunt, quibus equos sacros tribuit Dio. Altera quoque Dionis narratio cultum unius eiusdemque supremi dei totius mundi architecti a Zoroastre inductum esse omni auctoritate et gravitate caret. Quamquam enim de re ipsa cum Dione consentiunt Porphyrius de antr. Nymph. cap. 6 Eubulum quandam secutus et Eusebius Praep. Ev. I, 10 p. 42 ita

¹⁾ Cf. Zeller 2, 1 p. 241 et p. 261.

²⁾ Cf. Plut. Sto. rep. 14, 7 p. 1040 de Antisthene εἰς τὸν βίον παρεπενίσθαι δεῖ τὸν λόγον, Dio § 23 p. 555 καλεῖσθαι δὲ ὑπ' αὐτῶν αὐτὸν λόγον.

³⁾ Cf. Zeller 3, 1, 285, 1. 286, 2. 301.

⁴⁾ De Zoroastris vita institutis libris. Novi Societatis Regiae Scientiarum Commentarii tom 8, Gottingae 1777, Commentationes Societatis Scientiarum Gottingensis. tom 1—3. 1778—80.

tantum dissentientes, ut Eubulus Mithram nominatum fuisse illud numen, Eusebius nullum peculiare eius dei nomen afferat, tamen iis oppositum est omnium veterum scriptorum silentium, quorum auctoritas multo magis est aestimanda. Negat igitur Meiners hanc doctrinam a Zoroastre inventam esse, magis autem fortasse posteriorum temporum notam fuisse concedit. Ne hoc quidem concesserim talem rationem inde ab initio improbans; nam si cetera omnia, quae Dio hoc loco tradit, a veritate aliena sunt, nulla est causa, cur aliquod veritatis vestigium quaeramus.

Sed longius progrediar confirmans Dionem ne voluisse quidem magorum Persarumque religionem exponere et enarrare. Putasne enim re vera eundem, qui Borysthenitas veros Graecos mansisse quam maxime gaudet, ipsum iis tradere voluisse barbarorum quamvis sapientium sententias? Quid? quod Dio accurate legendi ipse indicat se ad Platonis exemplum quae disserit proferre cf. enim § 27 p. 86 περὶ δὲ τῆς θείας, εἴτε πόλεως εἴτε διακοσμήσεως γέλον σοι καλεῖν, εἰπε, δηλη τι καὶ δύποις ἔχει. ως δύνασαι ἐγγύτατα τείνων τῆς τοῦ Πλάτωνος ἐλευθερίας περὶ τὴν φράσιν § 28 p. 87 προθυμήσομαι εἰπειν τὸν ἴόγον, ως ἀντί ἐγώ δύνωμαι κατ' ἐμαντιόν· ἀδράσι δὲ προτεροισιν ἐριζέμεν οὐκ ἐθελήσω, οὕτε Πλάτωνι οὕτε Ὄμηρον § 29 p. 87 οὐδὲν ἡττον ὑπεκινούμην καὶ ἀτεφερόμην τρόπον τινὰ ἀναμηρησθεὶς Πλάτωνός τε καὶ Ὄμηρον. Ac re vera non modo singulas res et verba, sed etiam imaginem illius curtus Iovis e Platone noster hausit. Conferas velim

Dio 36, 39 p. 92. sq.

Plato Phaedr. p. 247 sq.

μῆθος § 39.

μέθον 253 c.

τελειόν τε καὶ πρῶτον ἡτοχον § 39.

οὐδὲν δὴ μέγας ἡγεμὼν ἐν οὐρανῷ Ζεύς. ἐλαύνων πιηρὸν ἔρμα 246 e.

οὐδεὶς ἕμινησεν ἀξιώς τῷν τῇδε § 40 p. 92.

οὕτε τις ἕμινησε ποι τῷν τῇδε ποιητὴς οὕτε ποιέ ἕμινησει καὶ ἀξιωτ 247 c.

τολμητέον § 43 p. 94.

τολμητέον 247 c.

τὴν δὲ χρόαν λαμπρόν § 43 p. 94.

λευκὸς ἰδεῖν 253 d.

χροιὰν μέλας § 45 p. 95.

μελάγχως 253 e.

Dio

'Εστιας is equus sacer qui suo loco manet § 46 p. 95.

μένειν δὲ κατὰ χώραν § 46 p. 95.

χαλινὸν ἔνδαικόνια § 46 p. 95.

ὅσον ἡμῖν δινατόν § 61 p. 100.

αἰτιάσθαι § 61 p. 101.

εἰ δὲ ἀτεχρῶς ὑψηλόν τε καὶ

ἐξειηλον ἀπέβη τὸ τοῦ λόγου

σχῆμα § 61 p. 100.

Dio a Borysthenitis, Socrates a Phaedro rogati orationem sublimiorem incipiunt, Socrates a nymphis se incitatum esse, Dio a Platone et Homero dicit, hic et illic se excusant et alter ad Borysthenitas, alter in Lysiam culpam vertit.

Hae igitur similitudines, quae singulae fortasse fortuitae nec ullius momenti videri possint, universae et coniunctae ostendunt Platonis locum Dioni obversatum esse.

Atque ex altero quoque dialogo Platonico fluxerunt quae-dam in Dionis disputationem. E Timaeo enim summum et unicum totius mundi parentem architectumque depropmsit Dio 36, 60 p. 100 (cf. § 32 p. 89. § 58—59, p. 99, 100. 12, 82 p. 416) ὁ δημιουργὸς καὶ πατήρ, cf. Timaeus p. 41 a θεοὶ θεῶν, ὃν ἐγὼ δημιουργὸς πατήρ τε ἐγων. Praeterea cf.

Dio 36, 47 p. 96 sq.

ἥδη δε ποτε ἐν μήκει χρό-
νον καὶ πολλαῖς περιόδοις

Dio 36, 48 p. 96.
τοῦτο δὲ τὸ πάθος ἅπαξ^ε Ελληνας μημονεύοντάς φασι Φαεθονι προσάπτειν... διό γαστινεύτερον ἥντοχον. Ήλον παῖδα θυητόν, ἐπιθυμήσαντα χαλεπῆς καὶ ἀξιμερόφον πᾶσι τοῖς θυητοῖς παιδιᾶς, αὐτησάμενον παρὰ τοῦ πατρὸς ἐπιστῆναι τῷ διὰ φερόμενόν τε αἰά-
καιαγέξαι ζῶα

Plato

μένει γὰρ Ἐστία ἐν θεῶν οἴκῳ
μόνη 247 a.

ἔπι τὴν γῆν ἀπεπον τε καὶ βα-
ρύνων 247 b.

ἔνδαικόν τὸν χαλινόν 255 d.

εἰς ἡμετέραν δύναμιν 257 a.

αἰτιώμενος 257 b.

τῷ πρόσθεν δ' εἴ τι λόγῳ σοι
ἀπηνὲς εἴπομεν Φαιδρός τε καὶ
Ἥγω 257 b.

Timaeus p. 22 b.

(Unus ex sacerdotibus Ae-
gyptiis loquitur ad Solonem)

τὸ γὰρ οὖν καὶ παρ' ἡμῖν λε-
γόμενον, ὃς ποτε Φαεθῶν Ή-
λον παῖς τὸ τοῦ πατρὸς ἄρμα
ζεύσας διὰ τὸ μὴ δυνατὸς εἰ-
ναι κατὰ τὴν τοῦ πατρὸς ὁδὸν
ἐλαύνειν τά τ' ἐπὶ γῆς ξυνέκαν-
σε καὶ αὐτὸς κεραυνωθεὶς διε-
γθάρη. τοῦτο μένθον μὲν σχῆμα
ἔχον λεγεται. τὸ δὲ ἀληθές ἐστι
τῶν περὶ γῆν καὶ κατ' οὐρα-
νὸν λόντων παράλλαξις καὶ διὰ

Dio

**καὶ φυτά, καὶ τέλος αὐτὸν δια-
φθαρῆναι πληγέντα ὑπὸ κρεί-
τονος πινδός.**

Dio 36, 49 p. 96

πάλιν δὲ ὅταν κατακλύσῃ . . .

**καὶ τοιοῦτον ἔνα χειμῶνα διη-
γείσθαι τοὺς Ἑλλήνας ὑπὸ νε-
ότητος τε καὶ μηῆμης ἀσθενοῦς.**

Timaeus

**μακρῷ ν ἡρόντων γιγνομένη
τῶν ἐπὶ γῆς πινδὴ πολλῷ φθο-
ρά (cf. Dionem 36, 49 p. 96
τῇ πρότερον φθορᾷ).**

Timaeus p. 23 b.

**τὰ γοῦν τοῦ δὴ γενεαλογῆτεα,
ῳ Σόλων, περὶ τῶν παρ' ἡμῖν,
ἄδιῆλθες, παῖδων βραχὺ τι δια-
φέρει μάθων, οἱ πρῶτοι μὲν ἔνα
γῆς κατακλυσμῷ μέμνησθε
πολλῶν ἐμπροσθετῶν γεγονότων.**

E duobus locis Platonis Philebo p. 33b οὐκοντικός γ' οὗτε καθ-
ρειν τοὺς θεοὺς οὔτε τούταριτον et Timaeo p. 37 c οἵ δὲ κινη-
θὲν αὐτὸν καὶ ζῶν ἐνόησε τῶν αἰδῶν θεῶν γεγονός ἄγαλμα δὲ
γεννήσας πατήρ, ἥγασθη τε καὶ εὐγραυθεὶς ἐπὶ δὴ μᾶλλον δι-
μοιν πρὸς τὸ παράδειγμα ἐπενόησεν ἀπεργάσασθαι contamina-
vit Dio 36, 60 p. 100 δὲ δὴ καὶ ὁ δημιουργὸς αὐτοῦ καὶ πα-
τὴρ ίδὼν ἥσθη μὲν οὐδαμῶς ταπειτὸν γὰρ ἐν ταπειοῖς τοῦτο
πάθος· ἔχαρη δὲ καὶ ἐτέρηθη διαφερόντως . . . δι' ὅρατο
θεοὺς τοὺς ἀπαντας ἥδη γεγονότας καὶ παρόντας.

His autem Platonicis cogitationibus immiscuit Dio et adiunxit
praecepta Stoicorum. Primum enim quattuor equi Iovis Iunonis
Neptuni Vestae sacri significant luculenter ignem aerem aquam
terram cf. Zeller Phil. Graec. 3, 1, 325: „Zeus ist den Stoikern,
wie ihrem Vorgänger Heraklit das Eine Urwesen, welches alle
Dinge und alle Götter hervorgebracht hat und wieder in sich
zurücknimmt, das Weltganze als Einheit, das Urfeuer, der Aether . . . , derjenige Teil des Zeus, welcher sich in Luft ver-
wandelt, heisst Hera . . . der, welcher zu Wasser wird, Poseidon, der Erde gewordene Demeter Hestia und Rhea.“ Ab eo
autem quattuor equorum motu, quo Dio Platonis Timaeum aemul-
latus exprimit incendia terrae et inundationes οὐχ δὲν φειρο-
μένον τοῦ πατρὸς alterum discernit § 51—60, p. 97—100, quo
quattuor illi equi in unum coalescunt aut potius cum imago apte
amplius adhiberi non possit, in αὐτὸν τὸ φειροῦν vel τοῦ
ipsius domini et aurigae. Videtur Dio significare interitum totius
mundi; *Noūs* solus restitit (Platoni quoque *Noūs* est summus deus

cf. Phileb. p. 28 c πάντες γὰρ συμφωνοῦσιν οἱ σοφοί. ως τοῦς ἔστι βασιλεὺς ἡμῖν οὐρανοῦ τε καὶ γῆς) et denuo aggreditur ad mundum creandum, qui initio multo pulchrior quam postea fuit. „Nachdem aber so alles in die ursprüngliche Einheit zurückgekehrt und das grosse Weltjahr abgelaufen ist, beginnt die Bildung einer neuen Welt.“ Zeller Phil. Graec. 3, 1, 154, qui de tota hac sententia quam accuratissime disputavit. Tres tantum locos, qui ad illustrandum Dionem valent, afferam, Arii Did. apud Euseb. XV, 18, 1 (Diels Doxogr. Graec. p. 468): ἀρέσκει γὰρ τοῖς Στοικοῖς φιλοσόφοις τὴν ὅλην οὐσίαν εἰς πῦρ μεταβάλλειν οἶον εἰς σπέρμα, καὶ πάλιν ἐξ τούτου αὐτὴν ἀποτελεῖσθαι τὴν διακόσμησιν, οἷα τὸ πρότιτρον ἦν. (Cf. Dio § 30 p. 88 τὴν τῶν διακόσμησιν) καὶ τοῦτο τὸ δόγμα τῶν ἀπὸ τῆς αἱρέσεως οἱ πρώτοι καὶ πρεσβύτατοι προσήκαντο. Ζήνων τε καὶ Κλεάνθης καὶ Λεόντιππος cf. Stob. Ecl. I, 20 p. 414, 416 H. Plut. Sto. rep. 39, 2 p. 1052: [Χρύσιππος] ἐν τῷ πρώτῳ περὶ προνοίας τὸν Αἴαν, γηῶν, αὐξεσθαι, μέχρις ἂν εἰς αὐτὸν ἀπαντα καταναλώσῃ. (Cf. Dio § 53 p. 97 ἀναλόσαντα τοὺς ἄλλους). Plut. comm. not. 35, 4 p. 1077 Άλλὰ τοῦ τε κόσμου πάλιν τὸ πῦρ σπέρμα λεγοντιν εἶναι, καὶ μετὰ τὴν ἐκπύρωσιν εἰς σπέρμα μετεβαλε τὸν κόσμον, ἐξ βραχυτέρον σώματος καὶ ὅγκου φύσιν ἔχοντα πολλὴν καὶ τοῦ κενοῦ προσεπιλαμβάνοντα χώραν ἀπλε τον ἐπινεμομένην τῇ αἰξήσει, (cf. Dio § 55 p. 98 τόπον ἀμήχανον ἐμπλήκασ) γεγραμένον δὲ αὐτοῖς ὑποχωρεῖν τὸ μεγεθος καὶ συνολοσθανειν, δινομένης καὶ συναγομένης περὶ τὴν γένεσιν εἰς ἐντὴν τῆς ὕλης. Nec quicquam aliud nisi μεταβολὴν πυρὸς εἰς ἀέρα significant Iovis et Iunonis nuptiae, quas cantibus celebrant pueri ἐν ἀδόκητοις τελεταῖς Ἡρας καὶ Αἰός 36, 56 p. 99. Quae verba respiciunt ad sollemnia mystica non Persarum, ut Dio fingit, sed Graecorum cf. Lobeck Aglaoph. p. 609, qui recte censet haec allegorica delenimenta non a Stoicis demum, sed iam multo prius ascita esse et ad excusandas poetarum fabulas et ad commendationem sollemnium publicorum et privatorum cf. Foerster, Die Hochzeit des Zeus und der Hera, Vratisl. 1867 p. 20.

Atque haec hactenus. Non igitur consentio cum Burckhardtio l. l. p. 109: „Andere zum Teil wahrhaft absurde Allegorien wollen wir gerne übergehen und so auch das angeblich

aus der persischen Religion entnommene Theologumenon am Ende der 36sten Rede, welches indes sein besonderes religionsgeschichtliches Interesse haben könnte.“ Prorsus vero dissentio ab Hermanno Haupt, qui l. l. p. 391 sic iudicat: „Einer verlorenen reichhaltigen Quelle über die Religion der Perser sind Dio's merkwürdige, in ihrer Art einzigen Mitteilungen über die Geschichte Zoroasters und die Lehren der persischen Magier entnommen. Es ist hier nicht der Ort zu untersuchen, wie weit diese Stelle als Quelle für die ältere Geschichte der persischen Religion im Betracht kommen kann, sondern wir haben nur darauf hinzuweisen, dass die von Dio überlieferte Sage von dem Aufenthalte Zoroasters auf einem brennenden Berge, von dem heiligen Wagen des persischen Zeus und von den Nisäischen Pferden unzweifelhaft auf persische Tradition zurückweist; Dio kennt eine dem griechischen Wortgebrauch entgegengesetzte persische Etymologie des Namens der Magier, zu wiederholten Malen beruft er sich auf ihre heiligen Lieder und hebt die Vorzüge der magischen Lehre von dem Wagen des Zeus, als dem Symbol der höchsten weltbewegenden Kraft, der alle übrigen göttlichen Wesen untergeordnet sind, gegenüber der Mythologie des Homer und Hesiod nachdrücklich hervor. Man darf vielleicht annehmen, dass Dio dabei die persischen Mysterien seiner Zeit im Auge gehabt hat.“ Quod idem vir doctus hoc loco (cf. verba modo laudata „Dio kennt — Magier“) concludit ex verbis Dionis 36, 41 p. 93 οὐς Ηέρσαι Μάγοις ἐκάλεσαν. ἐπισταμένοις θεραπεύει τὸ δαιμόνιον, οὐχ ὡς Ἑλληνες ἀγροτες τοῦ ὄρόματος οὗτοις ὀτομάζονται ἀρθρώποντος γόντας, minime necessario sequitur. Constat enim hoc vocabulum Graecis et Latinis scriptoribus non omnibus idem significasse; aliis iisque antiquioribus plerumque est vera deum colendi ratio, aliis nihil nisi γονητα. ¹⁾ Dionis igitur temporibus mala significatio usitatior vi-

¹⁾ Illam significationem disces ex Plat. Alcib. I p. 122^a. Xen. Cyr. 8, 1, 23 Aristot. apud Diog. Laert. I, 8 Apuleio de magia cap. 25 et 26. Magia id est, quod Plato interpretatur θεῶν θεραπεία. Ammiano Marcellino 23 c 6 § 32, Hesychio s. v. Μάγος, Suida s. v. Μάγος οἱ Ζωροάστροι; alteram malam adhibuerunt Plin. H. N. 30, 1. Origen. c. Cels. I, 22; Arnob. I, 52. Clem. Recogn. IV, 27. Agath. 48, 2, 60. Cr. Vetus contra nov. Gott. I p. 53. Pauly, Paus. 4, 1, 107. Scholium ad Platonis 1, 1.

detur fuisse, cui a se improbatae opponit eam, quam ex Alcibiade dialogo didicerat.

Conferatur enim

Dio 36, 41 p. 93.

Plato Alc. I p. 122.

οἵς Ηρόσαι μάγονες ἐκάλεσαν ὅν δὲ μὲν (sc. σοφώτατος) μα-
ἐπιστημένους θεραπεύειν τὸ γείσαντε διδάσκει τὴν Ζωροάστρον
τοῦ Θρησκείαν — ἔστι δὲ τοῦ-
το θεῶν θεραπεῖα —, διδάσκει
δὲ καὶ τὰ βασιλικά.

Denique de curru Iovis videtur Dio hausisse ex Herodoto, cf.

Dio 36, 41 p. 93

Her. VII, 40.

ἔχειν δὲ τέ τε ἄλλα δρῶσι τοὺς δὲ ἕπτοντος τοὺς μεγά-
ταὶ λόγους ἱεροὺς καὶ δὴ τῷ λόγῳ φέρειν τὸ πεδίον τοῦτο.
Αἱ τρέφοντιν ἄρμα Νισαῖων ἵπ-
πον· οἱ δὲ εἰσι κάλλιστοι καὶ τῶν δέκα ἕπτων ἄρματα Λιός Ι-
μέγιστοι τῷν κατὰ τὴν Ασταν. μέγιστοι . . . , εἰπεὶ ἀρ-
μάτος ἕπτων Νισαῖων.

Restat igitur una 36, 40 p. 93 de igne narratio, cuius fon-
tem ostendere non possum; fortasse faciendum est cum Meiner-
sio qui l. l. I p. 52 sic censet: „Quisquis enim Dionis Chryso-
stomi narrationem de Zoroastre in edito quodam et ardenti mon-
te degente . . . , illum sane Iudeicac ac Christianae religionis
restigia ubiris obria fugere non possunt.“

2. Cognovimus igitur Dioni summum deum esse Νοῦν si-
ve Iovem, quem ab universitate omnium deorum non ita dis-
crepare et longe alium atque ceteros locum tenere ex iis quoque
locis appetet, quibus arctius noster sequatur vulgares popularesque
de deis opiniones. Secutus Homerum, qui reges διοιχεγμένος vocat
Dio quoque putat eos ab Iove potestatem suam accepisse et se-
cundum eius ρόυον τε καὶ θερμὸν imperare debere I, 45 p. 58
IV, 38, 40, 41, 43 p. 153, 155. Iuppiter summus rex regum et
deorum hominumque parens tyrannos perdit, tuetur bonos reges
2, 75—78, p. 99—101. Ad Homerum et Hesiodum omninoque
poetas referenda sunt etiam verba 12, 22 p. 381 οὐτος δὴ κα-
ρὸς ἀνθρώπων καὶ θεῶν βασιλεὺς τε καὶ ἀρχων καὶ πρύτανις
καὶ πατήρ. Εἴ δὲ εἰρήνης καὶ πολέμου ταρπιας, ὡς τοῖς πρότε-
ρον ἐμπλέσοις καὶ σογοῖς ποιηταῖς ἔδοξεν et 36, 12 p. 89 ὅν
οἱ θεοὶ ποιηταὶ μαθόντες ἐξ Μονσῶν ἴμρονται ἄρα καὶ ὡρ

μάζονσι πατέραι θεῶν καὶ ἀνθρώπων. Ipse Dio poetarum sententias accommodatas ad praecepta philosophorum et vocabula reddit 36, 32 p. 89 ὁ σοφώτατος καὶ ὁ πρεσβύτατος ἄρχων καὶ νομοθέτης, ὁ τοῦ ξύμπαντος ἡγεμὼν οὐρανοῦ καὶ τῆς ὅλης δεσπότης οὐσίας et paullo post πατέραι ἄπαντος τοῦ λογικοῦ γένετος καὶ βασιλέα. Claram illam Phidiae imaginem censem Dio decere Iovis naturam et in se coniuncta habere et expressa omnia fere ea cognomina, quae 12, 75 p. 413 sq. enumerat prope modum iisdem verbis usus quibus in or. I, 39 p. 565 sq. Cognomina πατήρ ex Homero (*A* 225) et βασιλεὺς ex Hesiodo (*Theog.* 886) sumpta esse puto; cetera cognomina ξένιος γελτος ἐταιρεῖος ὁμόγνυος πολιεὺς ίκεσίος γένειος πτήσιος ἐπικάρπιος inveniuntur apud Ps. Aristotelem de mundo cap. 7 p. 401 B: καὶ μὴν ἐπικάρπιος μὲν ἀπὸ τῶν καρπῶν, πολιεὺς δὲ ἀπὸ τῶν πόλεων ὀνομάζεται, γενέθλιος¹⁾ τε καὶ ἔργειος καὶ ὁμόγνυος καὶ πάτριος ἀπὸ τῆς πρὸς ταῦτα κουνωνίας, ἐταιρεῖος τε καὶ γελτος καὶ ξένιος καὶ στράτιος καὶ τροπαιοῦχος καθάρσιος τε καὶ παλαιριαῖος καὶ ίκεσίος καὶ μειλίχιος ὑπέρ τοῦ ποιηταὶ λέγοντοι etc. Iovem denique multo praestare ceteris deis apud Dionem demonstrant tales loci quales 23, 1 p. 512 τὸν Ιαναῖον ταῦτα, οὐκ ἄλλον τινὰ τὸν θεῶν, 30, 26 p. 555 τὸν τε Ιαναῖον καὶ τοὺς ἄλλους θεούς, 30, 29 p. 557 ὑπὸ τοῦ βασιλέως τὸν θεῶν, 31, 32 p. 582 μὰ τὸν Ιαναῖον καὶ τοὺς θεούς. Re vera igitur apud Chrysostomum Iovis talis est imago, qualem apte breviterque significat παλαιὸς ille λόγος apud Platonem (*I.leg.* IV. 715 e): ἀρχήν τε καὶ τελείων καὶ μέσα τῶν ἀπάριων ἔχων cf. Ps. Aristot. de mundo cap. 7: Ζεὺς κεφαλή, Ζεὺς μέσσα, Λίος δ' ἐξ πάντα τετυπται.

3. Fecit Iuppiter mundum 12, 82 p. 416 οὐτος πρῶτος καὶ τελείωτας δῆμονοργὸς χορηγὸς λαβὼν τῆς αὐτοῦ τέχνης οὐ τὴν Ἀλετῶν πόλιν ἀλλὰ τὴν πᾶσαν τοῦ πατρὸς ἔλην, regitque sua prudentia et consilio 3, 50 p. 116 ita ut ordinem summum magnificentiamque splendidissimam praebeat 3, 75 p. 126, 40, 35 p. 176. Quae celebrat Dio admiratione imbutus more Platonico vel Xenophonteo. Sic cum Dione I, 42 p. 57 conferas velim Platonis Philebum p. 28 e (cf. Epinom. p. 983 b

¹⁾ γενέθλιος legitur apud Dionem 7, 135 p. 269.

988 d. Leges p. 897 c δῆλον ὡς τὴν ἀριστην ψυχὴν φατέον ἐπιμελεῖσθαι τοῦ κόσμου παντὸς): πότερον, ὁ Πρώταρχε, τὰ σύμπαντα καὶ τόδε τὸ καλούμενον δῆλον ἐπιτροπεύειν φῶμεν τὴν τοῦ ἀλόγου καὶ εἰκῇ δύναμιν καὶ τὰ δηλητά ἔνυχεν ἢ τάνατα καθάπερ οἱ πρόσθετοι ἡμῖν ἔλεγον νοῦν καὶ γρόνησίν τινας θαυμαστὴν συντάττονταν διακυβερνᾶν τὸ δὲ νοῦν πάντας διακοσμεῖν αὐτὰ γάραι καὶ ἥλιον καὶ σελήνης καὶ ἀστέρων καὶ τῆς ὅψεως τοῦ κόσμου καὶ πάσης τῆς περιφορᾶς ἄξιον, καὶ οὐκ ἄλλως ἔγωγ' ἂν ποτε περὶ αὐτῶν εἴποιμι οὐδὲ ἂν δοξάσαιμι. Praeterea:

Dio 3, 75 p. 126 (cf. 40, 35

p. 176, 48, 14 p. 245.)

εἰ γέροντες καὶ σμικρὸν ἀμελήσειεν καὶ παραβαλῃ τῆς αἵτοι τάξεως, οὐδὲν κωλέει πάντα μὲν οὐρανὸν, πᾶσαν δὲ γῆν, πᾶσαν δὲ θάλατταν οὔχεσθαι.

Dio 36, 22 p. 83

τῶν μὲν φανερωτάτων πορευομένων ἐκάστον καθ' εἰντόν, οὐ πλανωμένων ἄλλως ἀρόντος πλάνην.

ἄλλα χορεῖσαν εὐδαιμονεῖς χορεύοντων (cf. Epin. p. 991 b: εὐδαιμονεῖς χορείαι Μουσῶν).

μετά τε νοῦν καὶ γρονήσεως τῆς ἄκρας.

Quod Dio 40, 36 p. 177 τὴν κοινωνίαν et διμόνοιαν mun-

Phaedrus p. 245 d

τοῦτο δὲ οὐτέ ἀπόλλινσθαι οὔτε γίγνεσθαι δινατόν, ἢ πάντα τε οὐρανὸν πᾶσάν τε γένεσιν (B. T. γῆ in marg. t.) συμπεσοῦσαν στήγαντα.

Epinom. p. 984 d

Θεοὺς δὲ δὴ τοὺς δόρατον. Leges 822 a: οὐ γάρ ἔστι τοῦτο, ὃ ἀριστοί, τὸ δόγμα δρῦὸν περὶ σελήνης τε καὶ ἥλιον καὶ τῶν ἄλλων ἀστρῶν, ὡς ἄρα πλανάτας ποτε, πᾶν δὲ τούναντίον ἔχει τούτον.

Epinom. p. 982 e: τοῦτο δὲ εἴραι τὴν τῶν ἀστρῶν φύσιν, ιδεῖν μὲν καλλίστην, πορείαν δὲ καὶ χορείαν πάντων χορῶν καλλίστην καὶ μεγαλοπρεπεστάτην χορεύοντα.

p. 983 b: οὐκ ἔστι γῆν τε καὶ οὐρανὸν ἀπαντάς τε ἀστέρας ὅγκους τε ἐκ τούτων σύμπαντας μὴ ψυχῆς πρὸς ἐκάστῳ γενομένης ἢ καὶ ἐν ἐκάστοις.

di laudibus effert, conferendum est cum Gorgia p. 508 a: *γασὶ δὲ οἱ σοφοί, ὡς Καλλτελεῖς, καὶ οὐφανὸν καὶ γῆραν καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους τὴν κοινωνίαν συνέχειν καὶ γιλτεύειν καὶ κοσμίσηται καὶ σωφροσύνην καὶ δικαιότηταν καὶ τὸ ὄντο τοῦτο διὰ ταῦτα κόσμον καλοῦσι, ὡς ἔταιροι. οὐκέτι ἀκοσμίαν* (cf. Dio 3, 75 p. 126) οὐδὲ ἀκολασταν.

Xenophontem aemulatur Dio 3, 75—80 p. 126, 127, cf. 12, 32 p. 387. Habes locos Xenophontes: Cyrop. 6, 2, 29 ἢ γὰρ κατὰ μικρὸν παράλλαξις πᾶσαν ποιεῖ φύσιν ἐποφεύειν τὰς μεταβολάς· διδάσκει δὲ καὶ ὁ Θεός, ἀπάργων ἡμᾶς κατεῖ μικρὸν ἐκ τοῦ χειρισμοῦ εἰς τὸ ἀνέχεσθαι ἴσχυρον θάλπη ἐκ τε τοῦ θάλπους εἰς τὸν ἴσχυρὸν χειρισμόν. Mem. 4, 3, 8 Τὸ δὲ τὸν ἥλιον, ἐπειδὴν ἐν χειρισμῷ τρέπεται προσιέναι τὰ μὲν ἀδρίνοργα, τὰ δὲ ἔηραντορα, ὃν καρδὸς διελήλυθε, καὶ ταῦτα διαπραξάμενον μηκετὶ ἐγγινέσθαι προσιέναι. ἀλλὲ ἀποτρέπεσθαι φυλαττόμενον, μή τι ἡμᾶς μᾶλλον τοῦ δεσμοτος θερμανῶν βλάψῃ καὶ ὅταν αὖ πάλιν ἀπιὼν γέγηται. ἔνθα καὶ ἡμῖν δῆλον ἐστιν ὅτι εἰ προσωτέρῳ ἀπιέσθαι, ἀποταγγίζομεθα δὲ τὸν φύχοντας πάλιν αὖ τρέπεσθαι καὶ προσχωρεῖν, καὶ ἐγιανθα τοῦ οὐρανοῦ ἀναστρέψεσθαι. ἔνθα μάλιστ' ἀρ ἡμᾶς ὠφελοῦται; Νὴ τὸν Άτ., ἔφη, καὶ ταῦτα παντάπειστ ἔστιν ἀνθρώπων ἔνεκεν γιγνομένοις. Τὸ δέ, ἐπειδὴ καὶ τοῦτο γατερόν, ὃν οὐκ ἀντιτείνεται τὸ καῖμα οὐντε τὸ ψῆφος, εἰ ἔξαπτητης γίγνονται. οὗτοι μὲν κατὰ μικρὸν ἀπιέναι, ὅστις λανθάνεται ἡμᾶς εἰς ἐκάτερα τὰ ἴσχυρότατα καθιστάμενος.

4. Dionem opiniones religioni Graecorum inhaerentes admittere ita vero excultas vertere, ut magis ad praecepta philosophiae quadrent, efficitur quoque ex eis, quae de oraculis profert. Vaticiniis et somniis sapienti opus non est 10, 28 p. 305, ὕσπειρος τις ἔφη τῷ παλαιῶντι αὐτῷ ἵκανος εἶναι μάρτις 18, 4 p. 474. Cf. Plat. Phaedr. p. 242 c εἴμι δὴ οὐντε μάρτις μέν, οὐ πάντα δὲ σπουδαῖος. ἀλλὲ ὕσπειρος οἱ τὰ γράμματα γινόμενοι, δεοντο μὲν ἔμαντρος μόνοντος ἵκανος. Alexandrinos, apud quos somnia oraculaque quam maxime florent, monet Dio non tantum dormientibus sed etiam vigilantibus deum consulere. Cf.

Dio 32, 12 p. 660: Cic. de div. 2, 61;
μὴ οὖν οἴεσθε κοιμαμένων μόνοντος. Illud etiam requiro, cur si νοντος ἐπιμελεῖσθαι τὸν Θεόν καὶ deus ista visa nobis prouiden-

κατ' ἡδίαν ἐκάστῳ μητρίοις τὸ συμφέρον. ἔγογχορότων δὲ ἀμελεῖν καὶ κοιτᾶν καὶ ἀθρόους μηδὲν οὔτε δεῖξαι τῶν χρηστῶν· πολλάκες γὰρ ἥδη καὶ ὑπαρθηκέσσε καὶ μετ' ἡμέραν ἐριγγῶς προείπεν.

di causa dat, non vigilantibus potius det quam dormientibus, . . . idque si nostra causa dissecundum quietem facerent, praeassertim cum Chrysippus¹⁾) Academicos refellens permulco clariora et certiora esse dicat, quae vigilantibus rideantur quam quae somniantibus.“

Memphide eduntur a pueris Apidis oracula, quo perfectior deus docet per viros et orationes sapientes 32, 12—13 p. 660. Deus enim cum benevolens sit et indulgeat multitudinis stultitiae, eis ut pueris dat praeceptrōes 32, 50—51 p. 678. Inter hos vulgi praeceptrōes, qui deorum voluntatem pronuntiant, Dio se numerat 34, 4 p. 34. Ipse igitur Dio non sine numine divo advenit et clariora consilia quam quae auguriis fiunt, affert 34, 4 p. 34. Auguriis enim saepius homines decipi ostendit narratiuncula de Phrygio quodam cui quae ex cornice augurato iniecta erat spes praecisa est 34, 4 p. 34. Quamquam non omnino oracu-

¹⁾ Chrysippus est in iis scriptoribus, quibus usus est Dio cf.:

Marcianus in Leg. 2. Digest. de legibus I, 3: »Sed et philosophus summae Stoiae sapientiae Chrysippus

sic incipit libro, quem fecit περὶ Νόμου.
Οὐ νόμος πάντων εἰσὶ βασικὲς θεώρηται καὶ ἀνθρωπίνων πραγμάτων. Αἱ δὲ αὐτῶν προστάτηρ τε εἶναι τὸν καλῶν καὶ τὸν αἰσχρῶν καὶ ἀρρωτῶν καὶ ἡγεμόνα καὶ κατά τούτο κανόνα τε εἶναι δίκαιον καὶ ἀδίκων καὶ τὸν φέναι πολιτικῶν ζόντων, προστεκτικῶν μὲν ὁν ποιητῶν, ἀπεργοφεντικῶν δὲ ὁν οὐ ποιητῶν.

Dio or. 75 § 1—4 p. 406, 407.
ὅτιν τοιοι καὶ βασικὲς εἰκότες ἀρθροί τοι καὶ θεῶν κατέληται,
τοῦ βίου μὲν ἡγεμών. (Cf. or. 80, 5
p. 438).
ἐμποτίης κανόνος.
ἄρχων δὲ ἀπάντων.
τὸν δὲ πραγμάτων κανόνον δίκαιος,
ποὺς ὅν ἔκαστον ἀπενθένεται διὰ τὸν
αέντοντον τρόπον.

Cf. Pindari fr. 146 νόμος δέ πάντων βασικές | θεωρήται τε καὶ ἀθανάτων | ἄγει δίκαιον τὸ βασικότατον | ἐπιστάτητε χειρί. Her. 3, 38. Plut. ad. princ. indoct. c. 3. Demetr. c. 42. Origen. adv. Cels. V, 255. Clem. Str. I, 427. II, 438. Iamblich. ap. Stob. Flor. 46, 77. Liban. or. 3, 364. Plato Conv. 19 p. 196 εἰς τούτον „οἱ πάλινοι βασικῆς νόμου“ δίκαιοι εἴνει. Arist. Rhēt. III, 3 p. 1406 a οὐχὶ νόμοις ἀλλὰ τούς τῶν πάλινοι βασικῆς νόμοις. Plato Gorg. p. 484 b. Legg. IV p. 714 d, III p. 690 b. Protag. p. 337 d. Schol. Pind. Nem. IX, 35. Bergk poetæ lyr. gr. I p. 345.

lorum vim noster audet negare. Nam 13, 2 et 3 p. 410 mulieribus, quae in templis responsa dant, prout lapis vel gleba sublata iis fiunt gravia vel levia, fortasse deum pondus accommodare ad res, de quibus agitur, concedit. Quin etiam ipse Xenophontis exemplum secutus consuluit Apollinem *κατὰ τὸ παλαιὸν ἔθος τῶν Ἑλλήνων*, qui ei edidit hoc oraculum intellectu difficile *αὐτὸν τοῦτο πράττειν*. *Ἐν φ* sit; quo facto fugam exiliumque non veritus peregrinationem continuavit. Plerosque autem oracula intelligere nescire ratus Dio 10, 22 p. 303 mirum non est quod libenter oracula ambigua affert. Singula autem oracula imprimis ex Herodoto hausit.

Notum illud oraculum de Croeso Halyn transgresso 10, 26 p. 304 commemoratur ex Her. I, 53.

Deinde consentiunt:

Dio 3, 41 p. 113 *πολὺ δὲ μᾶλλον τύραννον καὶ λενστῆρα ὁ ποτε προσείπεν ὁ Ἀπόλλων τὸν Σικυώνιον τύραννον* et Her. 5, 67 *Ἑλθὼν* (sc. *Κλεισθένης*) *ὁ Σικυώνος τύραννος* δὲ ἐξ *Λελιοὺς* ἐχρηστηριάζετο. εἰ *ἐκβάλλοι τὸν Ἀδρηστον*. ἡ δὲ *Πυθη οἱ χρῆ γᾶσσα Ἀδρηστον μὴν εἶναι Σικυωνίων βασιλέα, ἐκεῖνον δὲ λενστῆρα*.

Dio 13, 6 p. 421 et Her. I, 55. Afferuntur verba oraculi quod accepit Croesus. Ea oraculi verba quae Herodoto summi momenti sunt, Dio omnino neglegit, ea contra de quibus Herodotus non dicit, adhibet Dio; quae sunt postremi versus. Demonstrare enim vult Dio fugam non semper esse malam et inutilem. Versus oraculi plane consentiunt, animadvertisendum autem est Dionem hic quoque dicere *συνεβούλευσεν ὁ Ἀπόλλων*. Herodotum habere ἡ δὲ *Πυθη οἱ χρῆ τάδε*.

Dio 17, 16 p. 469 et Her. I, 66. Dio unum versum assert, quem ὁ Φεδός dixit, Herodotus tradit ἡ δὲ *Πυθη σφι χρῆ τάδε* (quinque versus). Atque cum Herodotus hoc oraculum *κιβδηλον* appellat (*χρησμῷ κιβδήλῳ πίστιν*), Dio idem esse clarissimum contendit, quoniam si a tota Arcadia prohibet deus Lacedaemonios, ne Tegeam quidem maximam tum et validissimam Arciae partem aggredi eos vult; potius avaritiam Lacedaemoniorum effecisse, ut verba dei non recte intelligerent.

Dio 31, 89 p. 614 δέ τοι Ἀπόλλων οὐκ εἴα δῆτονθεν ἐκ τοῦ περιβόλου τοὺς νεοττοὺς ἀναιρεῖσθαι τὸν Κέματον ἵκεται ἔντον λέγων et Her. I, 159 πρὸς ταῦτα δὲ Ἀριστόδικος ἐκ προνοῆς ἐποίει τάδε· περιών τὸν γηὸν κύκλῳ ἐξαίρετε τοὺς οὐρανοθόνες καὶ ἄλλα δύσα ἦν νενεσθεντερά δύονθεν γένεται ἐν τῷ γηῷ ποικοτος δὲ αὐτοῖς ταῦτα λέγεται φωνὴν ἐκ τοῦ ἀδύτου γενέσθαι φερονσαν μὲν πρὸς τὸν Ἀριστόδικον. λέγονσαν δὲ τάδε· Ἀνοσιώτατε ἀνθρώπων. τι τάδε τολμᾶς ποιέειν; τοὺς ἵκεταις μον ἐκ τοῦ γηὸν περιβάζεις.

Dio 74, 15 p. 400 τὸν δὲ τοῦ Γλαύκον χρησμὸν οὐκ οἴει πρότερον διεδιηγεῖται τοὺς πλειστοὺς τῶν ἀνθρώπων· Ὄμην, δεπὲ θάνατος γε καὶ εὔορκον μένει ἄνδρα. διὸ μήτε τὸν Ἀπόλλωνα μήτε τὴν Ἀθηνᾶν σύμβοντὸν τῆς ἐπιορχίας λαμβάνοντιν et Her. 6, 86, 3 Γλαῦκος δὲ ἐπορεύετο ἐξ Αἰλιδοὺς χρησόμενος τῷ χρηστηρῷ· ἐπειρωτέονται δὲ αὐτὸν τὸ χρηστήριον. εἰ δόρωφ τὰ χρήματα ληστραῖ. ή Πηθῆ μετερχεται τοισιδε τοῖσι ἐπεσι. Sequuntur septem hexametra. Cur hoc narraverit, dicit Leotychides § 6 Γλαύκον τὴν οὕτη τι ἀλόγονον ἔστι οὐδὲν οὕτ' ιστη οὐδὲμια γομιζομένη εἶναι Γλαύκον. ἐκτετριπτα τε πρόρριξος ἐκ Σπύρης.

Longe alia ratio est, quae hic inter Dionem et Herodotum intercedit, atque antecedentibus locis. Dio 3, 41 p. 113 et 31, 89 p. 614 consentit plane cum Herodoto, 13, 6, 7 p. 421 propter propositum diversum ab illo verba ceterum eadem affert, 17, 16 p. 469 unum tantum versum e quinque Herodoteis commemorat cum illo consentiens de sensu oraculi. Hoc contra loco unum e septem Herodoti versibus Dio affert ita, ut illius explicatio ipsi qui Apollinem adiutorem periurii vocat quam maxime repugnet. Praeterea si Dionis ingenium respicimus, vix cogitari potest eum, qui iο, 27 p. 304 exhibet κατοι γομιζεις τὸν Ἀπόλλωνα χαλεπόν τι ἡ αἰσχρὸν προστάξαι τοῖς ἀρωτῶσιν αὐτὸν et 17, 16 p. 469 ἔξιον δὲ ἐργυμηθῆται καὶ τὸν θεόν ως κακεῖνος κολλέειν πέγνεται τοὺς πλεονεκτοῦντας arbitratum esse deum ipsum suasisse periurium neque potius usum hoc clarissimo exemplo periurii poena affecti.

Idem oraculum, quod legimus apud Dionem 17, 17 p. 469
invenimus quoque apud Pausaniam 8, 11, 12 et ex hoc deprop-
tum apud Suidam s. v. Αὐτίβας. Paus. 8, 11, 12: Αὐτίβαῖς
δὲ μάντευμα ἐκ Ιωδώνης Σικελίου ἦδεν οἰκεῖετο· ἡ δὲ οὐ
πόρρω τῆς πόλεως ἡ Σικελία ἴσογος ἐστίν οὐδὲ μέγας· οἱ δὲ οὐ
συμφορήσαντες τὸ εἰρημένον ἔστι τε ὑπεροφοίοις στρατείας προή-
χθησαν καὶ ἔστι τὸν Σιρακούσων πόλεμον. ἔχοι δὲν τις καὶ πλει-
ονε τοις εἰρημένοις τοικότα ἄλλα ἐξερρεῖν, cf. Dionis verba καὶ
τὰ μὲν τοιαῦτα εἰ θέλοι τις ἀπεξιέναι. δῆλορ ως οὐδὲ ἔτει
ἐπιλειψει.

Quod Dio non praebet εἰς τιθώντας, non mirum, quoniam aliis quoque locis similiter egit (velut Branchidarum oraculi mentionem non fecit, non Pythiam et Delphos, sed tantum Apollinem aut deum commemorat.). Dio avaritiae punitae hoc exemplum affert, Pausanias nominum similitudine deceptos Athenienses mentem oraculi non esse assecutos narrasse satis habet. Eodem modo nominum similitudine deceptus obiit Archidamus; cf. Suidam sub v. απεκλέψειν. Fortasse haec res primum narrata est a Clitodemo; cf. fr. 15 Mueller = Paus. X, 15,5: Κλειτόδημος δὲ ὀπόσοι τὰ Ἀθηναῖον ἐπιχώρια ἔγραψεν ὁ ἀρχαιότατος οὗτος ἐν τῷ λόγῳ γηρὶ τῷ Ἀττικῷ. Ωτε Ἀθηναῖοι παρεσκενάζοντο ἐπὶ Στεκέλιαν τὸν στόλον, ὡς Αθηναῖοι μὲν δὴ καὶ ἄλλα σημεῖα μὴ ἐπιτίθουσι σημᾶς ἀπαγορεύοντα τὰς Στεκέλιας διηγήσατο δὲ Κλειτόδημος (cf. Paus. 3, 24, 7. Aelian. V. H. 4, 14. Plutarch. Them. 20. Alex. 26).

Alterum quoque oraculum respiciens ad statuam Theagenis athletae Thasii legitur et apud Dionem 31, 95 p. 617 sq. et apud Pausaniam 6, 11, 7.¹⁾ Hoc quoque exemplo Dio utitur ad hortandum, Pausanias mera narratione contentus est. Pausanias Draconis legem affert, Dio eiusdem mentionem facit verbis *ῥόμον
ὄντος*. Pausanias praebet *καὶ αὐτοῖς ἔχοντεν ὁ Θεὸς κατιδέχεσθαι
τοὺς δεδιωγμένους*. Dio τὸν γνώματας αὐτοῖς ἀνέπει κατάγειν ὁ Θεός accuratius securus ipsius oraculi verba, quod ex Oenomao protulit Eusebius Praep. Ev. V, 34; apud Pausaniam denique

¹⁾ Ex hoc hausit Suidas s. v. *Nízow*, quem pro Theagene substituit, cf. Siebelis ad Paus. I. 1.

alius Pythiae versus exstat: Θεαγένης δὲ ἀμυηστον ἀφήκατε τὸν μέγαν νύμενον. Quae post oraculum editum fiebant, Dio non habet, Pausanias narrat — addito autem φασὶ — piscatores inter pisces rete comprehendisse effigiem Theagenis eamque loco suo repositam a Thasiis celebrari divinis honoribus. De fonte huius narratiunculae frustra consului Hirtium, De fontibus Pausaniae in Eliacis, Gryphiswaldiae 1878, qui p. 22 narrationes de illustribus athletis enimerat, omittit autem nostrum locum, ita ut illum fontem, quem p. 29 statuit „Pausaniam, quae de athletis celeberrimis enarrat, ex Olympionicarum fastis sumpsisse“ in hanc rem non cadere ipse tacite concedere videatur; nec probabile est in Olympionicarum catalogo enarrata fuisse, quae post athletae illius mortem evenerunt; valde vero verisimile e Callimachi libro περὶ ἀγώνων hanc narratiunculam fluxisse. E quo Oenomaum quidem hausisse ostendit Luebbert, De Pindari poetae et Hieronis regis amicitiae primordiis et progressu, Bonnae 1886 p. 14 sq., cui assentitur Saarmann, De Oenomao Gadareno, diss. Tubing. 1887 p. 19.

Archilochi patri Apollinem filii immortalitatem renuntiasse eiusque interfectorum ex templo eieccisse narrat Dio 33, 12 p. 5, quem Callondam cognomine Coracem nominat Plutarchus de serum. vind. 17 p. 460 d, Archiam Eusebius Praep. Ev. V, 33. Dixisse fertur Apollo: Μονάσσων θεράποντα κατέκινες, ἔξιθι ραοῦ. ¹⁾

Id oraculum, quod Dio 10, 24 p. 304 profert, finxisse videtur; nam deus tantum iussit μὴ γεννᾶν (cf. e. g. Apollod. bibl. 3, 5, 7, 2 χοίσαντος τοῦ θεοῦ μὴ γεννᾶν, τὸν γεννηθέντα γὰρ πατροποτόν τεσσάται) Dio contra praebet ἔχοντες οὐν μὴ γεννᾶν η̄ ἐκτιθέναι γεννήσαται. Laius autem invito deo et procreavit filium et exposuit, (cf. οὐν ἀν ἔξεθηκεν) ita tamen ut superstes alibi educaretur. (Cf. Υἱοψεν et ὁ δὲ οἴκοι τραγεῖς). Quomodo alia deus voluerit, alia intellexerit Laius (quod Dio demonstrare vult, cf. § 24 p. 304) non perspicitur, nisi forte hic debuit filium expositione interficere. Coniecturae autem a viris doc-

¹⁾ Cf. quoque Galen. Protrept. p. 1. Aristid. II p. 297, 380. Heracl. Pont. Polit. 8. Liban. or. I p. 53; 473, 11; III, 65, 16 R. Suid. s. v. Ἀρχ., qui Aelianum περὶ παροίας, ut videtur, secutus hoc exemplo docet: οὐτι τῶν σπουδαῖον οὐτι πολὺ τελείωτα.

tis propositae non arrident, quin etiam maiores movent difficultates. Nihil esse mutandum, cum Dio neque hic neque in oraculo § 27 p. 304 tractando satis sollerter egerit, censeo; negat enim § 27 p. 304 Orestem, qui in tragoeidiis culpam vertit in Apollinem (cf. e. g. Eur. Or. 285 *λοξίᾳ δὲ μέμφομαι ὅστις μ' ἐπύρεας ἔγορ ἀνοσιώτατος.* 414 *Φοίβος καλένσας μητρὸς ἐπηρᾶξαι γόρον*) recte oraculum intellexisse nec tamen quo iure hoc neget, indicat.

22, 2 p. 510 habet Dio *ἢ καθάπτει ὁ θεὸς παρήγεισε Αἰτεδιαιμονίοις ἀτετχιστορ* (sc. *οἰκεῖται πόλιν*).

32, 3 p. 653 narrat Dio Apollinem suassisse Atheniensibus, ut id quod pulcherrimum sit puerorum auribus inicerent, qui non intellexerunt deum innuere *παιδεῖσται καὶ λόγον* sed cogitaverunt de inauribus.

Dionem ne illud quidem oraculum, quo Socrates sapientissimus declaratus est 55, 8 p. 284, 13, 30 p. 431 (cf. Plato Apol. p. 23 a) et Apollinis mandatum *Γρῦθι συντόν* 4, 57 p. 160, 10, 22 p. 303. 67, 3 p. 361 (cf. Xen. Mem. 4, 2, 24 sq.) silentio praeterire consentaneum est.

5. Denique exponendum est quid Dio sentiat de *heroibus* et *daemonibus*. *ἥρωες* et *ἡμετέροι* saepius coniunguntur, velut 2, 7 p. 75. 33, 1, et idem fere valent, cf. 31, 75 p. 607 *τοὺς τε γὰρ σφύδραι ἀρχαῖονς ἡμιθεοὺς ὄντας ἐπισταμέναι* et 31, 80 p. 610 *ἄλλὰ ὅτι καὶ πάρτες ἥρωας ῥουμένοι τοὺς σφύδραι παλαιῶντες ἀνδρες,* cf. 31, 16 p. 573. Deis opponuntur heroes 7, 39 p. 233 *τοὺς μὲν ἥρωαν, τοὺς δὲ θεῶν.* 33, 47 p. 23 *τοὺς οἰκιστὰς ἥρωας ἢ θεούς.* 39, 1 p. 155 *ἥρωάς τε καὶ θεούς οἰκιστάς.* Poetae — quos enim poetæ (tragiæ) herorum loco inducunt, eos venerantur Graeci 15, 10 p. 448 — herorum originem a deis ducunt atque confirmant plerosque a Iove esse ortos, ne reges conditoresque urbium dedecore afficiantur 15, 12 p. 449. — 3, 54 p. 118 legimus heroes esse manes virorum honorum, 4, 118 p. 179 Argonautæ vocantur heroes,¹⁾ 69, 1 p. 367 qui omnibus excellunt virtutibus, eos admirantur homines celebrantque et alios inter deos, alios inter heroes numerant ve-

¹⁾ A Pindaro heroes vocantur qui Argonautarum expeditioni intererant Pyth. IV, 36. 58. 100, *ἱγιῆτοι* Pyth. IV, 12. 184. 212. Cf. Wasstier, de herorum apud Graecos cultu, Kiliac 1882 p. 35. Ohlenth. de Pindari herologia Gott. 1860.

lut Herculem Dioscuros Theseum Achillem et omnes ἥμιθεον qui vocantur cf. 2, 78 p. 101. 4, 31 p. 151. 31, 16 p. 573. Pec-
cata in heroes commissa non minoris sunt aestimanda quam quae
fiunt in deos 31, 81 p. 610. Quibus omnibus locis Dionis sententia mihi videtur fuisse, heroes viros virtutibus excellentes
fuisse, eosdem a poetis filios deorum factos esse et a multitudine ut deos coli. Quae sententia non ita discrepat a daemo-
num explicatione quam Plato in Cratyllo p. 398 b exhibet, pror-
sus autem congruit cum Stoicorum opinione, qui teste Diogene
Laertio 7, 151 φασὶ δὲ εἴναι καὶ ἥφων τὰς ὑπόλε-
ταιμένας τῶν σπουδαῖον ψυχάς. Quare non video, cur Burck-
hardt l. l. p. 104 contendat „Auch Dio's Auffassung der He-
roen ist eine schwankende.“

Pergit autem Burckhardt „und vollends die der Dämonen und des Dämons der einzelnen Menschen. Letzterer wird bald als das geistige Wesen des Einzelnen, als sein roß bezeichnet, bald als die ausser dem Menschen liegende, das Schicksal eines Jeden zwingende Macht, wie z. B. Fürsten und Eroberer sind. Das Adjektiv δαιμόνιος bei Dio in der guten Bedeutung von „gottgesandt“ bildet wiederum eine besondere Schattierung. Endlich braucht Dio das Wort auch noch im Sinne der herrschenden Religion; sein Idealkaiser glaubt ausser den Göttern auch noch an gute Dämonen und an Heroen, nämlich Seelen trefflicher Männer. Wir dürfen in dieser Verwirrung ein Bild der Krisis erkennen, in welcher dieser Begriff damals noch lag, bis ihm die neuplatonische Schule wieder einen sehr entschiedenen und gefährlichen Sinn verlieh.“ Nolimus autem esse immemores non modo diversis temporibus diversam fuisse notionem huius vocabuli, sed etiam saepe apud eosdem scriptores velut Platонем.¹⁾ Apud Dionem igitur primum separandi sunt daemones a δαιμόνιον vocabulo, quod numen aut deorum omnium aut unius dei significat 12, 44 p. 395. 32, 12 p. 656. Deinde 3, 54 p. 118 vult Dio imperatorem bonum credere deos daemones heroes, qua ex re sequitur vocabulum eo, quo tum utebatur religio, sensu adhiberi. Intelligi debent hic daemones dei minores vel ii qui intercedunt inter deos atque homines. Haec

¹⁾ Cf. Zeller, Phil. Graec. II, 1, 791.

significatio, quae Platonis quoque placebat,¹⁾ a plerisque posteriorum temporum scriptoribus quasi opinio vulgaris in medium profertur.²⁾ Ad eandem apud Dionem confirmandam valet locus Platonis Legg. V p. 738 d *τούτων ρυμοθετηγ τὸ σμικρότατον ἀπάντων οὐδὲν κινητέον, τοῖς δὲ μέρεσιν ἐκάστοις θεὸν ἢ δαίμονα ἢ καὶ τινα ἥρωα ἀποδοτέον,* quem fortasse respexit Dio 3, 54 p. 118 *οὐ μόνον δὲ ἡγεῖται θεούς, ἀλλὰ καὶ δαίμονας καὶ ἥρωας ἀγαθούς.*

Sed praeter hos daemones intercedentes inter deos atque homines vulgo posterioribus temporibus etiam mens hominis eodem vocabulo videtur significata esse, quae, si bona, uti putabatur daemone bono, malo, si mala. Hanc significationem reprehendimus apud Dionem I, 42 p. 57 *μετὰ ψυχῆς τε ἀγαθῆς καὶ δαίμονος ὄμοιον καὶ προνοίας καὶ ἀρχῆς τῆς δικαιοτάτης τε καὶ ἀρεστῆς,* quibus ex verbis, quae respiciunt mundi totius administrationem, elucet *δαίμονα* esse illum *τοῦν* qui omnia regit. Eandem vocabuli explicationem ipse Dio Diogenem proferentem facit 4, 49 p. 165 ὁ δὲ *ἴδιος ἐκάστοιν τοῦς οὐτός ίσου δαίμονας* *τοῦ ἔχοντος ἀνδρός.* Tres autem usitatissimos daemones et omnium fere hominum proprios oratione procedente commemorat, qui sunt ὁ μὲν ἡδυπαθής καὶ τρυφερὸς περὶ τὰς τοῦ σώματος ἡδονάς (cf. 12, 36 p. 390), ὁ δὲ αὖτις γιλοχρήματος καὶ γιλόπλοντος, tertius ὁ γιλότυμος καὶ γιλόδοξος; quorum daemonum imagines adumbrantur § 117 p. 178 sq. Cuius sententiae ansam praebere potuit Platonis Timaeus p. 90 a—c *τὸ δὲ δὴ περὶ τοῦ κινητάτον παρ' ἡμῖν ψυχῆς εἰδοντος διαιροῖσθαι δεῖ τῆδε, ὃς ἄρα αὐτὸς δαίμονας θεός ἐκάστῳ δέδωκε;* atque idem fere Heraclitum Democritum Xenocratem sensisse constat. Horum igitur philosophorum (cf. impr. Aristot. Top. II, 6 112 a 37: *Ξενοκράτης γησίν εὐδαίμονα εἶναι τὸν τὴν ψυχὴν ἔχοντα σπουδαῖαν*; Stob. Serm. 104, 24: *Ξενοκράτης δαίμονος κατέπει τοὺς ποιηδοὺς κακοδαίμονας ὠνόμαζεν.*) sententiam ut persuasionem publicam

¹⁾ Cf. Conv. p. 202 e sq. De Rep. 3, 392 a, 10, 617 c, 620 d. Polit. p. 271 d. Phaedr. p. 246 e. Legg. 4, 717 b, 713 d, 5, 738 d. Apol. 27 c; cf. [Epinom]. p. 984 c—985 c.

²⁾ Cf. Zeller 3, 1, 814. 3, 2, 176 sq. 208. 211. 216. 363. 394. 570. 667 sq. 674 sq. 718. 755. 771. 806. 807. 827. 861.

Dionis aetate reperimus: cf. 23, 9 p. 516 ἀλλ᾽ έγώ τοῦ οὐ κατὰ τὴν ἐμαντοῦ δόξαν διείλεγμαι τὰ πολλὰ sed κατὰ τὴν τῶν πολλῶν ἀνθρώπων eum qui bono daemone uteretur esse εὐδατμονα, qui vero malo daemone κακοδαίμονα 23, 6—8 p. 514 sq. Cui opinioni inde a § 10 p. 516 opponit Dio philosophicam (cf. § 9 p. 516 πρὸς ὑμῶν τῷ φιλοσόφῳ έστιν) suam sententiam, τὸ δαιμόνιον esse semper bonum, εὐδαίμονα igitur, qui id sequeretur, κακοδαίμονα, qui ei non oboediret. Qua in re stoicorum vestigia premit, cf. Zeller 3, 1, 318 sq. Unum locum exscripsisse satis habeo Posidonii apud Galenum de placitis Hippocratis et Platonis V, 6 p. 469 τὸ δῆ τῷ παθῶν αἴτιον, τοντέστι τῆς τε ἀνομολογίας καὶ τοῦ κακοδαίμονος βλον, τὸ μὴ κατὰ πᾶν ἔπειθαι τῷ ἐν αἵτιῳ δαίμονι συγγενεῖ τε ὅντι καὶ τῇ ὁμοίᾳν φύσιν ἔχοντι τῷ τὸν ὅλον κόσμον διοικοῦντι, τῷ δὲ χειρονι καὶ ζωάδει ποτὲ συνεχεῖταις φέρεσθαι.

Denique daemonum notio apud Dionem invenitur, quam nusquam alibi equidem legi; in or. enim 25 docet daemones non esse interiores hominum sensus, sed viros qui vulgus regunt velut δημαρχοὺς βασιλεῖς τυράννων. Circumscribit enim Dio terminos notionis δαιμῶν his verbis 25, 1 τὸ κρατοῦν ἐκάστον καὶ καὶ ὃν ξῆ τῶν ἀνθρώπων ἔκαστος (cf. Timaeum p. 90 περὶ τοῦ κνοιωτάτου πασὸν ἡμῖν ψυχῆς εἰδοντες, Dio 25, 1 p. 529 ἄρχον τε καὶ κέρδιον τοῦ ἀνθρώπου), quam definitionem ad alios homines, non ut exspectamus, ad ipsorum hominum mentes revocat. Cum hac definitione optime congruit, quod 3, 6 p. 104 dicit: τῶν μὲν γὰρ πολλῶν ἀνθρώπων καὶ ἰδιωτῶν ἡ μικράν τινα ἀρχήν ἔχοντων ὀλίγος ὁ δαίμων καὶ μόνον τοῦ ἔχοντος· ὅτι δὲ παμπληθεῖς μὲν ἐπικούνοισι πόλεις, πάμπολλα δὲ ἔθνη κυβερνᾶται διὰ τῆς ἐκείνου γράμμης, ἀναψιθητα δὲ φῦλα ἀνθρώπων ἀμικταὶ ἀλλήλοις ἀποβλέπει πρὸς μίαν φρόνησιν πάντων οὗτος ἀνθρώπων γῆγεται σωτῆρ καὶ γέλας, ἄγτερ ἡ τοιοῦτος. Hac quoque in re Dionis studia Platonica conspicio. Cf. Platonem De Rep. VII p. 540 b: . . . καὶ πόλιν καὶ ἰδιώτας καὶ ἐκατοντεῖν τὸν ἐπιλοιπον βλον ἐν μέρει ἐκάστον, τὸ μὲν πολὺ πρὸς φιλοσοφίαν διατρέψοντας, ὅταν δὲ τὸ μέρος ἥκῃ, πρὸς πολιτικοὺς ἐπιταλαιπωροῦντας καὶ ἀρχοντας ἐκάστον τῆς πόλεως ἔντει, οὐχ ὡς καλόν τι. ἀλλ᾽ ὡς ἀγαγκαῖον πράττοντας καὶ οὕτως ἀλλοντες ἀτεί παιδεύσαντας τοιούτους ἀντικαταλόγιας τῆς πόλεως γέλασας, εἰς μακάρων

νήσοντες ἀπιόντας οἰκεῖαν μηγμέναι δὲ αὐτοῖς καὶ θυσίας τὴν πόλιν δημοσίᾳ ποιεῖν. Καὶ καὶ ἡ Πυθαγόρεια ὡς δαμοσιῶν, εἰ δὲ μή, ὡς εὐδατμοσι τε καὶ θεοῖς. Iubet igitur Plato viros insignes post mortem ut daemones coli („das Dämonische ist ihm nichts anderes als das wahrhaft Menschliche“ Zeller); Dionem autem ex hoc loco collegisse vel excoluisse suam sententiam viros qui auctoritate et potentia in urbe florerent velut concionatores reges tyrannos esse daemones, nil est mea quidem sententia quod excludat.

Atque haec quidem de heroibus et daemonibus in universum erant dicenda. Ut autem inter deos apud Dionem quam maxime excellit Iuppiter, sic inter heroes Hercules, de quo quae extant colligere operae pretium sit. Quod inde ab Homero Hercules nominatur filius Iovis (cf. 5, 23 p. 195 τὸν Αἴος καὶ Μίχηρης) hoc ita vertit Dio, ut propter virtutem Hercules putetur Iovis filius 2, 78 p. 101 τὸν νομισθέντα τοῦ Αἴος διὰ τὴν ἀρετὴν Ἡρακλέα, cf. 4, 31 p. 151, ubi cum de aliis tum de Hercule idem confirmatur. Ab eodem esse superatos omnes et viros et feminas, monstrata quoque illa Libyae omnia interfecta commemoratur 4, 72 p. 163. 5, 20 p. 194 sq.; quatenus eius imperium pertinuerit, exponitur 47, 4 p. 221, nihilominus domi Hercules omnes sibi mandatas res gessit. Homines Herculem propter labores susceptos aut imperatos — falso secundum Dionis sententiam; nam labores non sunt mala; quod iam Antisthenes Herculis exemplo docuit, cf. Diog. Laert. VI, 1 et 2 καὶ ὅτι ὁ πόνος ἀγαθόν, συνέσηγε διὰ τοῦ μεγάλου Ἡρακλέοντος καὶ τοῦ Κύρου τὸ μὲν ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων, τὸ δὲ ἀπὸ τῶν βαρβάρων ἐλέῖσας — infelicissimum esse censem, mortuum tamen venerantur et deum esse credunt 8, 28 p. 285. Dubibus locis 8, 25—27 p. 285 sq. et 47, 4 p. 221 sq. enumerantur labores Herculis non eodem modo, quoniam etiam causa, cur eorum mentio fiat, diversa est. Nam in or. 8 demonstrare vult Dio Herculem labores subeuntem exemplum esse verae virtutis, contra in or. 47 eundem quamvis regem Asiae totius et Europae tamen fuisse bonum civem patriae. Quare hoc loco humiliores res Herculi ab Eurystheo imperatas enumerat, quod Augiae regis bovine purgavit, aves Stymphalides persecutus est et serpentes venatus, ad inferos descendit. Ad ea vero quae in or. 8, 31—33 p. 286 narrat Dio addit ταῦτα μὲν οὖν ἔπειτεν

οὐδὲν Ἔργονσθεῖ χαριζόμενος, ita ut Herculem hos labores sua sponte suscepisse videatur censere; nempe quod Diomedem Geryonem Busirim Amazones superavit, Prometheus sophistam sanavit; huic enim laudato crevisse hepar, decrevisse vituperato putat Dio (cf. 4, 128 p. 182 ὅταν μὲν εὐδοκιμήσεις τε καὶ ἔπαινοι ξυμβαίνωσιν αὐτῷ, ἡ ψυχὴ τοῦ νοιούτον ἀνδρὸς αἴσθεται καὶ βλαστάνει καὶ θαυμαστὸν ἕσχει μεγεθός . . . ταχὺ δὲ αὖ πάλιν συστέλλεται καὶ ταπεινώδειται καὶ γέθεται, ψόγον τινὸς προσπεσόντος ἡ δισηγματας). Ad Antisthenis exemplum (cf. enim fr. 3 p. 16 Winck. ὁ Ἀντισθένεος Ἡρακλῆς παρήγεται τοῖς παισὶ διατελεύθερος μηδενὶ χάριν ἔχειν ἐπαιροῦνται αὐτοὺς et inc. fr. 7 p. 58.) Dionem hic loqui mihi verisimile est, ut iam a Buechelero¹⁾ video coniectatum esse Mus. Rhen. vol. 27 p. 451: „Ist etwa die Darstellung bei Dio 8 p. 286 wie Herakles den Prometheus σοφιστὴν τινὰ von Ruhmsucht und Anmassung befreit, aus Antisthenes abgeleitet? Ihr ethischer Gehalt stimmt mit fr. 3 des Herakles und inc. 7 p. 58 Winckelm.“ Mala autem Hesperidum inutile esse aurum arbitratus Hercules Eurystheo dedit, Augiae regis bovine purgavit, quoniam contra δόξαν quoque pugnare voluit. Mythum qui agit de Hercule Deianira Nesso narrat Dio παρὰ τὴν δόξαν τῶν πολλῶν (60, 2 p. 309) in or. 60, sicut ea quoque (cf. 1, 59 p. 63 τοῦτο δὲ οὐ πολλοὶ οὐτε Ἰσασιν) quae a muliere Elea aut Arcadica se audisse fingit. Hercules enim non solum Argivorum sed totius Graeciae rex fuit. Quod dicitur nudus tantum pelle leonis indutus et clava armatus fuisse, hoc significat eum aurum argentumque non magni aestimasse. Neque verum est eum sine comitibus semper profectum esse — nec enim solus tot urbes delere potuit — sed haec narratio indicat ipsum gessisse et tulisse plurima ac difficillima quaerque. Denique Dio Herculem adiuvisse homines non quod monstra sustulerit confirmat, sed quia tyrannos removit et reges tuitus est. Cui disputationi subiungit narratiunculam de Hercule adulescente ad Xen. Memor. II, 1, 21 sq. accommodatam. Quod de-

¹⁾ Cui assensus est Susemihl in nov. ann. phil. et paed. 1887 p. 213 not. 32: »ich folge nämlich der sehr wahrscheinlichen Vermutung von Bücheler, nach welcher das Gespräch des Herakles mit dem Sophisten Prometheus die allerdings nur sehr mittelbare Quelle der Darstellung bei Dio 8 p. 286 sein dürfte.«

nique Dio 15, 5 p. 446 praebet, ex Herodoto petitum est, cf. Dio 15, 5 p. 446 Ἡρακλέους ὃς οὐδὲ τὴν Ἰαρδάρον δούλη συγγενέσθαι ἀπηξιώσεται, ἐξ ἣς ἐγένοντο οἱ Σάρδεων βασιλεῖς et Her. I, 7 παρὰ τούτων Ἡρακλεῖδαι ἐπιτραπέστερες ἔσχον τὴν ἀρχὴν ἐκ Θεοπρόπετον. ἐκ δούλης τε ἣς Ἰαρδάρον γεγονότες καὶ Ἡρακλέος.

Atque haec hactenus. Est igitur sane Dionis propria philosophandi ratio, qui „*argumenta philosophica non vulgari philosophorum more tractaverit, sed nova quadam et singulari industria severitatem salubrium praceptorum narrationibus modo veris modo fictis et aliis nescio quibus inventiunculis converit, quinctiam ex poclarum fabulis quarsita illi suepe occasio gravissimarum et vere philosophicarum dissertationum.*“ (Casaubonūs p. 447 R. II).

Caput III.

De Dionis studiis Homericis.

Iam nos vocant Dionis studia Homerica, quae quam maxime cognoscuntur ex oratione illa undecima, qua Troiam omnino non captam esse demonstratur. Haec oratio, quae admodum mira primo quidem obtutus est, talia virorum doctorum iudicia movit. Casaubono a ceteris valde discrepare et ante exilium scriptoris esse composita videbatur. Burckhardt l. l. p. 105 sic iudicat: „*Vorweg muss hier die berüchtigte elfte Rede über die Niedereinnahme von Troja erörtert werden, weil man im Zweifel bleibt, ob Dio hier eher ein Probe- und Prachtstück von rhetorischer Paradoxie aufstellen will, oder ob er mehr von seiner Art des Enhemerismus bestimmt wird.*“ Duemmler denique »Antisthenica« p. 39: „*Potest undecima quoque oratio e cynico auctore esse petita, quamvis priorsus sophisticum prae se ferat habitum, similia enim Zolim scripsisse puto. Sed de hac re certi nihil licet affirmare.*“ Ceteris quoque in orationibus saepissime ad Homerum respicit noster, sive simpliciter eum affert ad aliquid probandum, sive explicat vel verbis altiorem sensum supponit, sive refutat vituperatque. Similiter igitur apud eum res se ha-

bet atque apud Platonem, qui quamquam Homerum admiratus in universum imitatusque est, tamen propter mythos de deis narratos vituperavit et ex ea republica expulit, quam maxime perfectam animo suo excogitavit. Ac diligenter quidem Dio adhibuit disputationes Platonis de Homero. Saepius enim de mendaciis Homeri questus (velut XI § 4—5 p. 308. § 17—18 p. 312—313. § 21 p. 314. § 23 p. 315. § 73 p. 336. Homerum somniare dicit § 108 p. 349. § 129 p. 358, summa mendacia non ipsum dicere sed alios dicentes facere § 34 p. 320. § 81 p. 339) non semel § 24 p. 316. § 106 p. 348. § 137 p. 366 concedit has de rebus humanis Homeri falsas narrationes minoris esse aestimandas quam mendacia de deis ab eo prolata. (Cf. Platonis Rempubl. p. 377 d οὐτοι (Homerus et Hesiodus) γάρ πον μύθοις τοῖς ἀνθρώποις ψευδεῖς συνιθέσταις ἐλέγετόν τε καὶ λέγονται ἄλλως τε καὶ λάρης μὴ καλῶς ψεύδεται). Locos Platonicos hic pertinentes ipse Dio in iudicio suo de Platone Homeri aestimatorem tangit or. 53, 2 p. 274: τούτων δὲ πρότερος Ηλίατων πατριαρχοῦ¹⁾ μέμηται τὴν μὲν ἡδονὴν καὶ χάριν τὴν τῶν ἔπιτης ἐπιτλητόμενος, πολλάκις γε μὴν ἐπιμεμφόμενος ἐν τοῖς περὶ θεῶν μύθοις τε καὶ λόγοις, ὃς οὐ συμφέροντα τοῖς ἀνθρώποις οὐδαμῶς αὐτὸς εἰργάζοιται. πλεορεῖσις καὶ ἐπιβούλιας καὶ ἀλλήλων καὶ μοιχείας καὶ λῃδας καὶ φιλονείας περὶ θεῶν ἐπεξιόντια. Qua in re respexit Reipublicae Platonicae locos celeberrimos imprimis 2 p. 378 d, 3 p. 386 a b. Utrum autem Platonis sententiam amplectatur necne, Dio 1. 1. discernere non audet: οὐ γὰρ δέδιον διαιτῆσαι τὸ τοιοῦτον, καθάπερ οἷμαι δέο γέλων ἀρδοντ. ἀμφοτέρων στεμνῶν. τοῦ ἐτέρου τῷ ξέροι ἐγκαλοῦντος ἐνὸς αὐτῶν καταγρῶνται. (Cf. similiter timide iudicantem Platonem Rep. X p. 595 b κατ τοι γέλα γε τις με καὶ αἰδὼς ἐξ παιδὸς ἔχοντα περὶ Όμήρου ἀποκρίνεται λέγειν.) Pergit Dio in § 5 p. 276 eiusdem orationis 53 hisce verbis quibuscum locum appositum Platonis conferas:

¹⁾ Verissime dictum illud *παντοχών*; nam ubique sane Plato Homeris rationem habuit saepissime versus integros transscribens saepe aut nominato, aut non nominato Homero alludens ad eumque Sengebusch diss. hom. I, 123.

Dio

αὐτὸν, ὃς εἶποι, καὶ τὴν δύναμιν αὐτοῦ θεωρασίγνηται ἀποφαντεῖ τῆς ποιήσεως ὃς εἴ κόντα δηνα παντὸς χρήματος καὶ πάσας ἀτεχρῶς ἀριέντας φωνάς, ποταμῶν τε καὶ ἀνθυμῶν καὶ κυμάτων καὶ κελεύθη μάλα εἰρωνικῶς στέψαντας αὐτὸν ἐρῶ καὶ μύρον καταχέαντας ἀριέντας παρ' ἄλλον.

Quae legimus in or. 11, 18 p. 313 καὶ διὰ μὲν πεποίηκεν ἀλγοῦντας (cf. Il. 5, 354 ἀχθομένην ὁδόνγην) τοὺς θεοὺς καὶ στένοντας (cf. Il. 21, 417 πεντὰ μάλα στενάζοντα) καὶ πρωσκομένους καὶ ἀποθρήσκοντας σχεδόν. ἐν δὲ ποιηταῖς καὶ δεσμοὺς καὶ διεγγυήσεις θεῶν οὐ λέγω, πρότερον εἰρημέναι πολλοῖς pertinere appareat ad Il. librum 5, ubi Diomedes pugnat cum Venere et Marte et ad Il. librum 21, ubi dei inter se pugnant et ad Od. 8, ubi Venus adultera et Mars a Vulcano rete illaqueantur et Neptuni demum fide data solvuntur. Easdem res iam damnavit Plato Rep. 2, 378 d καὶ θεομαχίας δύοις Ὁμηρος πεποίηκεν et Rep. 3, 390 c οὐδὲ Αἰθέως τε καὶ Ιηροδότης ὑπὸ Ἡφαστον δεσμόν.

Verbis quoque quae antecedunt in § 17 p. 312 περὶ δὲ θεῶν πάντες ὡς ἵπος εἰπεῖν ὅμολογοῦσι μηδὲν ἀληθές λέγειν Ὁμηρον καὶ οἱ πάντας ἐπαινοῦντες αὐτὸν cum alios tum Platonem innuit Dio I: cf.

Dio

καὶ οἱ πάντας ἐπαινοῦντες αὐτὸν.

§ 18 p. 317

ὅστις γὰρ περὶ θεῶν οὐ φανερῶς τἀληθῆ φησιν. ἀλλὰ τοὺς ναυτίλους οὕτως, ὥστε τὰ ψευδῆ μᾶλλον ὑπολαμβάνειν τοὺς ἐντυγχάνοντας καὶ ταῦτα μηδὲν ὠφελούμενος.

Plato

ὑπὸ σοφίας παντοδαπὸν γνεσθαι καὶ μημειθαι πάντα χρήματα ἀποπέμπον μὲν τε ἀντὶ εἰς ἄλλην πόλιν μέρον κατὰ τῆς κεφαλῆς καὶ ταχέωτες καὶ ἐρῶ στέψαντας.

Plato

Rep. 2, 383 a πολλὰ ἄρα Ὁμήρου ἐπαινοῦντες ἀλλὰ τοῦτο οὐκ ἐπαινεσθέθαι,

Rep. 2, 378 d θεομαχίας οὕτι ἐν ὑπονομαῖς πεποιημένας οὕτι ἀνεν ἐπονομῶν, ὁ γὰρ τέος οὐχ οἵος τε κρίνειν δι τε ὑπόνοια καὶ δι μή.

Esum piscium apud Homérum non commemorari ex Platone se didicisse ipse Dio testatur:

Dio 2, 47 p. 88

ἰχθύων δὲ οὐδέποτε γενομένους αὐτοὺς ἐποιησε καὶ ταῦτα ἐπὶ Θαλάττης στρατοπεδεύοντας, καὶ τοι τὸν Ἑλλήσποντον, ὥσπερ ἐστίν, ἰχθυόνεται (cf. Il. 9, 360) ἔκαστοτε καλῶν, πάρι γὰρ ὁρθῶς αὐτὸν τοῦτο ἀπεμημόνευσεν δὲ Ηλάτων.¹⁾

Dio 11, 17 p. 312

(cf. Od. 19, 395. 396)

πλεύσται γοῦν τὸν Ὀδυσσεα πεποίηκε φενδόμενον, ὃν μάλισται ἐπινεῖ, τὸν δὲ Αἴτολον καὶ ἐπιορκεῖν φησι καὶ τοῦτον αὐτῷ παρὰ τὸν Εὔφιον δεδόσθαι.

Dio 2, 39 p. 85

ὅν (Menelaum) φησι μόγον εἶναι τὸν Αἰχαϊῶν μαλθακὸν αἰχμῆγόν.²⁾

Dio X, 23 p. 303

νομίζεις τὸν Ἀπόλλωνα ἀττιζεῖν ἢ δωρεῖν; ἢ τὴν αὐτὴν

Plato Rep. 3 p. 404 b
καὶ παρ' Ὁμήρον, ἣν δὲ ἔγοι, τά γε τουτά μάθοι ἀντὶ τις οἰσθαι γὰρ ὅτι ἐπὶ στρατείας ἐν ταῖς τοῦ ἱροῦ ἰχθύων ἐσπάσθειν οὕτε ἰχθύσιν αὐτοὺς ἐστιψ, καὶ ταῦτα ἐπὶ Θαλάττῃ ἐν Ἑλλησπόντῳ δηντας κτλ.

Plato Rep. p. 334 b.

καὶ κατθυνεύεις παρ' Ὁμήρον μημαθητέων αὐτό· καὶ γὰρ δικτύος τὸν τοῦ Ὀδυσσεως πρός μητρός πάππον Αἴτολον ἄγατα (ἀγαπᾶ codd.) τε καὶ φησιν αὐτὸν πάντας ἀνθρώπους κεκάσθαι κλεπτοσύνῃ γρόξῳ τε.

Plato Conv. p. 174 c

ποιήσας γὰρ τὸν Αἴγαμεμνονα διαφερόντως ἀγαθὸν ἄγρον τὰ πολεμικά, τὸν δὲ Μενέλεων μαλθακὸν αἰχμητήν.

Plato Cratylus p. 391d sq.
οὐκ οἰσθ' ὅτι περὶ τοῦ ποταμοῦ τοῦ ἐν τῇ Τροΐᾳ, διός έμο-

¹⁾ Cf. de hac re Sengebusch diss. hom. I p. 125, scholion Aristonici II 747 τρόπος τοὺς χρωμάτων· φασὶ γὰρ ὅτι ὁ τῆς Ἰλιάδος ποιητής οὐ παρειδάγει τοὺς ἡρωαὶ χρωμάτων ἰχθύειν, ὁ δὲ τῆς θεοσοτίας φαντρὸν δὲ ὄντι, εἰ καὶ μὴ παρειδάγει χρωμένους, ἵσσειν, ἐκ τοῦ τὸν Ηέτροκλον ὄντος τοῦθεια κτλ. Plat. qu. conv. 8, 8, 3 p. 730 c. de Is. 7 p. 353 c. Athen. I p. 9 c. 13 a, 25 b. Schol. Il. 5, 486. Od. 4, 368 sq. 12, 330 sq. Jahn-Mich. Griech. Bild. p. 10.

²⁾ Cf. Il. 17, 588. Diplam ab Aristarcho huic versui adversus Platonem appositum esse animadverxit Sengebusch diss. hom. I, 128.

Dio

τίναι διάλεκτον ἀνθρώπων καὶ θεῶν; ἀλλὰ τοσοῦτον διαφέρει. ὅσιε τὸν ποταμὸν τὸν ἐν Τροσίᾳ Σκάμανδρον παρὰ ἔκτυνοις Ξάνθοις καλεῖσθαι (επορεμ Dionis ipsius esse ostendit XI, 23 p. 315) καὶ τὴν κύμινδιν τὸ ὄφετον χαλκίδα καὶ τόπον τινὰ πρὸ τῆς πόλεως. ὃν οἱ Τρωῖς ἔκάλοντα Βαττειαν. τοὺς θεοὺς σῆμα Μηρόνης ὄνομάζειν. ὅπερ δὴ καὶ ἀσαφῆ τὰ τῶν χρησμῶν ἔστι καὶ πολλοὺς ἥδη ἐξηπάτησεν.

XI, 23 p. 315.

Ἐνδείκνυται δὲ ταῦτα (sc. deorum elocutionis gnarum esse) ἐπὶ ὄφετον τινός, ὁ φησι τοὺς μὲν θεοὺς χαλκίδα καλεῖν. τοὺς δὲ ἀνθρώπους κύμινδιν. καὶ ἐπὶ τόπον τινός πρὸ τῆς πόλεως. ὃν τοὺς μὲν ἀνθρώπους Βαττειαν ὄνομάζειν. τοὺς δὲ θεοὺς Σῆμα Μηρόνης. περὶ δὲ τοῦ ποταμοῦ γράσσας ἡμῖν. ὅτι οὐ Σκάμανδρος ἀλλὰ Ξάνθος λεγούσιο παρὰ τοῖς θεοῖς.

Vides exempla esse eadem, consilium, quo afferuntur diversum. Plato nominibus elocutioni deorum attributis rectiore significationem inesse docet,¹⁾ Dio priore loco oracula deorum propria elocutione edita esse intellectu difficultia, altero Homerum mendacem fuisse demonstrat. Quae ut a Platone primario fonte haud dubie derivanda sunt, ita a Dione non ex ipso hausta esse videntur sed ex eo fonte, quo imprimis eius disputationes Homericas con-

Plato

ρουάχει τῷ Πραίστῳ. ὃν Ξάνθοις. φησί, καλεονται θεοι. ἀνδρες δὲ Σκάμανδροι (cf. II. 20, 74) οὐκ οὔτε τοῦτο σεμνότερον τι εἴναι. γνῶναι. δῆμον ποτὸν ὄφεως ἔχειν ἔκειτον τὸν ποταμὸν Ξάνθοις καλεῖν μᾶλλον ἢ Σκάμανδροι: εἰ δὲ βούλει περὶ τῆς ὄφεις θεούς. ἢν λέγει οὗτοι χαλκίδα κακάζονται θεοί. ἀνδρες δὲ κύμινδιν" (II. 14, 291), γαῖλοι ἔχει τὸ μάθημα, δέσφις ὄφειτερον ἔστι καλεῖσθαι χαλκίς κυμινδίδος τῷ αὐτῷ ὄφεως; ἢ τὴν Βαττειαν τε καὶ Μηρόνην (II. 2, 813).

¹⁾ Scholion II. 2, 813 ²⁾Dind. auctore non nominato eadem praebet τὴν μὲν δημωδεστέραν ἀνθρώπων, τὴν δὲ ἀληθῆ θεοῖς προσάπτει.

tineri infra conicio. Duemmlero quidem non assentior, qui in dissertatione sua »Antisthenica« p. 39 de hisce duobus locis Dionensis: „*Quorum, inquit, locorum priorem constat ex auctore cynico fluxisse, cum omnis oratio Diogenis nomine sit insignita. Ex Cratyllo certe Dio non hausit, sed e scriptis discipuli eius, eius doctrinam Plato in Cratyllo imitabatur.*“

Venimus ad Herodotum. Fontem argumentationis quam in or. 11 praebet Dio simulavit eum, quem apud Herodotum cum aliis in rebus tum in ipso mytho Troiano commemoratum invenit, sacerdotes Aegyptios. Conferas haec:

Dio 11, 37 et 38 p. 322	Her. 2, 118
Ἐγὼ οὖν ὡς ἐπενθόμητο παρὰ εἰδομένων δὲ μὲν τοὺς Ἱρεῖς, τῶν ἐν Αἴγυπτῳ ἱερῶν ἔρος εἰ μάταιοι λόγοι λέγονται οἱ εἰναι δὲ καὶ ταῦτα ἐν "Ἐλλῆνες τὰ περὶ Ἰλίου γενέσθαι τοις νεωτάτοις τὰ περὶ τὴν Τροίαν· τὸν γὰρ Μενέλεων ἀγ- ιεῖσθαι παρ' αὐτοὺς καὶ διη- γήσασθαι ἄπικτα ὡς ἔχεντο." ¹⁾	η̄ οὖ, ἔμασαν πρὸς ταῦτα τά- δε. ἴστορεῖσι γάμενοι εἰδεναι παρ' αὐτοῦ Μενέλεω.

Sed Herodoti traditionem ipsam ab sacerdotibus Aegyptiis acceptam Dio repudiavit et repudiare debuit, quo est consilio et sententia diversa. Habes locos hue spectantes:

Dio 11, 41 p. 323	Her. II, 113—116
ἄλλοι δὲ τινες ὡς ἀρπασθείη μὲν Ἐλένη ἐπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου. δεῦρο δὲ παρ' ἡμᾶς εἰς Αἴγυ- πτον ἀγέντεο.	113. Αἰξανδρον ἀρπάσαντα Ἐλένην ἐκ Σπάρτης ἀποπλώ- ειν ἐς τὴν Εὐντοῦ . . . 116. Ἐλένης μὲν ταῦτην ἀπιξιν παρὰ Πρωτεαν ἔλεγον οἱ Ἱρεῖς γενέσθαι.

Dio 11, 135 p. 361	Her. II, 118. 119
οἱ δὲ φασιν, ὅτι καὶ τὴν Ἐλέ- νην ἐκεῖθεν (ex Aegypto) ἔλα-	potissimum verba § 119 καὶ Ἐλένην ἀπαθέα κακῶν ἀπελαύνει.

¹⁾ Plato quoque sacerdotes Aegyptios inducit, cf. Timaeum p. 23 a: ὅ-
τι δὲ ἡ περὶ ἡμῶν ἡ ἥρδη η̄ καὶ καὶ ἄλλοι τόποι ὡν ἀκοῦ ἰεμέν, εἰ τον ο-
νταὶ η̄ μάγια γέγονται η̄ καὶ τινα διερροὺν ἄλλην ἔχον, πάντα γεγραμμένα
ις τακειοῦ ἥρδη ἐστίν ἐν τοῖς ἱεροῖς καὶ στασισμάται. Cf. Dio 11, 38 p. 322
ἥτι δὲ πάσαι τὴν πρότερον ἵστοριν γεγράψαν παρ' αὐτοῖς, τὴν μὲν ἐν
τοῖς ἱεροῖς, τὴν δὲ ἐν στήλαις ποτί.

Dio
βερ.¹⁾ λόγον ἀπάρτων ἀπιστό-
τατον· τέως δὲ Ελάνθατεν εἴ-
δωλον ἐκ τῆς Τροίας ἔχων· ὅ-
τε πόλεμος συνεσήκει περὶ εἴ-
δώλον τὰ δεκατέτη.

Nihilominus disputationes Herodoti, quae quidem ad ipsius quoque sententiam comprobandum valerent, Dio non aspernatus est. Eadem enim causa, qua ille suam sententiam ad sacerdotum opinionem comprobatam addens demonstrare vult Helenam non fuisse Troiae sed in Aegypto, Dio Helenam non fuisse raptam ab Alexandro sed ei in matrimonium a parentibus datam ostendere studet:

Dio 11 § 55, § 66 p. 328 p. 333
§ 55. εἰ δὲ δὲ ὁ Ἀλεξανδρος ἡν-
θιμήθη, πῶς δὲ πατὴρ ἐπε-
τρεψεν οὐκ ὅντα μένοντος. ἀλλὰ
καὶ σφόδρα δοκῶν τοῦν ἔχειν
ἢ τε μήτηρ; πῶς γὰρ εἰκὸς τὸν
Ἔκτορα . . . συγχωρῆσαι ταῦτα;
§ 66. κινδυνευόνσης ἀγαστάτον
γενεσθαι τῆς πόλεως διὰ τὴν
ἔκτενον παρανομίαν. ἐξὸν ἀπο-
δόντας τὴν Ἐλένην σῶσαι αἱ-
τοίς.

Troiam non esse captam ipsene Dio primus protulit? Fons-
tem indagasse mihi visus sum, cum legerem apud Strabonem 13
p. 600: λέγοντι δὲ οἱ τὸν Ἰλεῖς καὶ τοῦτο, ως οὐδὲ τελέως η-
γανέσθαι συνέβαινεν τὴν πόλιν κατὰ τὴν ἄλωσιν ὑπὸ τῶν
Ἀχαιῶν, οὐδὲ ἐξελεῖφθη οὐδέποτε. et 13 p. 602: Ἐλλάνικος δὲ
χαριζόμενος τοῖς Ἰλιεῦσιν, οὗτος δὲ ἔκτενον μῆδος, συνηγορεῖ τῷ

Plato Rep. 9 p. 586 c: ὁσπερ
τὸ τῆς Ἐλένης εἴδωλον ὑπὸ²⁾
τῶν ἐν Τροίᾳ Στησίχορός
φησι γενέσθαι περιμάχητον ἀ-
γνοίᾳ τοῦ ἀληθοῦς.

Her. II, 120

εἰ ἦν Ἐλένη ἐν Ἰλει. ἀποδοθῆ-
ται ἀν αὐτὴν τοῖσι Ἐλλησι ητοι
ἔκόντος γε ἢ ἀεκοντος Ἀλεξάν-
δρον. οὐ γὰρ δὴ οὕτω γε φρε-
νοβλαβῆς ἦν ὁ Περσικός. οὐδὲ
οἱ ἄλλοι οἱ προσήκοντες αἰτῶ
διστε τοῖσι σφετέροισι σώμασι
καὶ τοῖσι ἔκποισι καὶ τῇ πόλι
κινδυνεύειν ἐβούλοντο, δικαὶος Ἀ-
λεξανδρος Ἐλένη συνοικεῖ.

¹⁾ Dio hanc sententiam profert — addito autem verbo *καὶ* — 80, 4 p. 437 καθάπτει οὖν φασι τοὺς Τρώους ὑπὲρ τῆς Ἐλένης πολιορκεῖσθαι καὶ
ἀλογηστεῖν οὐκ ἔρθον οὔσης, ἀλλ᾽ ἐν Αἴγυπτῳ.

²⁾ Stesichorus hac ἵντι re (cf. Bergk poet. lyc., gr. III, 981) Hesiodum secutus est; cf. schol. Lycophr. 822: πρῶτος Ησίοδος περὶ τῆς Ἐλένης τὸ εἴ-
δωλον παρήγαγε.

τὴν αὐτὴν εἶναι πόλιν τὴν νῦν τῇ τότε. Quae sententia mihi confirmata est testimonio Eustathii ad Il. 4, 163 p. 460, 6: *δῆλον δὲ ὅτι καὶ ἡλιζονένοτο Πλεῖς μὴ ἀγάπισθηται τὴν κατ' αὐτοὺς πόλιν· διὸ τοῦτο καὶ ὁ Αἰτων ἐπηγνωτισατο ἀναστενάσαι τὰ Τρωικά· καὶ αὐτοὶ τάχ' ἀν ἔχαιρον τοῖς λεγομένοις ὑπὸ τοῦ Αἰτωνος.*

Hanc vero sententiam sustinens Dio non mirum quod Paridem quoque omni culpa absolvit eumque Helenam legitime in matrimonium duxisse confirmat. Fortasse hac in re alicuius momenti erat exemplum Polycratis¹⁾ sophistae, qui Paridem laudavit et sic defendit: *ὅτι δικαίως Ἀλέξαρδος ἔλευθε τὴν Ἐλευθρήν· αἴρεσις γὰρ αὐτῇ ἴδούθη παρὰ τοῦ πατρός.* Accedit ea res, quam Dio in or. 11, 46 et 47 p. 325 affert quamque Eustathius ad Il. 7, 315 p. 1581, 28 exprimit hisce verbis: *Ἐθος δὲ ἄλλως ην τοῖς ἀρχαῖοις ἐπιλέγεσθαι τοὺς ἀριστοὺς τῶν ἔτεων καὶ γαμβροὺς αὐτοὺς ποιεῖσθαι.*

Iam cum cognoverimus fundamenta or. 11 (mendacia Homeri, quae de deis exstare Plato dixit, Dio ad humanas quoque res spectare contendit; qua in re eundem sibi fontem finxit, quem ab Herodoto in eadem re adhibitum vidit; per Hellanicum vel Strabonem vel Iliensium sermones ei persuasum est Troiam non captam deletamque esse; Paridem denique Helenam non rapuisse, sed legitime in matrimonium duxisse, ex Polycrate hausit vel ex more veterum conclusit) via nobis praemunita est ad singulas res enumerandas, quae quidem nondum allatae sint.

Ex Aristotele petivit noster haec:

Dio 11, 76 p. 337

Strabo 13, 1, 36 p. 598

(cf. Il. 7, 445—463, 12, 1—35)

(ex Demetrio Scepsio)

οἱ δὲ τὰ μὲν ἄλλα συγχωροῦσιν τεωστὶ γὰρ γεγονέναι φησι τὸ Ὁμέρῳ, τὸ δὲ τεῖχος οὗ φασιν τεῖχος ἡ οὐδὲ ἐγένετο, ὁ δὲ αὐτὸν γενόμενον ἐγειν, ὅτι πλάσας ποιητὴς ἡγάπισεν, ὡς πεποίηκεν ὑστερον Ἀπόλλωνα 102 ἡ διότι ὁ πλάσας αὐτὴν ἡ- ἐγεινετας ἐπ' αὐτὸν καὶ ἀγαπ- γάπισεν, ὡς ὁ ποιητὴς τὸ τῶν Ἰχαῖων τεῖχος.

Aristoteles hoc protulit sine dubio in opere, quod inscribi-

¹⁾ Sauppii conjecturam certam sequimur, cf. Or. Att. vol. II p. 223 A.

tur προβλήματα Ὁμηριά. Cf. fr. 173. Recte vero iudicat E. Heitz, »Die verlorenen Schriften des Ar.^{et} p. 271: „Eustathios, der bekanntlich unzählige Mal aus Strabon geschöpft hat, scheint doch eine andere Quelle benutzt zu haben, da wo er von demselben Punkte spricht“. Cf. Eust. p. 689, 57: σημειώσαι δὲ καὶ ὅτι τὸ Ἑλληνικὸν τοῦτο τεῖχος ἀρεσκει τοῖς πλαναιοῖς πλάσμα εἶναι Ὁμηρικόν. τῇ γὰρ ἀληθείᾳ, φασίν, οὐ γέγονεν. ἀλλὰ τὸ πλάσματο τὴν πρός τῷ ταυτάθμῳ τειχοποιίαν καὶ τὰ κατ’ αὐτὴν ὁ ποιητὴς οὐχ ἴστορῶν πρᾶγμα γενόμενον. ἀλλὰ οὐ γενόμενον ἐπιτελέμενος“ et p. 690, 8: διὸ δὲ τοῦ παντελῶν αὐθίς ἀγανακτουμὸν διασεύγει τὸν τοῦ φενδοῦς Κλεψυχον. αὐτὸς ποιήσας τὸ τεῖχος, αὐτὸς ἀγαντούσας. οὐς καὶ Ἀριστοτέλης δηλοῖ. ὅπου ἔγη ὅτι τὸ τεῖχος ὁ γράμμας ποιητὴς ἤγαντος et p. 888, 51: αὐτὸς τὸ τεῖχος ἐγείρας. οὐς καὶ πονεροφθῆ. αὐτὸς καὶ ἀγαντούσας καὶ καταδηλώμας. οὐς παντελῶν πλάσμα ὃν αὐτοῦ. συναγενέσιον τοῖς ἀριτποῖς καὶ τὸν ἐς ὑπεριορ Κλεψυχον. (cf. scholia quoque ad Il 7, 445. 12, 4). Haec Eustathii verba demonstrare mihi videntur arctum inter rem modo illustratam conexum et hanc Aristotelis doctrinam:

Dio 11, 19 p. 312
 ὅτι δὲ τὸ ψεῦδος οὐκ ὥστε
 πάντων μάλιστα οὐδὲ αἰσχύλον
 ἐνόμιζε, τοῦτο λέγω εἰ
 Poet. cap. 24 p. 146ο a 19
 δεδίδαχεν δὲ μάλισταις Ὄμηρος
 καὶ τοὺς ἄλλους φευδῆ λέγειν
 ὡς δέ.

11, 25 p. 315
ὅτι ἀγροειόντας ἀνθρώπων ἦν
πρὸς τὸ ψεῦδος Ὁμηρος καὶ
οὐδὲν ἡτοι ἐθάρρους καὶ ἐσε-
μνύνετο ἐπὶ τῷ ψεύδεσθαι ἢ
τῷ τάληθῇ λέγειν.

Dio 11, 24 p. 316
κπιχειρήσας γάρ τὸν πόλεμον
εἰπεῖν τὸν γενόμενον τοῖς Ἀχαι-
οῖς πρὸς τοὺς Τρῶας, οὐκ εὐ-
θὺς ἥρξατο ἀπὸ τῆς ἀφχῆς,
ἀλλ᾽ ὅτεγεν ἔτινεν.

Poet. cap. 24 p. 1460 a 19
δεδίδαχεν δὲ μάλισται Ὁμηρος
καὶ τοὺς ἄλλους φευδὴ λέγειν
ώς δεῖ.

Arist. Poet. cap. 23 p. 1459 a 30
καὶ ταύτη θεσπεσίος ἄν φαντά
Ομήρος πιστὰ τοὺς ἄλλους τῷ
μηδὲ τὸν πόλεμον, καίπερ ἔ-
χοντα μάχην καὶ τέλος, ἐπιχε-
ιῶσαι ποιεῖν ὅλον.

Aristotelis studia Homerica exceptit Megacles peripateticus.¹⁾

¹⁾ Vide de eo Sengebusch diss. Hom. I, §§. Schrader Porphyrii quaest. Homer. p. 414.

Homerus teste Dione 11 § 107 et 108 p. 349 certamen singulare Hectoris et Achillis mentitus est. Qua in re ei praevisse Megalidem cognoscimus e scholio Il. 22, 205⁴ Dind. (est scholion Porphyrii cf. Schrader p. 258): *Μεγαλειδης πλάσμα είναι φησι τούτο τὸ μονομάχιον πῶς γὰρ τοσαῖτας μυριάδας νεύματι Ἀχιλλεὺς ἀπέστρεψεν;* Cum hoc scholio alterum Il. 22, 201² Dind. Porphyrii ita cohaeret, ut id quoque sine dubio Megalidis offensionem exhibeat: *πῶς τάχιστος ὅτι ὁ Ἀχιλλεὺς οὐ καταλαμβάνει τὸν Ἔκτορα;* cf. Dionem 11, 107 p. 349 *καὶ τὸν Ἀχιλλέα τάχιστον ἀνθρώπων ἀεὶ ποτε ὑπ' αὐτοῦ λεγόμενον οὐ δινάμενον καταλαβεῖν* (9, 17 p. 293 idem profert Dio). Sed ne Megalides quidem auctor huius sententiae est; nam „quae schol. 22, 36. 205 e *Megaclide proferuntur, repetenda sunt e magistri doctrina Aristotelis“* Seng. l. l. I, 88 cf.:

Dio XI, 108 p. 349
τοὺς δὲ Ἀχαιοὺς ὅραν ἄπαντας
ἀσπιέρ ἐπὶ θεαν παρόντας
καὶ μηδένα βοηθεῖν τῷ
Ἀχιλλεῖ.

Arist. Poet. cap. 24 p. 1460 a 14
ἐπεὶ τὰ περὶ τὴν Ἔκτορος δι-
ωξιν ἐπὶ σκηνῆς ὅντα γε-
λοῖα ἀν φανεῖη, οἱ μὲν ἔστω-
τες καὶ οὐ διώκοντες, ὁ δὲ
ἄναντεν· ἐν δὲ τοῖς ἐπεοι λαν-
θάνει. (Cf. cap. 25 p. 1460
β 26 παράδειγμα ἡ τοῦ Ἔκτο-
ρος διωξίς).

Hanc igitur doctrinam magistri sui Megalides accuratius persecutus est. Quae cum ita sint, reliquas quoque causas, quibus Dio l. l. ostendit illud certamen singulare Achillis et Hectoris Homerum mentitum esse, non sine probabilitate referre mihi videor ad Megalidem: Hectorem primum fortissime mansisse Achillem et nequaquam ad fugam commoveri potuisse, tum fugisse circa moenia neque oppidum introiisse, quamvis ei liceret; (fortasse eodem spectat scholion Porphyrii ad v. 208 paullo obscurius: *Λιοκλῆς φησιν, ὅτι συμβαλεῖ τῷ κίνητῳ περιτρέχοντι εἰς τὸν αὐτὸν τόπον παραστεσθαι [τερράνις. ὅταν τρεῖς συμπλη-ρώσῃ κίνητον]. τρεῖς γὰρ ποιήσαντες κίνητον τοῦτον ποιοῦσι τεταρτον.* Cf. Eustathium quoque ad 22, 136 p. 1262, 42 περὶ Ἔκτορος δὲ ὁ λόγος, ὃς δινάμενος ἔσω πυλῶν σωθῆναι ἀγείς αὐτοὺς φέρετο καὶ οὕτως ἐξώλετο δι' οὐκ ἀγαθὴν αἰδῶ αἰδεσθεῖς δηλαδὴ τὴν εἰς τὸ τείχος εἰσοδον διὰ ἐλεγχεῖν ἐκείνην ἐκ

τοῦ Πολυδάμαρτος). Minervam denique Hectori hastam surripuisse. Megacles praeterea, si non ipse exposuit, attamen ansam videtur praebuisse iis quaestionibus, quae cum ea quam modo significavi, cohaerent et a Dione 11, 82 et 83 p. 339 perstringuntur: nempe etiam certamen singulare Menclai et Paridis (de hoc cf. Eust. ad 3, 362 p. 444, 22—30 quamquam is quidem concludit „διδάσκει δὲ καὶ ἐν τούτοις δὲ ποιητὴς τὸ ἐν τοῖς πρωτεόις ἀγώμαλον“) atque Hectoris et Aiacis fictum esse. Megacles autem sententiam Schrader Porphyrii quaest. Homer. p. 414 exponit hisce verbis: „Reprehensus erat poeta, quod Achilleum Hectori cursu ita instantem induxisset, ut res aut ridicula esset aut omni fide carceret (poet. 25 p. 1460 β 26 coll. 24 p. 1460 α 14); respondit Megacles πλάσμα εἶναι τοῦτο τὸ μονομάχον, quibus verbis ea, quae Aristoteles cap. 24 de cursu verbis descripto a cursu in scaena representato distinguendo attulerat, atque haud apte quidem, reddere videtur.“ Nec vero quid voluerit Megacles, intellexit vir doctus; nam si contuleris et vocabulum πλάσμα a Megacle usurpatum cum Aristotelis πλάσμας (apud Strabonem l. l.) et offensiones simillimas, utrumque idem egisse mihi concedes. Secundum autem Aristotalem Homerum rem fictam et commenticiam ita narrare, ut legentem falleret supra enucleavimus, neque quemquam effugere potest Aristotelem artis poeticae II. II. (cf. μᾶλλον δὲ ἐνδέχεται ἐν τῇ ποπούσᾳ τὸ ἄλογον et δὲ τοῖς ἔπεσι λαυθάρει) diserte de certamine singulari Achillis et Hectoris eandem proferre sententiam; in Megacle igitur non aliter rem se habere in propatulo est.

Ab Aristotele et Megacle transitum facio ad stoicos.¹⁾ Sententiam a Persaeo stoico primum prolatam, acceptam a Crate te Mallota non dubito quin apud Dionem XI, 100 et 101 p. 346 adumbratam reperiamus. Legimus enim in scholio II. I, 62: πῶς οὐν κατὰ Κράτητα καὶ Περσαῖον οὕτε φρόνιμος [οὕτε σώγονος] οὕτε ἀνδρεῖος; (sc. Achilles). Quoniam eadem haec duo oppro-

¹⁾ Notum est triplicem fuisse seriem Homericorum sese excipientium cynicorum atque Antisthenis, stoicorum (Zenonis, Persaei, Chrysippi, Cleanthis), Pergamenorum, qui sunt a Crate te Seug. diss. hom. I, 117; de Crate te stoicorum sectatore cf. Curt Wachsmuth de Crate te Mallota p. 18 sq.

bria¹⁾ coniungit in Achillem Dio 11, 100 et 101 p. 346, iure opinor concludere possumus iisdem versibus Homericis Il. 7, 113 et 114,²⁾ Il. 16, 36 (cf. v. 50, 9, 410—413) sicut fortasse quoque illis vv. 1, 59 et 60 Persaeum et Cratetem nisos Achillem minime fortem virum existimasse, eadem ex re, quod Patroclum suis ipsius armis instructum in proelium misit Achilles, eius stultitiam ignaviamque demonstrare conatos esse. Cf. Dionem 11, 99 p. 346 οὐτιώς ἀγοήτως πέμπων αὐτόν. § 100 τὸν Ἀχιλλέα φοβεῖσθαι. ἐν οὐδεποτί ἀν έποιησεν Ἀχιλλένς μὴ ἀπόληκτος ὅτ. § 101 ἄρτιοντος αὐτοῦ κατηγορῶν δειλαῖς. Persaeus Cratesque qua sunt de Achille sententia non aliter iudicasse mihi videntur ac Dio 11, 77 p. 338 vituperans ἦν γὰρ ὁ Ἀχιλλέας ἵτεδρεῖσαι δειρότατος καὶ ρυπαῖς ἐπιγέεσθαι.³⁾ Quam sententiam ex Homero ipso sagacious quam verius elici potuisse cognosces, si legeris Il. 20, 89 sq. 187 sq. 21, 87 (cf. Dionem ὅθεν Αἰτεῖται τε οὐτιώς ἐπελθὼν ὀλύγονος ἀπεκτείνειν ἐν τῇ Ἰδῃ) 1, 227, 21, 37. Dio praeter Aeneam commemorat Mestorem atque Troilum, quos bello abreptos esse ex uno versu Homericō 24, 257 comperimus. De hac re in Cyprīis accuratius narratum fuit; cf. exc. ex Proclo: κάπειτα ἀπελαύνει τὰς Αἰτεῖται βόας καὶ Αγρητούς καὶ Ηύδαιον πορθεῖ καὶ συγράς τῷν περιοικίδιον πόλεων καὶ Τρωῖον γονεύτι (cf. Welcker Ep. Cycl. II, 126, 127). Denique ad eundem fontem referenda videtur esse or. 58, cuius in § 6 p. 303 vituperat Dio stultitiam Achillis, qui corpus Hectoris mortui violaverit. Fortem fuisse Achillem Dio hac in oratione concedit, negat belli peritum.

¹⁾ Cur Wachsmuth de Cratete p. 40 hoc Cratetis fragmentum asterisco apposito in dubiis reliquiis numeraverit, me fugit; nam haec sententia primo intuitu mira tamen in stoicis et Cratete offendere non potest, quorum nimis iciuna multarum rerum explicatio etiam mirabiliores fructus tulit. Quid? quod Zenodotus stoicis cautor criticus putavit invidiae Achillem ab Homero coargui atque ne hoc fieret duos versus damnavit. Cf. scholion Il. 16, 89. Lehrs Arist. p. 354.

²⁾ „Die Worte des Agamemnon dürfen auf die Landungsschlacht, die einzige vor der Zeit der Ilias bezogen werden.“ Welcker Ep. Cycl. II, 115. Heyne: „Male Eustathius mentiri ait Agamemnonem; nam hoc factum esse ab Achille non narrari.“

³⁾ Contrariam sententiam praebet Eust. ad 1, 227 p. 90, 31 ὅτι δὲ ἀγιστιέων μάλισται ὁ λόχος δέσπαι; cf. ad 13, 285.

Unus ex iis quos Dio 53, 1 significat verbis καὶ ἔτεροι πλεῖον τῶν ἕστερον γραμματικῶν καὶ θέτειν. πρότερον δὲ κριτικῶν est Demetrius Scepsius, aequalis Aristarchi et Cratetis ὁ τὸν Τρωικὸν διάκοσμον διηγησάμενος. (Strabo 13 p 609). Ab hoc petivit Dio causam, cur murum Achivorum fabulosum esse putet, cuius sententiae auctorem esse Aristotelem cognovimus. Cf.

Strabo 13, 1, 36 p. 598

Dio 11, 76 p. 337

(ex Demetrio Scepsio:)

δ πάντων πιθανώτατον (sic recte Empereius, codd.: ἀπιθα-
ρώτατον) ἔστι, κατακλυνθῆγει
τὰ θεμέλια τοῦ τείχους· ἐν
γερ καὶ νῦν οἱ ποταμοὶ λιμνά-
ζουσι τὸν τόπον καὶ πολὺ τῆς
θαλάττης προσεχώκασιν.

Quod Homerus de Ilio ab Hercule capto narrat Il. 5, 638—642, 648—651, falsum esse demonstrat Dio XI, § 56 et 57 p. 327, § 68 p. 334. Huius narrationis offensionem non inusitatam fuisse apparet ex Strabone 13, 1, 32 p. 596, qui tum Ilium fuisse parvum oppidum concludit. Contra alios offensionem ita removere studuisse, ut numerum navium augerent ostendunt Diodori Siculi verba 4, 32 ἐπὶ τὴν Τροταν ἐπιφάτενσεν, ὡς μὲν τινὲς φασι, ναυοῖ μακραις ὀχιωκατέντα (Apollodorus Bibl. 2, 6, 4 praebet πεντηκοντόροις ὀχιωκατέντα). ὡς δὲ Ὁμηρος γέγραψεν. οὐδὲ τις ἀπάσιας. Dio igitur, qui hanc expeditionem omnino factam esse negat, non ipse in hanc opinionem incidit, sed secutus est Meneclem; cf. schol. Il. V, 640³ Dind. *Μενεκῆς δὲ γηστιν ἐψεῦσθαι τὴν ἐπὶ Πηλον στρατευσαν*. Meneclus hic utrum sit Barcaeus historicus an rhetor ille Asiaticus, qui a Cicerone nonnullis locis laudatur, an in *Μενεκῆς* lateat *Μεγακλείδης*, quae fuit opinio C. Muelleri (fr. hist. gr. IV, 449) ad liquidum nequit perduci.

¹⁾ Ex Apione denique haec Dionis fluxisse videntur:

σχεδὸν δὲ καὶ Ὁμηρος ἐπίστια. Αἴτων διὰ πολλῶν καιτασκει-

¹⁾ Apionem rōr **Mόχθον**, quamvis ipsi praecesset Alexandrinae scholae, Theonis grammatici successor, ad Cratetis doctrinam deflexisse non est quod mireris. Sengebusch diss. hom. I, 60.

ιαι τοῦτο καὶ αὐτίτεται φήσας
τὸν Μενέλαον μειὰ τὴν τελευ-
τὴν ὑπὸ τῶν Θεῶν εἰς τὸ Ἡ-
λέσιον πεδίον πεμφθῆναι. ὅπου
(cf. Od. 4, 566—568) μήτε νι-
φετὸς γίγνεται μήτε χριμόν
ἄλλ’ αἰνθεῖται δι’ ἔτοντος καὶ πρᾶ-
ος ἀηδόνος γὰρ τῆς Αἴγυπτον
ιότος τοιοῦτος ἐστιν.

Il. 135 p. 361

καὶ σῆμεῖά γε ἔστιν ἄλλα τε κατεῖσθαι δὲ αὐτὸν οἷμα διὰ
τῆς ἀγίστεως καὶ τομὸς ἀπ’
αὐτοῦ (sc. Menelai) καλούμενος.

ἢ καὶ ὁ Μενελαῖτης τομὸς παράπειται.

De verbis Dionis σῆμεῖα ἄλλα conferenda est narratio Co-
nonis apud Photium Bibl. cod. 186: ἦ γέρ διηγεῖται καὶ
Μενέλαος καὶ Ἐλένη Θάλπτοντι αὐτὸν ἐπ’ Αἴγυπτον, οὗ τὴν
Ἐπώνυμος φυσται πόλις καὶ τῷ τοῦ Νείλου στομάτῳ τὸ τε-
λευταῖον ὁ Κάρωβος ἢ Καρωβικὸν ἐκ τοῦ κυβερνήτου τὴν ὄρο-
ρασται ξένεται.

Atque haec quidem hactenus de scriptoribus, quorum in
Dionis disputationibus Homericis vestigia deprehendimus. Sunt
praeterea loci comparandi cum scholiis, quibus enumerandis
demonstrare volumus et in scholiis nostris similes, paucis locis
easdem fere, Homericorum versuum explicationes atque apud
Dionem inveniri et altera ex parte ad hosce versus eas quas Dio
exhibit animadversiones nulla aut parva tantum adhibita mutati-
one potuisse scholiorum loco adscribi: Dionem igitur usum
esse scholiis habet multum probabilitatis.

Dio II, 30 p. 82

ἄλλὰ κιθάρῃ μὲν χρῆσθαι, μὰ
λέ οὐκ ὠγησάμενον οὐδὲ οὐ-
κοῦτν ἄγοντα παρὰ τοῦ πα-
τρός, ἄλλὰ ἐκ τῶν λαγήσων
ξειλόμενον.

schol. Il. 9, 188

ὅν ἀστεῖον τὸ μὴ οἰκοθεν κο-
μισαι ὕσπερ μέλλοντα ἐν πο-
λεμῷ ἀνεσιν ἔχειν. ἄλλ’ ἐκ τῶν
λαγήσων ἀγηρῆσθαι ἀρμότον
καὶ οὐκ ἄμονσον. (Cf. alteram
quoque ad hunc versum adnota-
tionem. est scholion Aristonici.

Cf. Friedlaender, Aristonici reliquiae p. 159).

Dio 2, 50 p. 89

τὸν γοῦν Κᾶρα τὸν χρυσῷ καὶ λωπιζόμενον εἰς τὸν πόλεμον μάλια ὑβριστικῶς ἐλοιδόρησεν εἰπών

Dio 2, 52 p. 90

ώς τοῦτο μάλιστα σωτήριον καὶ νικηφόρον ἐν τοῖς κινδύνοις. τὸ μὴ ἀδεεῖς εἴναι τῶν ἡγεμόνων τοὺς στρατιώτας. δόσοι δὲ ἂν ὁδίνιν ἄφοβοι τῶν σφετέρων ἀρχόντων, οἵτοι τάχιστα ἀν γοβοῦντο τοὺς πολεμίους.¹⁾

Dio 2, 53 p. 90

καὶ μέντοι καὶ νικῶντας τοὺς Ἀχαιοὺς καθ' ἡσυχίαν φῆσι στρατοπεδεύειν παρὰ δὲ τοῖς Τρῳσταῖς, ἐπειδή τι πλεονεκτεῖν ἔδοξεν, εὐθὺς εἴναι δι' ὅλης τῆς νυκτὸς „ἀνὴρ σφράγων τ' ἐνοπὴν ὅμαδόν τ' ἀνθρώπων.“ (Il. 10, 13). ὡς καὶ τοῦτο ἵκανὸν σημεῖον ἀρετῆς ἡ κακίας, οἵτινες ἀν ἐγκατιῶσι τὰς εὐτυχίας ἡ τούρατον μεθ' ὑβρεως γέρωσιν.

schol. Il. 2, 872³ Dind.

Ἐγκορβος μέντοι καὶ Γλαῦκος χριστῆς ὅπλα ἔχονται, ἀλλὰ οὐδεμιφδοῦνται ἐπεὶ μὴ γνωστεῖα τὰ αὐτῶν ὡς τὰ τούτου.

schol. Il. 4, 429³ Dind.

ὑποφαίνει γοῦν ἄκρως ὡς εὐπιείστες Ἐλλῆντες τοὺς πολεμίους οὐδεδιότες, ἀλλὰ μᾶλλον τοὺς ἡγεμόνας.

schol. Porph. ad 4, 401

(cf. Schrader p. 75):
σώγρων ὅστις οὐδέποτε τοὺς πολεμίους δεῖσας γοβεῖται τὴν ἐπιπλήξιν τοῦ στρατηγοῦ.

schol. Il. 3, 2

ἀμφοτέρας δὲ τὰς σιρατίας διατυποῖ, καὶ μέχρι τέλοντος οὐκ ἐξισταται τοῦ ἥθους „ῶστι διες πολυπάμονος“ (Il. 4, 433) καὶ „ἔς Τρώων ὅμαδον κλε.“ (Il. 7, 307).

Eust. ad Il. 10, 11 p. 786, 49:
καὶ τὴν θρασύτητα δὲ τῶν βαρβάρων διακειμένων ὡς ἐπὶ πότῳ καὶ δέπερ πανηγυριζόντων ἡ παιανιζόντων τὰ νικητήρια.

¹⁾ Ne similitudinem quidem ullam hic intercedere inter Dionis verba et scholia allata obiciat quis, quippe quae tantum verba Homeri *διειδότες σημάντορες* reddant. Sed ex altero Dionis enuntiato concluso illum quoque eadem verba ante oculos habuisse, quae utrumque scholion præbet *τοὺς πολεμίους οὐδεδιότες* et *οὐδέποτε τοῖς πολεμίους δεῖσας*.

Dio 2, 60 p. 93

οὐρανοῖς γε μὴν τὴν ἐνόπλιον,
ἥς φησιν δὲ ποιητῆς καὶ τὸν
Μηριόνυμον ἔμπαιχον εἴναι.

2, 61 p. 93

τὴν Κονδυτικήν, ἥπερ ἡνὶ ἐπι-
χώριος τοῖς Κορησ. τὴν σύξειαν
καὶ θλαιφρὰν κληγσιν πρὸς τὸ
διακλίναι καὶ φυλάξασθαι δα-
δίως τὸ βέλος;

Dio 2, 66—69 p. 96 et 97
impr. δὲ ταῦρος σαφῶς, ἐμοὶ
δοκεῖν, πρὸς βασιλεῖαν καὶ βα-
σιλεῖος εἰκόνα πεποίηται.
βασιλεῖει δὲ καὶ ἄρχει τῶν δι-
μοφύλων μετ' ἑννοίας.

Dio 3, 46 p. 87 sq.

τοῦτο ἔμοιγε δοκεῖ καὶ Ὁμηρος
εἶπεν διανοηθεῖς.

Dio 7, 90 p. 252

ἔχω γε μὴν εἰπεῖν καὶ περὶ
τῶν Φαιάκων καὶ τῆς ἐκεῖνων
φιλανθρωπίας, εἴ τι δοκοῦσιν
οὖν οὐκ ἀγεννῶς οὐδὲ ἀναξε-
τικοῦ τοῦ πλούτου προσετεχθῆναι
τῷ Ὄδυσσεϊ. μετ' οἷας μάλι-
στα διανοίας καὶ δι' αὗτινας προ-
νοιαὶ φάγαντας αἴγαδος
καὶ μεγαλοπρεπῶς χαρβέσθαι.
ἄλλα γὰρ πολὺ πλεῖστα τῶν ἴκα-

schol. Il. 16, 617

. . . σὺν τοῖς ὅπλοις τὴν πυθ-
μέχην καὶ ἔνοπλον ὄρχησιν ἡ-
σκοῦντο εὐκάρητον κατὰ τὸν
πόλεμον . . . ἐπιφορχῖζον γὰρ
τοῖς ὅπλοις οἱ Κορῆτες πρὸς ἄ-
σκησιν τῶν πολεμικῶν.

Porphyrii (cf. Schrader p. 46)
schol. Il. 2, 482.³ Dind. Λοιπὸν
δὲ τὸ ἡγεμονικὸν καὶ ἔξαρχον
τῶν ἄλλων ταύρῳ ἀπετκαστεῖν
οὐ μειώσις . . . ταῦρος δὲ
διαπρέπει ἐν διμογενεσὶ βονοὶ
τῆς ἀγέλης ἔξαρχον.

Eust. ad Il. 2, 477 p. 258, 13:
ἡγεμονικώτερον δὲ ταῦρος λε-
οντος ως καὶ δὲ χρυσοῦς. Μινων
μελετῇ, τὴν μὲν τοῦ λεοντος
ἀρχὴν τιραννικὴν εἴναι κατα-
σκενάζων, τὴν δὲ τοῦ ταύρου
βασιλικήν.

schol. Il. 2, 203.³ Dind.
δογματίζει δὲ περὶ πολιτειῶν.

Aristonicus ad Od. 7, 311—316
(cf. Carnuth, Aristonicī περὶ ση-
μείων Ὁδυσσεῖας reliquiae p.
77): τὸν δὲ Ἀριστονίκος δι-
στάζει Ὁμήρου εἴναι. εἰ δὲ καὶ
Ὁμηρικοῦ, (cf. Lehrs, Ar. p. 339)
εἰκότως αὐτοὺς περιαπεθῆναι
γῆσι. πῶς γὰρ ἀγροῦν τὸν
ἄνδρας μησιεύεται αὐτῷ τὴν
θηγανέα καὶ οὐ προτρεπόμε-
νος, ἀλλὰ λιπαρῶν;

νῦν καὶ τὰ νῦν ὑπὲρ τούτων
εἰρημένα.

Cf. praeterea Eust. ad Od. 7, 315 p. 1581, 25: *γασὶ δὲ* οἱ παλαιοὶ τὸν βασιλέα ἐπαγδεῖς τὸν περὶ γάμου λόγον ἀνακινῆσαι. πειρώμενον τοῦ Ὀδυσσέως, εἰ ταῖς ἀληθείαις παρεργάτησαι τὸν ἡγεμόνας γάμου. εἰ γὰρ προπειθῶς γασὶ ὑπεραγχηταὶ γαμήσειν, παντελῶς ἐλεγχθήσειν τὸν πειρόμενον. Eust. ad Od. 8, 384 p. 1602, 30: ὅτι γιλότιμος ὁ Φαίαξ βούτην καὶ χαλῶν οἷς ἐπαινεῖται ἥδεως ἀκούει τοῦ Ὀδυσσέως ἐπαινέσαντος τὸν Φιακικοὺς βητάρημοντας καὶ βραχὺν ἀκούσσεις ἐπιτον μεγάλα εἰεργετεῖ μεγαλοπρεπῶς.

Dio 7, 146 p. 273
οίον “Ομηρος τὸν Κένθεν Εὔδωρον
τίὸν Ἐρμοῦ καὶ Πολυδώρας,
ἐποκοφιζόμενος αὐτὸς οἶμαι κα-
τὰ τὴν γένεσιν” ..παρθένιος τὸν
ἔντελον χροῦ καὶ Πολυδώρην.”
(Il. 16, 180 Πολυμήλη).

Dio 11, 12 et 13 p. 311 offendit in iudicio Paridis. Vides hisce quas noster profert observationibus nisiuni grammaticum quendam potuisse delere Il. 24, 25—30. Quos versus Aristarchus quoque spuriis existimavit; cf. Aristonici ad v. 25 scholion: . . . ἀθετοῦται στύχοι ἔξ . . . τὴν τε περὶ τοῦ καλλοντος κρί-
σιν οὐκ οἶδεν· πολλαχῆ γὰρ ἀν ἐμηγήσθη. Cf. Friedlaender p. 340. Sengbusch I, 152.

Dio 11, 20 p. 314
καὶ τὸν μὲν Ὀδυσσέα πεποη-
κεν ἐπαρορθούμενον τὸ τοιοῦ-
τον, μὴ δόξῃ ἀλαζών διηγού-
μενος τοὺς παρὰ τοῖς θεοῖς γε-
ρομένοντος ὑπὲρ αὐτοῦ λόγοντος. Σ-
ηγ γὰρ ἀκοῦσαι τῆς Καλυψοῦς,
ἐκεῖνην δὲ παρὰ τοῦ Ἐρμοῦ
πυθέσθαι.

schol. Aristonici (cf. Friedlaen-
der p. 261, Lehrs Ar. p. 136)
ad 16, 180
ὅτι παρθένιος λέγεται ὁ ἔξ ἔτε
παρθένουν γομιζομένης γεννώμε-
νος, οὐδότιος δὲ ὁ κατὰ λαθραίαν
μέτιν καὶ οὐκαπέτο γομιζον γάμον.

Eust. ad 12, 389 p. 1727, 58:
ἴστεον δὲ καὶ ὅτι χαλῶν μὲν
τοῖς μύθοις ὁ ποιητής, ἐπιδό-
μενος δὲ ἀποδίαν ἐγιαδθα.
ώς ἐροῦτος τινος, πόθεν Ὀ-
δυσσέας εἰδὼς λέγει τὰ κατὰ τὸν
“Πλιον καὶ τὸν Άτα, οἷς αἴτος
οὐ παρέτυχε, τὸν μὲν μύθον
οὐκ ἀπατρέπει, τὸ δὲ ἀποδό-
μενον ἀπέθανον θεραπεύων
λέγει, εἰπόντος Ὀδυσσέως οὗτος
Il. 12, 389, 390.

Dio 11, 22 et 23 p. 315

(cf. 10, 23 p. 303)

οὗτοι διαλέγεται ἡμῖν σχεδὸν ὡς
ἱμπειρίος τῆς τῶν θεῶν γλώττης
....ἀλλὰ καὶ διαστὶ διαλέγεσθαι.

Dio 11, 29 et 30 p. 318

τί μεῖσον ἢ δεινότερον εἰχεν εἰ-
πεῖν τῆς ἀλώσεως;
ἢ τὸν Ηρακλεον πεποίκη λέγον-
τα ἐπ' ὄλγον ὡς ἐσόμετα τυ-
χόν, ἐνάρχον αὐτῷ ὡς γιγρό-
μενα διελθεῖν.

Dio 11, 35 et 36 p. 321

cf. Dionem 11, 86 p. 341 ὅταν
δὲ αἴξῃ τοὺς Ἰτανούς, πολλῆς
ἀποφθεις μεστός ἔσοι καὶ πᾶσι
φαντρὸς ὅπι φεύδεται.

11, 87 p. 341 ἐν οἷς ἀπασι δῆ-
λος ἐστιν εἴνοντος μὲν ὃν ἐπε-
νοις καὶ βούλόμενος αὐτοὺς θαυ-
μάζειν. 11, 92 p. 343 καὶ ταῦ-
τα βελτίω ποιῶν εἰς τῶν Ἐλ-
λήνων.

Dio 11, 59 p. 331

(cf. § 61 et 69 p. 331, 335)
προσένι δὲ τὴν Αἴθραν, τὴν
τοῦ Θησέως μητέρα, συγκατέραι
αὐτῇ αἰχμιάλωτον οὖσαν; οὐ
γὰρ ἴσαιον ἦν Θησέως μητέρα
οὖσαν ἐν Σπάρτῃ δονήσειν.
ἀλλὰ ἥρετο ἀκολονθεῖν εἰς
Τροιαν.

Alia causa, qua hic versus in suspicionem vocaretur, allata

schol. Il. 2, 813³ Dind.

τὴν μὲν δημωδεστέραν ἀνθρώ-
ποις. τὴν δὲ ἀληθῆ θεοῖς προσ-
άπτει. (Cf. Platonis Cratylum).
ἢ ὡς μουσοτραγῆς οἶδε τὴν τῶν
θεῶν διάλεκτον.

schol. Il. 22, 62

22, 62² Dind. προσαναγωνεῖ τὴν
Ίλιον ἀλωσιν.

22, 62⁴ Dind. ἐναργῶς πέγρα-
κε τὰ τῶν πορθώσεων, ὡς καὶ
ἐν ἄλλοις „ἄνδρας μὲν κτε-
νούσαι πόλιν δε τε“ (Il. 9, 593).
καὶ μὴ γράψας δὲ τὴν Ίλιον
πόρθησαν δύμας ἐδήλωσεν αὐ-
τῆς τὰ παθήματα.

(Porphyrii) schol. Il. I, 1

ζητοῦσι διὰ τοῦτο τῆς μήνι-
δος ἥρξατο . . . δεύτερον δὲ
ἴρα τὰ ἐγκώμια τῶν Ἐλλήνων
πιθανώτερα ποιήσῃ. ἐπεὶ
δὲ ἔμελλε νικῶντας ἀποφα-
τεῖν τοὺς Ἐλλήνας, εἰκότως οὐ
καταιφέται. ἀξιοπιστότερον ἐξ
ιοῦ μὴ πάρια χαρβεῖσθαι τῷ
ἐκείνων ἐπαίρω (cf. Duentzer
Zenod. p. 27).

schol. Il. 3, 144¹ Dind.

ἴτεροι τῆς Θησέως μητρός ἔστιν
αὗτη ἡ Αἴθρα· αἰσχρὸν γὰρ
ἐνάρχει θεραπαινῆς τρόπῳ ἀ-
κολονθεῖν τὴν Ἐλένη τὴν Αἴ-
θραν ἐνεργὰν τομισθεῖσαν. Cau-
sae allatae, non conclusioni as-
sentitur Dio.

est ab Aristonico ad Il. 3, 144 εἰ μὲν τὴν Θησέως ἔργοι μῆτε
ρα, ἀθετητον· ἀπέβανον γάρ λοιποί Εἵλεντος ἀμυντολογούσαι
τὴν (cf. Dio § 69 p. 335 συνάρρεσθαι δὲ τοῦ σιόλον τὴν Θη-
σέως μητέρα πρεσβυτρόν) οὖν τοις ἐπερραφαῖς ταῖς, ἡ
οὐκ ἔκποιει τὴν διὰ τὸ μῆκος τοῦ χρόνου· εἰ δὲ ὅμων μητέρα
καθάπτει καὶ ἐπὶ πλειόνων δύναται μένειν. Recte autem iudicat Lehrsius, Arist. p. 347 et apud Friedl. Ariston. p. 84 probabiliorem Aristarcho visam esse athetesin. Redit haec causas
τοσούτων οὖσα ἐιδὼν apud Porphyrium. Ut hoc denique addam Aristarchus (cf. Lehrs Ar. p. 185) diple posita monuit Helenan ab Homero non ut Thesei uxorem induci, id quod denuo a Porphyrio perstringitur; cf. Schrader p. 55. Hanc igitur sententiam al Aristarcho repudiataam Dio profitetur.

Dio 11, 82 p. 339

(Megaclidem fortasse secutus, cf. quae supra p. 51 disputavimus) οὐ γὰρ δινάμενος εἰπεῖν, ὡς ἀπέκτεινε τὸν Αἰλεξανδρὸν ὁ Μεγάλεως.

ὡς Ἐλκειν αὐτὸν εἰς τὸν Αἰχα-
οὺς ἔδωται μετὰ τῶν ὄπλων.

Cf. Eust. ad 3, 362 p. 424, 22—30.

Dio 11, 84 p. 340

impr. ὅστε οἴκτιστα ἀνελεῖν τὴν ἀπασῶν προσητεστάητη διέ-
ἔνος ἀρδός ἀμαρτίαν, εἶπερ ἥμαρτεν.

(contrarias habes offensiones in iisdem versibus).

Dio 11 § 93 et 125 p. 343 et p. 356
πρότερον δὲ ἦταν ἀρδαὶ πάρ-
των ἡττωμένων ικανὸν γενέσθαι
γυμνιὸν ἐπιγανέντα τῇ φωνῇ
τρέψασθαι τοσαύτας μηδιάδας.

Cf. Eust. p. 1139, 25 ὡς δὲ οὐκ ἦν πιθανὸν ἀπλῶς οὕτω τοις

schol. Il. 3, 363.¹ D.

(cf. 363² D. 370³ D. = scholion
Porphyrii. Cf. Schrader p. 65) ἡ καὶ δι' οἰκορομέτερον ὁ ποιητὴς
δεσσώπει δι' Ἀγροδότης τὸν Ηά-
ριν· Ἐλέλυτο γὰρ τὰ τῆς ὑπο-
θεσέως τῷ ἔπειτα θανάτῳ.
ἡ πάντως ἔδωται εἰς Τελληρας
ἔλκεσαι ἡ Θελήστερη μῆστων τὸ
κατόρθωμα.

schol. Il. 4, 47³ D.

ψεύδεται αὖθις τὴν χάριν· γη-
σι γὰρ Ποσειδῶν· ..ἥδη γὰρ Πρι-
άμον γενεῖν ἥκυθησε Κρονίων
(Il. 20, 306) καὶ μάλα εἰζότως,
ἀσεβῆ γενομένην.

Γρῶας τρέσαι. πλάττει σεμνῶς ὡς ἐν τερατεῖᾳ ποιητικῇ ὅτι
τεβόητε καὶ ἡ Αθηνᾶ.

Dio 11, 121 p. 355
απιλείψειν γὰρ αὐτοὺς ἀνά-
γμα καλλιστον καὶ μέγιστον
ἡ Λιγνῆ καὶ ἐπιγράψειν· Τ-
ζοτήριον Ἀχαιοὶ τῇ Αθηνᾷ
ἢ Πλιάδι.

Dio 11, 151, 152 p. 368.
οὐρ. τὸν δὲ ἄφιστον ὅτια τῶν
Εἰλίγρων ἐπὸ τοῦ φαντούτου
οὐ πολεμίων ἀποθυτεῖν τῷ
τοῦ μέγα ὄντεδος.

Dio 47, 6 p. 223
Ἄλλα τὸν Ὁμηρον ὑπὲρ μὲν
Οδυσσεῖως ὑδρεύσαται καὶ φά-
γειν αὐτὸν ἔθεται τὸν κα-
τὸν ἰδόντα τὸν ἐκ τῆς Ιθάκης
παραχρῆμα ἀποθανεῖν. αὐτὸν
δὲ μὴ στέργειν τὴν αὐτοῦ πό-
ιν. ἀλλ᾽ οὐ τὸν οἰτειον ἔρωτα
καὶ τὴν ἐπιθυμίαν ὁμολογεῖν,
ἢ τὴν πατρόθεος. ἐπ' ὄνό-
ματι τοῦ Ὄδυσσεως.

Denique exstant Dionis disputationes, quarum cum studiis
grammaticorum conexum destituti nostris scholiis nondum ostendere possumus. Nonnullae vero sunt eiusmodi, ut carminis con-
textu neglecto singulos tantum versus respiciant; quas e scholiis
ad hos versus adscriptis depromptas esse admodum verisimile est.
Dio 7, 84 p. 251: ἀλλ᾽ οὐδὲ τὴν Ηγελόπηρ. καττοι χρησιὴν
οἴσαν καὶ σγόδους ἥδεως διαλεγομένην πρὸς αὐτὸν καὶ περὶ
τοῦ ἀτρόδος πεπυμένην. οὐδὲ ταύτην φησὶν ἴμάτιον αὐτῷ δοῦ-
ναι γηρυφ παρακαθημένη. ἀλλ᾽ ἡ μόνον ἐπαγγελλεθεῖαι. ἀν-
τοι γανῆ ἀληθεύων περὶ τοῦ Ὄδυσσεως. δει ἵπετον τοῦ μη-
ρὸς ἦσσον. Versus leguntur Od. 17, 549 et 550 (cf. 556 sq.):
„αἱ καὶ αὐτὸν γρῶμα νηματεῖα πάντες ἐνέποντα, ἵσσω μην χλαινάν-

schol. Od. 8, 509
μαστήδιον, εἰς τερψιν θεῶν
εἶται. τέρπει γὰρ τοὺς θεοὺς
τὰ ἀναθήματα.

schol. Il. 21, 279⁴ Dind.
ξοικεν οὐρ καὶ ἡ Θετις δικαίως
ἀποκριψασθαι τὴν ἀληθείαν
καὶ τὸν Απόλλωνα αὐτὴν Αλεξάν-
δρον παραλαβεῖν.
(cf. Ov. Met. XII, 608 et 609).

Porphyrt. ad Il. 8, 5 sq. de Il.
4, 166-168 (cf. Schrader p. 115):
ἄλλος ὁ ποιητὴς ἐρρόγει, ταῦ-
τα ποιεῖ τινα λέγοντα.

τε χιτῶνά τε, εἶματα καλά." Penelope autem re vera ignotum maritum benebole excipit; cf. Od. 19, 309 sq.

Dio 7, 87 p. 251: σχεδὸν δὲ καὶ ὁ Τηλέμαχος τοιαῦτα ἔτερα πρὸς τὸν συβότην λέγει περὶ αὐτοῦ (sc. Ulixis), κελεύων αὐτὸν εἰς τὴν πόλιν πεμπειν τὴν ταχίστην πτωχεύσοντα ἐκεῖ καὶ μὴ πλεῖστονς ἕμειν τρέψειν ἐν τῷ σιαθυφῷ· καὶ γὰρ εἰ ἔντειπτο αὐτοῖς ταῦτα, ἀλλ᾽ ὃ γε συβότης οὐδὲ θαυμάζει τὸ πρᾶγμα καὶ τὴν ἀπανθρωπίαν (haec sententia maxime sapit scholion), ὡς Κέφοντος δὴ ὄντος οὗτος ἀκριβῶς καὶ ἀνελενθερώς πράττειν τὰ περὶ τοὺς ξείνους τοὺς πένητας, μόρον δὲ τοὺς πλονόστους ὑποδέχεσθαι γελοιόργοντες ξενίους καὶ δόγοις. Quo de loco Geelius: „*De Telemacho, inquit, plane errat Dio; nisquam enim, nisi ipse fallor, apud Homerum Telemachus Ἐμμαῖον inbet mendicum ex stabulis propellere. In Od. XVI, 69—90 plane contraria leguntur.*“ Sed extant re vera versus, qui iis quae Dio animadvertisit, ansam praebuerint Od. 17, 9—13:

αὐτῷ σοὶ γ' ὅδ' ἐπιτέλλω·
τὸν ξείνον δύστηνον ἄγ' ἐξ πόλιν. ὅγδ' ἀν' ἐκεῖθι
δαῖτα πτωχεύῃ· δώσει δε οἱ δέ καὶ ξεληγσον
πόργον καὶ κοτύλην· ἐμὲ δὲ οὐπος ἔστιν ἀπαντας
ἀνθρώποντος ἀνεχεσθαι, ξχοντά περ ἄλγεα θηρῷ.

Tales similesque loci non pauci inveniuntur; cf. e. g. 7, 85. 86 p. 251 (cf. Od. 21, 338—42); 4, 41 p. 155 est explicatio verbi Homericī διοτρεφεῖς. 12, 23 p. 382 potest esse scholion Il. 2, 484, 21, 16 p. 508 Il. 22, 370. Cf. quoque 55, 14—20 p. 286. 2, 37 p. 85. 79, 1 p. 432.

Haec quidem aut ad certos auctores redire aut cum nostris scholiis arce cohaerere aut e desperditis scholiis sumpta esse satis habemus demonstrasse. Ex ipsis autem omnibus rebus, quas attulimus, necessario nobis videtur sequi Dionem usum esse scholiis Homericis, quae a nostris satis discrepant et locupletiores reliquias quaestionum a philosophis de Homero institutarum praebent. Quae scholia non ab Aristacho et Alexandrinis profecta esse ut elicit, ita verisimile est a Pergameno quodam critico vel grammatico huic scholae addicto conscripta esse. Hic commentator si certo cuidam auctori omnino posset adscribi, in primis

cogitarem de Apione,¹⁾ cuius non modo vestigium in Dionis disputationibus p. 54 invenimus, sed etiam aetas et Homeri carmina tractandi ratio ad Dionis usum optime quadrant. Dionem autem tali commentario usum esse non modo habet nihil offensionis, sed etiam mirum esset, si aliunde sua petivisset; ex quonam alio fonte tam diversa, quae de versibus Homericis protulit, potuit haurire? Quid? quod omnino tales γραμματικὴ ξηγήσις a scriptoribus illius aetatis diligenter adhibebantur. Cf. Blass, Einl. z. Plut. Per. p. 65. Handb. d. klass. Altertumsw. I p. 131. Nos autem tantum Dionis fontem detegere voluimus, non ex orationibus, quantum fieri potest, commentarium ipsum restituere. Quamquam hoc quoque fortasse operae pretium sit; nam etsi ex iis scholiis, quae Dione intercedente nobis innotuerunt, nihil ad Homeri ipsius explicationem proficiatur, tamen ex iis lux clarior affulget veterum studiis philologicis imprimisque Homericis.

Haud alium fontem atque eorum, quae de Homeri carminibus Dio protulit, esse statuendum censeo narrationum, quae de Homeri vita apud eum leguntur. Nam ut Crates ipse initio primi libri commentariorum, quibus Iliadem et Odysseam explicavit, de Homeri poesi genere aetate quaesivit (cf. Sengelbusch diss. hom. I, 61), sic tales quaestiones cum plerisque commentariis Homericis coniunctas fuisse consentaneum est. Cf. Dio 11, 15 et 16 p. 311 cum prima vita Hom. p. 4 West. § 9. 10. 11. 16; Dio 47, 5 p. 222. 53, 9 p. 278 cum quarta Hom. vita p. 27 West. et Suida; Dio 53, 4 p. 275 cum altera Hom. vita p. 24 West. et octava p. 34 West.

Denique paullo accuratius dicendum est de iis, quae Dio 20, 19 p. 497 sq. profert. Quo loco similiter atque 11, 108 p. 349 dicit *καὶ τῷ ὄρτι ὡς ἐν ὀτεῖσαι μάχην διηγούμενος· μάλιστα γοῦν προσέσοντες τοῖς ἀτόποις ἔννυπτοις τὰ περὶ τὴν*

¹⁾ Cf. de Apione impr. Lehrs quaestiones epicas p. 1 sq. p. 25 »quod ad Homerum attinet, quamquam praeceps Apio scholae Alexandriuae, tamen.. deflexit ad eum, qui non uno modo ei similis reperiatur, Cratetem; « p. 7 eum Lehrs numerat in grammaticis iis, quos sic depingit: »callidi homines et eruditii, grammaticis studiis favorem aucupantes ab eloquentia, oppidatim docentes, ad rhetorum et sophistarum morem et opes et summam gloriam adep- i his auditionibus potius quam scriptis.« Cf. de eodem Kopp in Hermae vol. 20 p. 161 sq.

μάχην ἔκεινην et 11, 129 p. 357 ταῦτα οὐκ ἐννοήσοις τοιούτα
τῷ ὅντι ἀπιθάνοις ψεύσμασιν ostendere studet Paridem iudici-
um de Iunone Minerva Venere habitum somniasse. Quam narra-
tionem teste Proclo Cypiorum auctor exhibuit, perstrinxit Homer-
rus Il. 24, 25—30. Hunc igitur mythum, cuius apud Homerum
adumbratione Dio 11, 12 et 13 p. 311 usus est ad eius menda-
cia demonstranda, in or. 20 sagaci nimirum tali explicacione in-
terpretatur. Paris cum in Ida monte boves ageret otiosus in hanc
incidit cogitationem, pulcherrimam omnium mulierem in matrimo-
nium ducere summam esse fortunam et plus aestimandam quam
et imperium divitiasque et laudem belli. Circumspicienti autem
eidem, quaenam esset femina pulchritudine quam maxime insignis,
nulla videbatur alia esse nisi Helena. Hanc Veneris tantum au-
xilio cognovit se posse impetrare. Quare oportere, ut Venerem
propitiam sibi reddat, hanc pulcherrimam esse dearum atque etiam
pulchriorem Iunone et Minerva earum praeclara munera asperna-
tus testis sit. οὗτῳ δὴ διελθών τε καὶ ἔξεργασάμενος τὴν αἰ-
τοῦ δόξαν καὶ ἐπίνοιαν, οἷον ψυχῆς ἐν ὑπνῷ γαντασαι καὶ
δόξαις ἐπακολονθούσης καὶ μαρρόν τι καὶ συντεταχέντων ὑγα-
νούσης ὄντας arbiter a Iove creatus Venerem pulcherrimam esse
deam iudicavit. Omnia igitur haec non re vera evenisse sed tan-
tum in somniis Alexandri sententia quidem Dionis non modo ex
verbis exscriptis luculenter appet, sed etiam ex iis quae sequun-
tur: ἔκεινης τῆς γνωσιούχος, ὑπὲρ ἣς ἐνεθημάθη τε καὶ εἴσατο.
εἰ μὲν οὖν αὐτὸ τοῦτο βουκόλος καὶ ἰδιώτης ἔτιχεν ὅν, οὐδὲν
ἄν πρᾶγμα ἀπήντησεν ἐκ τοῦ τοιούτου ὄντεραιος, νῦν δὲ . . .
τὰ λοιπὰ ἥδη ἔγραψεν οὐδεμάτο. ὡς ἐπὶ τούτοις ἀληθῶς γεγο-
νότι. Eiusmodi igitur cogitationibus indulgens in Graeciam
profectus Helenae Menelai uxori persuasit, ut ipsum sequeretur.
Quam rem negat Dio in or. 11, hac in oratione concedit. Atque
ut in or. 11 commentario Homericō diligenter adhibito ipse ad
eum pervenit finem, ut Troiam non captam esse re vera diceret,
sic in oratione 20 mythum iudicii de deabus habiti ortum esse
ex somnio Paridis censet (*οἷον δὴ ἔγω οἴμαι*. § 19 p. 497). Quam-
quam mythologus noster sibi ipse repugnat; nam in or. 11 Paridi
Helenam in legitimū matrimonium datam esse, in or. 20 Paridem
Helenae ut maritum relinquēret persuasisse docet.¹⁾ Nihilo-

¹⁾ Cf. quoque 7, 94. 95 p. 254. 74, 29 p. 402. Troiam captam esse

minus consilium, quo in utraque oratione ducitur Dio, idem est nec diversum in or. 60. Quae cum ita sint, non ex argumento or. 11 concludo eam sophisticis Dionis studiis tribuendam esse, quae eius exilium (cf. Emp. opusc. p. 105) antecesserunt, sed sicut certas orationes a philosopho nostro compositam esse censeo. Ipse quoque diserte dicit 11, 18 p. 313 οὐδὲ γὰρ βούλομαι κατηγορεῖν Ὁμήρον, μόρον δὲ ἐπιθεῖσαι τὰληθές ὡς γέγονεν, quibus verbis suam mythos tractandi consuetudinem a sophistarum et rhetorum studiis segregat.¹⁾

Excursus ad Caput III.

1. Dio 53, 1 haec praebet: *καὶ δὴ καὶ αὐτὸς Ἀριστοτέλης. ἀγέ οὖν φασι τὴν ψωτικήν τε καὶ γραμματικὴν ἀρχὴν λαβεῖν. ἐν πολλοῖς διαλόγοις περὶ τοῦ ποιητοῦ διεξεισι θαυμάζων αὐτὸν ὡς τὸ πολὺ καὶ τιμῶν· οὐδὲ δὲ καὶ Πρακτελῆς ὁ Ηοντικός.*²⁾ Quem Dionis locum tentarunt viri docti, sed causam, cur lectionem codicūm ἐν πολλοῖς διαλόγοις mutemus non video nec scribendum esse puto cum Reiskio ἐν πολλοῖς δὴ λόγοις (vel ἐν πολλοῖς λόγοις vel ἐν πολλοῖς νῇ Ιτα λόγοις) aut cum Geilio ἐν ὅλοις δέκα λόγοις, quae conjectura propter illud ὅλοις non placet et Dioni minus accuratum dicendi modum inculcat; nam Heraclides certe non ἐν ὅλοις δέκα λόγοις de Homero egit, egit autem de eo pluribus scriptis, quae dialogorum forma videntur

33, 22 p. 10 concedit; talibus vero ex locis (coll. or. 11) Dionem sibi contradicere concludendum non est; suo enim iure modo sequitur mythos a poetis enarratos, modo a se ad veritatis speciem accommodatos profert.

¹⁾ Cf. Lehrs Ar. p. 203: »certa res est captiosas criminationes rhetorum sophistarumque studiis maxime auctas ac celebratas esse. Unde vocabula plura hac in re propria ex rhetorica ac sophistica arte deprompta sunt κατηγορεῖν οὐτολογίσθαι.«

²⁾ Hic una cum Aristotele commemoratur etiam a Plutarcho Non posse suaviter 12 subi Ηερὶ Ὁμήρον et Ηερὶ Κύροντον scripsisse Ηροβλήματα ut Aristoteles ita Heraclides indicatur (Sengebusch I. 79).

composita esse.¹⁾ Quos autem lectione codicum servata dialogos de Homero Aristotelem scripsisse putemus? Audimus de duobus operibus Homericis ab Aristotele confectis, quorum unum προβλήματα aut ἀπορίματα ‘Ομηρικὰ inscriptum decem²⁾ libros completebatur, alterum εἰ δή ποτε ‘Ομηρος ἐποίησε τὰς Ηλίου βόνς uno libro continebatur. Quae cum ita sint, suspicor προβλήματα illa ‘Ομηρικὰ significari a Dione verbis ἐν πολλοῖς διαιλόγοις atque forma dialogorum esse composita. Nam primum cum Geelio tenendum est non fortuitas poetae mentiones obiter factas in multis diversi generis dialogis, quam opinionem Wyttensbachius protulit, sed perpetuum opus a Dione significari. Hoc enim e conexu (οὐ μόνον Αριστοφόρος καὶ Κράτης . . . καὶ δὴ καὶ αὐτὸς Αριστοτέλης) et Dionis verbis ipsis aperte eluet. Debet intelligi opus ab Aristotele de Homero scriptum, non licet cogita de scriptis aliis cuiusdam argumenti. Quodsi deinde Geelius dicit Aristotelem de Homero opus χρυσών non quacumque tandem dialogi forma absolvere potuisse, hoc nihil valet (cf. Heitz, Die verlorenen Schriften des Aristoteles p. 148: *Die Dialoge des Aristoteles scheinen weit mehr dogmatischen Abhandlungen glichen zu haben, bei welchen die dialogische Form blos die Einkleidung bildete*), praesertim cum non in grammatica et accurata vocabulorum interpretatione versaretur Aristoteles sed subtilioribus in explicationibus. Quae cum ita sint, miror neminem quod sciam Dionem ipsa illa προβλήματα ‘Ομηρικὰ hoc loco respicere eaque dialogorum forma composita esse contendisse. Nec mihi videtur Sengebusch I, 76 locum Dionis recte explicasse: „In exotericis Aristotelis scriptis dialogorum fuisse narratur multitudo, quorum nullus actum tulit. Multos in iis fuisse, quibus Homerus sit explicatus Dio Chrysost. narrat orat. 53 cap. 1, lectio si vera“ nec Heitzius, Die verlorenen Schriften des Aristoteles p. 163: „Eine Eigentümlichkeit des aristot. Dialogs

¹⁾ Sunt haec teste Diogene Laertio V, 86 sq. Ήτερὶ τῆς ‘Ομήρου καὶ Ηειρόδον ἡλικίας αἴρεται, περὶ Αρχιλόχου καὶ θυμόν αἴρεται, λέσσων θυμηρικῶν αἴρεται, cf. Sengebusch I, 79. Schmidt, de Heraclidae Pontici et Dicaearchi Messenii dialogis deperditis diss. Vrat. 1867 impr. p. 10 sq.

²⁾ Sex Diog. Laert. 5, 26. *septem* vita tertiae auctor ap. West p. 403, cf. Seng. I, 74.

berührt gelegentlich der Redner Dio Chrys., in einer Weise jedoch, die es ziemlich schwer macht, den eigentlichen Sinn seiner Worte zu verstehen.“ sequuntur Dionis verba. „Soll dies blos sorial heissen, dass Aristoteles gleich wie Platon sich in seinen Dialogen häufig auf Homer bezog? In diesem Falle und obgleich nur ein einziges Beispiel erhalten ist (Athen XV 674 c. 98 Rose), scheint die Sache ohne weitere Schwierigkeiten. Ja sogar kann man es blos natürlich finden, dass der Philosoph, der den Homer in den erhaltenen Schriften so häufig anführt, dies noch viel öfter in solchen Werken gethan, die sich enger an die in unzähligen Fällen auf Homer beruhenden Vorstellungen anschliessen“ et p. 274 „Unbeschadet bleibt dabei die Ansicht, dass Aristoteles auch in seinen übrigen Schriften sich häufig mit Homer beschäftigt hatte. Ausdrücklich scheint dies in Bezug auf die Dialoge eine schon früher erwähnte Aussersetzung des Dio Chrys. zu bestätigen, dessen Worte übrigens in so bestimmter Weise gefasst sind, dass besonders wenn wir sie mit dem Umstände verbinden, dass Aristoteles als der Gründer der grammatischen und kritischen Wissenschaft bezeichnet wird und sein Name deshalb neben demjenigen des Krates und Aristarchos erscheint, wir uns nur darüber wundern können, warum den homerischen Fragen nicht eine besondere Erwähnung zu teil wird.“ Ipse igitur Heitzius tetigit summam illam offensionem, quam nostra explicatione removere conati sumus, Plane autem assentior eidem (aliter Seng. I, 77) pergenti: „Als ein Zeugnis zu Gunsten derselben lässt sich natürlich diejenige Stelle nicht benützen, welche den Schluss der zweiten Rede derselben Verfassers bildet: ὁ γὰρ ἀρῆρ (Aristoteles) ἄξιος πολλῶν καὶ μεγάλων δωρεῶν. εἰ τοιαῦτα σε διδάσκει περ τε ἀρχῆς καὶ βασιλείας. εἴτε Ὁμηρος ἐξηγούμενος εἴτε καὶ ἄλλον τρόπον. Tales enim quales apud Dionem leguntur doctrinas Aristoteles in problematis non existimandus est protulisse. Omnia deinde probo quibus Heitzius l. l. p. 258—279 demonstrat Aristotalem re vera scripsisse προβλήματα Ὁμηρικά.¹⁾ Atque ea quoque sen-

¹⁾ Eadem sententiam profitentur Seng. I, 75, R. Wachsmuth de Aristotelis studiis Homericis p. 22, Vahlen Beitr. zu Aristot. Poet. (Sitzungsber. d. Wien. Akad. hist.-phil. Cl. 56 p. 351), Blass Handb. d. klass. Altertumsw.

tentia, quam nuper protulit Schrader in editione Porphyrii, reicienda esse mihi videtur. Qui vir doctus l. l. p. 422 statuit „*scholas magni magistri de rebus ad Homerum pertinentibus habitas cum a discipulis eius e memoria quanta fieri potuerit diligentia, additis ipsorum inventis, perscriptae essent, noris demeceps eorum, qui post ea tempora eidem scholae addicti fuerunt, interpretationibus vel per libros vel per scholas propagatis annetas esse, ita quidem ut postea magistri splendor asseclarum eius nominibus officerit*“ et „*quod Aristotelis, Heraclidis, Megalidis, Chamaeleontis, fortasse etiam Dioclis illius solutiones uno Corpore comprehensas Stagiritac nomine insigni propagatas fuisse contendimus.*“ Quae opinio ea maxime de causa displicet, quod quomodo totum opus, in quo singuli Peripatetici nominatim allati erant, Aristoteli adscribi potuerit, omnino non perspicitur.

2. In verbis Dionis or. 53, 3 περὶ μὲν δὴ τούτων ἔτερος λόγος πλέοντων καὶ μακρότερος καὶ οὐδὲδιος πότερον Ὁμηρος ἔμαιε περὶ ταῦτα ἡ γνωσκούς τυας ἐνόντας ἐν τοῖς μέθοις λόγοντς κατὰ τὴν τότε συνήθειαν παρεδίδον τοῖς ἀνθρώποις significationem deprehendere mihi videor eius scripti, quod libris quattuor ἐπέρι Ὁμήρον πρὸς Ηλάιωνα Dionem composuisse Suidas testatur. Fundamenta huius scripti, quod aetatem non tulit, quasi extremis lineamentis adumbrata qualia fuerint concludere licet e similibus interpretationibus. Quare mythos Homericos et a Platone reprehensos et ita explicatos ut γνωσκοὺς λόγοντς continent brevi conspectu proponam secutus Zellerum, qui in egregio suo opere haec quoque stoicorum studia III, 1, 312 — 334 illustravit.

- a) Θεομαχίαι quae apud Homerum leguntur. Cf. Heraclid. Alleg. Hom. c 53, 112. c 54 sq. Zeller p. 328.
- b) Mars et Venus a Diomede vulnerantur. Cf. Heracl. Alleg. Hom. c 30, 62. c 31, 64. Zeller p. 332 et not. 9.
- c) Mars et Venus concubentes a Vulcanovinciuntur. Cf. Plut. de aud. poet. c 4 p. 19. Heracl. All. Hom. c 69, 136. Corn. de nat. deorum c 19, 102. Zeller p. 333 et not. 1.

I, 129; contrariam Lehrs Ar. p. 222 et V. Rose, Aristoteles pseudepigraphus p. 149.

d) mythus ab Hesiodo de Urano et Crono narratus. Cf. Cic.

Nat. Deor. 2, 4, 63 sq. Heracl. c 41, 86 sq. Corn. 7, 21 sq.

Easdem vel admodum similes horum mythorum explicatio-
nes Dio in desperdito illo opere protulisse vestigiaque stoicorum
quam maxime pressisse censendus est.

Caput IV.

De Dione artis aestimatore.

Quaerenti mihi de Dione artis aestimatore primum dicendum est de iudicio eius universo, deinde de singulis artificiis. A rhetoribus aetatis principum Romanorum Pergamena studia ad artem spectantia esse usurpata et saepius ad canonem qui dicitur Pergamenorum alludi confirmavit Robert in *commentatione* quae inscribitur »Archäologische Märchen« (Philol. Unters. X. 1886), postquam Pergamenam huius canonis originem eundemque subesse disputationi, quam praebet de statuariis Quintilianus XII, 10, 7—9 ostendit Brzoska in dissertatione de canone decem oratorum Atticorum, Vratislaviae 1883. Duos autem Dionis locos Pergamenorum ex eruditioine et doctrina haustos in medium protulisse sat satis habuit Robert l. l. p. 41. 56. Primum enim quod Dio 55, 1 p. 282 Phidiae magistrum fuisse Hegiam testatur, „so zeigt dies, inquit, dass die kunsthistorische Anschauung der zweiten Sophistik, die bei allen solchen Fragen auf den Ergebnissen pergamenischer Forschung beruht, den Künstler in die erste Hälfte des 5ten Jahrhunderts setzt.“ Alter locus est 12, 56 p. 403 καὶ ὅσα μὲν ἀποδόσιῶν ἔργα οἱ γραφεῖοι ἀστείεσσι τῆς ἐμῆς τέχνης σύμφωνα ἔσσαι. πλὴν ὅσον καὶ τὴν ἀρχιθεατὸν τῆς ποιήσεως, θεὸν λέγεται. Cf. Quint. XII, 10, 7 *diligentia*, Strabo 8 p. 372 τεχνη. Dion. de Isocr. 3 p. 541 μεγαλότεχνος, Demetr. περὶ ἐργα-
τας 14 ἀρχιθεατες. Nunc quae praeter haec duo exempla apud Dionem vestigia eruditiois Pergameneae exstant, colligere e re esse puto. 12, 25 p. 383 καὶ δὴ μάλιστα τῆς τοῦ Θεοῦ θεοτεοτας (ci. Kayser, Θοησπειας codd.) καὶ, τῷ ὅρτι μακαριας τινόν, οἱ ὑπῶν οἱ πρόγονοι δαπάνης τε ὑπερβολῆ καὶ τέχνης ἐπινεγόντες τῆς ἄκρας εἰργάσαντο. 3, 93 p. 131 καὶ ἀρδο-

άγτες καὶ γραφαὶ τῆς παλαιᾶς τε καὶ ἀκρας τέχνης. 21, 1 p. 500 ξεῖ δὲ ἀρχαῖον αὐτοῦ τὸ εἶδος, οἷον ἐγὼ οὐχ ἔωραν τῶν νῦν. ἀλλ' ἡ τῶν Ὀλυμπίασιν ἀνακειμένων, τῶν πάντων παλαιῶν, αἱ δὲ τῶν ὑστερον εἰκόνες αἱ τελεόντες καὶ ἀγεννεστέρων φαντούται, τὸ μέν τι ἐπτὸ τῶν δημιουργῶν, τὸ δὲ πλέον καὶ αὐτοὶ τοιοῦτοι εἰσιν. (12, 25 p. 383 opus Phidiae τῆς ἀκρας τέχνης esse dicit Dio et 3, 93 p. 131 παλαιᾶς τε καὶ ἀκρας τέχνης coniungit, haud igitur dubie verbis quoque τῶν πάντων παλαιῶν ad Phidiae tempora respicit; quod confirmatur proxima comparatione:) 28, 3 p. 531 ἦν δὲ ὅμοιος τοῖς ἀρδεάσι τοῖς ἀκριβῶς εἰργασμένοις. εἴχε δὲ καὶ τὸ χρῶμα ὅμοιον χαλκῷ κεκαμένῳ.

12, 53 p. 401 εἴ τε πού ιπα μικρὰ καὶ ἀσημα τῶν ἔμποροθεν εἰκάσματα τεχνιτῶν, οὐ πάντα τούτοις οὔτε πιστεύοντες οὔτε προσέχοντες τὸν νοῦν. σὺ δέ γε ἱσχύει τέχνης (cf. Quintiliani diligentiam pondus decorum, Demetrii μεγάλειον καὶ ἀκριβεῖς, Dionysii σεμνὸν μεγαλύτερον ἀξιωματικόν) ἐτίκησες καὶ συνελεξας τὴν Ἑλλάδα πρώτον, ἐπειτα τοὺς ἄλλους τῷδε τῷ φάσματι. Θεοπέτουν καὶ λαμπρὸν ἀποδεξας. ὡς μηδένα τῶν ιδόντων δόξαν ἐτέραν ξεῖ λαβεῖν φαδίως. Cf. Quint. Inst. Orat. XII, 10, 9: . . . Olympium in Elide Iovem . . . cuius pulchritudo adiecisse aliquid etiam receptae religioni videtur; adeo maiestas operis deum aequavit.

Iudem porro artifices, quos Dio censet esse summos, in canone Pergamenorum eadem fruebantur laude; cf. 12, 45 p. 396 οἰος ἦν Φειδίας τε καὶ Άλκαμπενης καὶ Ηολύκλειτος. Quint. XII, 10, 8 at que Polyclito defuerunt, Phidiae atque Alcameni dantur. 12, 45 p. 396 ξεῖ δὲ Άγλαοσῶν καὶ Ηολύγρωτος καὶ Ζεῦξις καὶ πρότερος αὐτῶν ὁ Λαεδαλος. Quint. XII, 10, 3 Primi, quorum quidem opera non restitatis modo gratia visenda sint, clari pictores fuisse dicuntur Polygnotus atque Aglaophon . . . post Zeuxis.

Iam cum his exemplis Dionis de arte iudicium pendere a Pergamenis ostenderimus, temeritatis periculum nos non subire putamus statuentes ad eundem fontem referendas esse duas animadversiones, quae eandem certe originem habeant oportet atque loci Ciceronis quos comparamus.¹⁾

¹⁾ •Homines docti Pergameni litteraeque quantam ad Romanos erudien-

Dio 12, 44 p. 395

*καὶ ὀλίγον τῆς τέχνης ἀγα-
δούσης τὸ περιτόρ, ἵνες ἂν κα-
ταλειπεῖται αὐτὸν τὸ γανόμενον
εἶδος.*

Dio 12, 70 p. 410

*πρὸς δὲ αὖτας τούτοις ἐν σχῆμα
τεάσινης εἰκόνος ἀνάγκη τίχα-
σθαι, καὶ τοῦτο ἀπάγοντας καὶ
μένον, ὅστε τὴν πάσαν ἐν αὐ-
τῷ τοῦ θεοῦ συνέλαβετ τὸν γάνον
καὶ δύναμιν.*

12, 71 p. 411 *τὸ δὲ πάριον
γαλεπόντας ἀνάγκη παρεμ-
βατι τῷ δημιουρῷ τῇ τε εἰκόνᾳ
ἐν τῇ ψυχῇ τῇ τὸν αὐτὴν ἀετό-
μέχρις ἂν εἰτελέσῃ τὸ ζῷον.
πολλάκις καὶ πολλοῖς ἔτεσιν.*

Denique congruant:

Dio XII, 79 p. 415

*βροτῆς γὰρ εἴδωλον ἀφθογγον
ἢ ἀστραπῆς ἢ κεραυνοῦ εἴκασ-
μα ἀλαζόνες. 12, 78 οὐκ ἡν διὰ
τέχνης μιμεῖσθαι.*

Quodsi recta sunt, quae adhuc disputavimus, longius licet progreedi; nam si hi loci non pauci orationis, quam Phidiam dicentem facit Dio, Pergamenam produnt originem, cum illi disputationi non adspersi sint, sed cum ea arctissime cohaereant et ipsius partem faciant, de tota illa arguta comparatione artis poetae atque artificis haud aliis fons mihi videtur statuendus esse. Nec mirum Pergami potissimum, ubi comparari solebat fingendi pingendique ars cum arte dicendi,¹⁾ exploratum quoque esse, quae

dos vim exercerint, illustravit Wilamowitzius, Antigonos von Karytos p. 161 sq. 176, 177; cf. comparationes eloquentiae cum signis tabulisque, oratorum cum artificibus a Cicerone institutas, quas enumerat Brzoska I. I. p. 82 sq.

¹⁾ Cf. Brzoska I. I. impr. p. 75.

Cic. de div. 2, 21, 48

*sed cum multa sunt detracta
et ad lincamenta oris perven-
tum est, tum intelligas illud,
quod iam expolitum sit, intus
fuisse.*

Cic. Orat. 2, 8 de Phidia

*ipsius in mente insidebat spe-
cies pulchritudinis eximia qua-
dam, quam intuens in eaque
defixus ad illius similitudinem
artem et manum dirigebat.*

Plinius Hist. Nat. 35, 96

*pinxit (Apelles) et quae pingi
non possunt, tonitrua, fulgetra,
non possunt, fulgura, quae Bronten,
Astra-
nēs τέχνης μιμεῖσθαι.*

ratio intercedat inter artem statuariam et poeticam. Atque quae Dio praebet de hoc argumento, revocant ad auctorem peritum gnarumque, qui optime perspexerit et proprietates utriusque artis et discrimina. Summa huius comparationis 12, 66 p. 408 sq. est haec. Poetae cum omnes summa utuntur libertate, tum Homerus qui non unum eundemque elocutionis modum praebeat, sed varias gentium linguas, tempora diversa permisceat, verbis ipsis vim uniuscuiusque rei exprimat, ita ut quemlibet affectum animo queat inicere. Tali contra libertate caret ars statuaria, cui deest primum materia quaedam, deinde socii in opere conficiendo; tum una imagine artifex totam dei naturam atque vim exprimere debet, cum poetae facile varias deorum imagines describere possint. Deinde artifici eandem imaginem semper in animo oportet infixam esse saepe per longam annorum seriem, donec opus perfectum sit, eundem acrius oculorum iudicium subire quam aurium, quae versibus possunt decipi, denique modos magnitudinemque, cum poetae liceat exaggerare, accuratissime servare. Quae cum ita sint, Homerus et terribilem et lenem Iovis naturam adumbrare potuit, Phidias modo posteriore expressisse satis habere coactus est. In hac disputatione, cuius summam exposuimus, legitur quoque imitatio Xenophontea. Cf. Dio 12, 59 p. 404 et Xen. Mem. 3, 10, 1—5; quam iam in Dionis fonte quem statuimus fuisse probabile fortasse reddunt et conexus et quod ad hunc Xenophontis locum Quintilianus illo ipso loco quem iam saepius laudavimus respicit XII, 10, 4 *nam cum Purrhasio sermo Socratis apud Xenophontem invenitur.* Denique imitationes Platonicae videntur esse 12, 58 p. 403, cf. Platonis Critiam p. 107 c, et 12, 44 p. 395 σκιαγραφίᾳ μάλα ἀσθετεῖ καὶ ἀπαγῆ. cf. Crit. p. 107 c σκιαγραφίᾳ δὲ ἀσαγεῖ καὶ ἀπαγῆ.

Atque haec hactenus de Phidiae oratione XII, 49—83 p. 399—416, qua Dionem etiamsi hic illuc de suo addiderit, in re summa Pergamenam doctrinam proferre putamus. Iam quae in ceteris orationibus iudicia in universum ad artem spectantia inveniuntur, enumeremus, quae ad eundem fontem quadrant, ex eo hausta esse demonstrari non potest.

I, 70 p. 67 *Βασιλεῖαν* sic Dio describit: ὁποταρ μάλιστα τὴν Ἡραν γράγονσιν.

4, 85 p. 166 καθάπερ οἱ κομψοὶ τῶν δημιουργῶν έπι

πάντα ἐν βραχεῖ φέροντι τὴν αὐτῶν ἐπίσταις καὶ τέχνην, οὐ
μόνον τὰς τῶν θεῶν ἀπομιμώμενοι φέρεις ἀνθρωπίνοις εἴ-
δεσιν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων ἔκαστον, ποταμούς¹⁾ τε ἐντοτε
γράγοντες ἀνδράσιν ὅμοιονς καὶ ψήρας ἐν τοῖς γυναικεῖοις εἴ-
δεσι καὶ τίσινς καὶ πόλεις καὶ τάλλαι μικροῦ δινέν ξύπνανται
. . . . κάπειτοι γυνάς μὲν οὐκ ἔχονται προσθεῖναι τοῖς εἰδώ-
λοις, εἴδη δὲ οὐκεῖα καὶ σημεῖα ἀπὸ τῆς γένεσις οἷον τοὺς πο-
ταμούς κατακειμένους γυμνοῦς τὸ πλέον, γένειον πολὺ καθεύ-
ζοις, μιρίζειν ἢ κάλαμοις ἀστεγανωμένους.

4, 92 p. 169 τριγλοῦ δικαστῶν καὶ λεγομένουν καὶ γραφο-
μένουν πλούτον.

4, 117 p. 178 ὀποῖον τοὺς Βορεάδας ἐπεθνημέθησάν τε
καὶ ἔγραψαν οἱ γραφεῖς ἑλαγροίς τε καὶ μεταρρύσοντος, ταῖς τοῦ
πτερύματος αἴσιας συνθεοταῖς.

32, 28 p. 666 ὥστε πάντα ποικίλον τε καὶ δειπόν τίκαι
θηρῶν, οἵα ποιηταὶ καὶ δημιουργοί (cf. 4, 89 p. 168) πλάτιον-
σι Κερταύρον τε καὶ Σητύρας καὶ Χιρισράς ἐκ πανισθαπτῆ
γένεσιν εἰς μέταν μορφὴν εἰδώλον ξύρισθεντες.

65, 12 p. 345 πρὸς γάρ τῷ πολλὰ βλασφημεῖν διὰ λόγων
καὶ τῆς τύχης ἐν καὶ πλάσται καὶ γραφεῖς αἰτήν λοιδοροῦ-
σιν, οἱ μὲν ως μαυρομένην καὶ διαφορισθεῖσαν γράγοντες, οἱ δὲ
ἐπὶ σφαιραῖς βεβληταῖς ως οὐκ ἀσφαλῶς οὐδὲ ἀκειθέρως ἐργ-
ρειαμένην. Cf. Galen. *λογοθ.* λογ. 2 (1 p. 3 K.) et [Dionis] or.
63, 7 p. 327. 64, 5 p. 329.²⁾

77, 22 p. 421 narratiunculam profert Dio de pictore quodam,
qui equum accuratissime optimeque pinxit; cum vero hominum
vituperationibus satisfacere vellet, imaginem effecit equi omni-
nino non similem; auctor or. 63, 4 p. 325 sq. narrat Apelli
equum pingenti fortunam subvenisse.³⁾

II.

Venimus ad singulas res. Proficiscimur ab or. 11, 45

¹⁾ Cf. Aelian. Var. Hist. 2, 33.

²⁾ Talia in epitome mythologica fuisse censem Kalkmann, Pausanias
p. 216.

³⁾ Cf. Sext. Empir. Pyrrh. Hypoth. I, 28: Μικλοῦ. Plin. Hist. Nat.
35, 102 Nealeen. Plut. de fortuna 4: Ἡραὶ Ζεύς τοις γραφαέρται. Valer. Mat-
im. VIII, 11: praeceipuae artis pictor.

p. 325, ubi legimus haec ex eodem procul dubio fonte deproposita atque Paus. V, 19, 2 et 3; cf.

Dio 11, 45 p. 325

ὧς αὐτὸς ἐνορεύως τὴν ἐν Ὁλυμπίᾳ ἐν τῷ ὀλισθαδόμῳ τοῦ νηὸς τῆς Ήρας ὑπόμυγμα τῆς ἀραιαγῆς ἔκτηντις ἐν τῇ Σελήνῃ κιβωτῷ τῇ ἀραιαθέτῃ ὑπὸ Κυψέλου, τοὺς Λιοσκόρους ἔχοντας τὴν Εἰλένην ἐπιφεβυγναῖς τῇ παραλῇ τῆς Λίθρας καὶ τῆς κόμης Ἐλαύνοντας καὶ ἐπιγραμματικογραμμένοις ἀρχαῖοις γράμμασιν.

Paus. V, 19, 2 et 3

τοῖς δὲ ἐπὶ τῇ λάρνακι Λιόσκοροι ὁ ἑτέρος οὐκέτι ζῶντες μέση δὲ αὐτῶν Εἰλένη. Λίθρα δὲ ἡ Πειθώς ὑπὸ τῆς Εἰλένης τοῖς ποσὶν ἐξ ἔδυσος καταπεβλημένη μελαίναν ἔχον σάρκα δεσμῷ δεσμήσα. Επιγραμματικοὶ δὲ τοῖς Λιόσκοροις τῷ Εἴσαρποι, καὶ ὄνοματός δεσμὸν ξύρις ἐπὶ τῷ Εἴσαρπειρῷ προσθήκῃ. Τυρδαρίδα Εἰλένην φέρετον. Λίθρα δὲ Λιόσκαθεν οὔτετον.

Id modo disserim intercedit, quod Dio a Cypselo ipso arcam illam dedicatam esse tradit, Pausanias vero praebet 5, 17, 5 τῆς μὲν διηστηρίας ἔνεκα τοῦ Κυψέλου τὸ δέ αὐτοῦ γένος οἱ ὄνοματάριοι Κυψελίδαι τὴν λάρνακαν ἐς Ὁλυμπίαν ἀνέγεσσιν. Pausaniam autem hoc loco usum esse fonte recentiore colligit O. Jahn in Hermae vol. III p. 192 ex V, 18, 6. In tertia enim arcae illius area milites sic aspici refert Pausanias, ut eos pugna congressuros eodem iure dicas atque se salutatuos et in utramque partem discessisse exegetas (Polemonem Iliensem periegetarum omnium principem intelligendum esse putat Hirt, de fontibus Pausaniae in Eliacis, Gryphiswaldiae 1878 p. 54): quorum explicationibus improbat, quod Corinthios mythos in arca Cypselidarum, non aliud populi ne celebres quidem et notos putandum sit expressos esse, suam e rebus Corinthiis petitam sententiam opponit. Quia ex re exegetas illos nescivisse aut non credidisse arcam illam a Cypselo dedicatam esse et posterioribus demum temporibus viguisse hanc opinionem concludit Jahnius; cui assentiuntur Hirt l. l. p. 36, 37 et Kalkmann, Pausanias p. 98, 99, qui hanc sententiam confirmavit ex Herodoti V, 92 et Plutarchi Sept. Sapient. Conv. de arca illa cum Cypseli nomine coniuncta silentio.

Iterum ad communem Dionis et Pausaniae fontem recentiorrem deducimur in Dion. 32, 76 p. 391 et Paus. 6, 20, 15. Cf.

Dio 32, 76 p. 391

Ἐστιν Ὁλημπίαι καὶ μέσον τὸν ἐπόδηρον ταφεῖται ποντού Ποσειδῶνος βωμός, ἐνθα μάλιστα συνέβαινε τὸν ἕπον πιονίσθαι καὶ πλεῖστα διαγένεσθαι τῷ ἀρχάτων. Κδοξεῖ οὐραῖς Ηλεῖτοις ως δαιμονοῖς τὸν ὄντος θρόνον θρέψασθαι βωμόν, καὶ τὸ λοιπόν φασιν ἀπ' ἔτετρον γεγονέται τὸν ἕπον ἀσφαλῆ.

Paus. 6, 20, 15

. . . . τὸ τῷρ ἕπλωτ δεῖπνα ὁ Ταράξιππος, σχῆμα μὲν βωμοῦ περιγεφόντες ἔστι. παρατεθούσας δὲ κατὰ τοῦτο τὸν ἕπονς φόβος τε αὐτίκα λογχὸς ἀπ' οὐδεμιᾶς προγάσσεως γατεγάς καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου λαμβάνει ταφαχή. τά τε δὴ ἄρματα καταγγένεσιν ως ἐπέλατα καὶ οἱ ἡγεῖοι πιρούσκοται, καὶ τοῦτο δὲ ἡγεῖοι ἔρεται θεστας θένοντι καὶ γενέσθαι σφιστοὺς ἕπονται τῷρ Ταράξιππον. Sequuntur septem diversae sententiae. οἱ δὲ πιθανότατος, ἐμοὶ δοκεῖν, τῷν λόγῳν Ποσειδῶνος ἐπεξίληστοι εἴραι τοῦ Ἰππίου γράφει.

Unam ex iis opinionibus, quas hoc loco affert Pausanias nec tamen probat, introducit verbis *ἄγηρ δὲ Ισιέπτιος ἔγη*, sub quo *Istrum latere, qui intre Aegyptius nominari potest, cum cum Alexandriae citam egisse sciamus non sine probabilitate coniecit* Wellmann, de Istro Callimachio diss. Gryphiswaldiae, 1886 p. 120.

Ad eundem fontem recentiorem, cuius communem Dionis et Pausaniae (qui cum priore loco Polemoni, altero praetulisse videtur Istro) usum iam bis deprehendimus, non dubito ea quoque exempla referre, quibus Dio reprehendit illum morem, qui principum aetate exstitit: quo tempore si civi bene merito statua erat decreta, hoc saepe ita fiebat ut eius nomen inscriberetur statuae pridem in honorem alius eiusdam collocatae. Cuius fontis terminus, quem vocant post quem, sequi videtur ex 31, 148 p. 644, quo loco Neronis — quem Acratus quam maxime hac in re adiuvit (cf. quoque Tac. ann. 15, 45 et 16, 23) — statuas ex omnibus imperii partibus rapiendi consuetudo commemoratur. Atque eidem aetati tribuendus est liber ille de artificib[us] vel artificiis, quo Pausanias usus est. Cf. Paus. 8, 46, 2 *γατεται δὲ οὐκ*

άρξας δὲ Αἴγυοντος¹⁾ αὐτοθίματι καὶ ἔδη θεῶν ἀπάγεσθαι πα-
γὰ τῶν κρατηθέτων. καθεστηκόντι δὲ ἐκ παλαιοῦ κριτικοῦ.
8, 46, 4 βασιλεὺς μὲν δῆ Αἴγυοντος. καθεστηκόντι ἐξ παλαιοῦ
καὶ ἐπό τε Ἑλλήνων γομισθέντα καὶ βαρβάρων εἰργάσασι.
9, 27, 3 πρῶτον δὲ τὸ ἄγαλμα κτιζόντα τὸν Ἡφαῖτον λέγοντο
Γάιον διγαστεύσαντι λν Ῥώμη, Κλαυδίον δὲ ὀπίστῳ Θεούλε-
σιν ἀποτέμψιαντος Νέφουντα αὐθίτις δεύτερα ἀράσπασιον ποιη-
σαι. καὶ τὸν μὲν φέλος αὐτόθι διεργάτειρ.

Hunc igitur librum incerti auctoris, quem a Dione et Pausania adhibitum esse censeo, — eiusdem fontis vestigium conspi-
cio Paus. I, 2, 4 Ησειδῶν ἐστίν ἐγ̄ ἕπτον τὸ δὲ ἐπιγραμ-
με τὸ ἐγ̄ ἥμιτρ ἀλλω δέδωσι καὶ οὐ Ησειδῶνι et Paus. I,
18, 3 τὰς γὰρ Μιλιάδον καὶ Θεμιστοκλέοντος εἰκόνας ἐς Ρωμαϊ-
όν τε ἄρδει καὶ Θράκη μετεγράψαν. quibus locis Pausaniam
ex memoria sua addere existimat Kalkmann, Paus. p. 64 — iis
quoque locis subesse putaverim, quibus aliis esse nominibus sta-
tuas inscriptas Dio ostendit: 31, 92 p. 615 ἐν γοῦν Θήβαις Μή-
ταζιος ἀνάτειται τις. ὁρ Ηραζένια γαστὶν εἴραι. πρότερον οὖν
χιλιόμετρον καὶ παρ' Αἴθηραίοις Ἐλευσίνον μέστον παιδὸς
εἰκὼν οὐκ ἔχοντα ἐπιγραφὴν κατέτινον εἴραι λέγονται Ηραζένια.

καὶ Μέρυρος δὲ Λιγύπτῳ πολοσσῷν εἴραι λέγονται. Cf.
Paus. I, 42, 3 Μέρυροις ὀγομέζοντι οἱ πολλοὶ ἀλλὰ
γὰρ οὐ Μέρυροι οἱ Θηβαιοὶ λέγονται. Φαμέντοις δὲ εἴραι τῶν
ἐγχωρίων, οὗ τοῦτο ἄγαλμα ἦν. ἔχονται δὲ ἔδη καὶ Σέσωστριν
φαμένων εἴραι τοῦτο τὸ ἄγαλμα.

31, 116 p. 627 σύγε (Athenienses) τὸν δεῖται μὲν Οἰλύμ-
πιον κεκλίγασσιν οὐδὲ γέσαι πολλῆτην ἔντοντα, Φοτίσαι δὲ ἄρ-
θρωτον, οὐκ ἀπὸ Τύφον καὶ Σιδῶτος. ἀλλ' ἀπὸ καύμης τινὸς
ἢ τῆς ἡπτείρης. καὶ ταῦται πιπούμενον τοὺς βραχῖοντας καὶ
περιδήματα φοροῦται.

32, 116 p. 628 τὸν δεῖται δὲ τὸν εὐχερῆ λέπαι ποιητήρ,
ὅς καὶ παρ' ἕμιτρ ποτε καρθάδε ἐπεδιέστητο. οὐ μόνον καύμοντι
κειτάκισσιν, ἀλλὰ καὶ παρὰ Μέρανδρον. Cf. Paus. I, 21, 1:
εἰσὶ δὲ Αἴθηραίοις εἰκόνες ἐν τῷ θεάτρῳ καὶ γραμμάταις καὶ

¹⁾ Qua ex excusatione Augusti Kalkmann, Paus. p. 191, 192 recte mea
quidem sententia concludit huius libri esse auctorem Graecum, qui cum princi-
pium familia erat usu coniunctus.

κωμῳδίας ποιητῶν. αἱ πόλεις τῶν ἀραιεστέρων δὲ μὴ γὰρ Μέγαρος, οὐδεὶς ἢ ποιητὴς κωμῳδίας τῶν ἐξ δόξαν ἔχοντων.

31, 116 p. 628 λέγεται δὲ εἰώθασιν οἱ διασύροντες τὴν πόλιν καὶ τὸ ἐπίγραμμα τὸ ἐπὶ τῆς Νικάροφος τίτλον, διεισιάσας τὴν Σαλαμίναν ἐποίησετο. Quod non fecit Nicanor, sed Aratus. Cf. Paus. 2, 8, 6, 2, 9, 6, 2, 7, 5, 6, 12, 5.

7, 123 p. 263 ταῦτην δὲ τὴν ιταληνήν οὖτον σφόδραι ἡγάπησαν ὅστε ἀναστάτων τῆς πόλεως αὐτοῖς γιγορένης, καὶ τὴν ρῦν σχεδὸν οὐσίας πλὴν μικροῦ μεροῦς τῆς Καδμείας οἰκουμένης, (cf. Paus. 9, 7, 6 Θηβαῖοις ἡ μὲν κάτω πόλις πᾶσα ἔρημος ἢντες ἐπὶ βροῦ πλὴν τὰ ιερά. τὴν δὲ ἀκρόπολιν οἰκοῦσα, Θήβας, οἱ Καδμεῖοι καλούμενην.) τῶν μὲν ἄλλων οὐδετέρας ἔφερταισιν τῶν ἡγαπημένων ἀπὸ πόλεων μὲν ιερῶν, πόλεων δὲ στηλῶν καὶ ἐπιγραφῶν. τὰ δὲ Ἐφηνῆ ἀναζητήσαντες πάλιν ἀνώρθωσαν. ἐφ' ὧν ἢν τὸ ἐπίγραμμα τὸ περὶ τῆς ἀλλητικῆς Ἑλλὰς μὲν Θήβαις τικῶν προσκρινεῖ ἐν αὐλοῖς. καὶ τὸν ἐπὶ μεσης τῆς ἀρχαίας ἀρχαῖας ἐν τούτῳ ἀγαλμαῖς ἔστηκεν ἐν τοῖς ἐρειποῖς.

Haec quidem, quibus addi potest 12, 6 p. 373 καὶ τῆς γε Φειδίου τέχνης παρὶ Αἴθραστοις ἔνυχεν. οὐκ ἀπαξιώσαντος αὐτὴν (scil. τὴν γλαῦκα) συγκαθιδρῦσαι τῇ θεῷ συνδοξοῦν τῷ δίκυῳ. Ηεριζόλει δὲ καὶ αὐτὸν Λαθὼν ἐλατηφόρ, ὃς γενσιν. ἐπὶ τῆς ἀστίδος, ad artem spectantia leguntur in genuinis orationibus Dionis. Sed a Favorino quoque Arelatensi, auctore orationis 37, singula artificia commemorantur atque ita, ut ab eo quem statuimus fonte non abhorreant.

Duo primum opera resert Favorinus ipsius aetate iam perisse, virginem auream in sepulcro Midae positam 37, 38 p. 464 atque Hippamonem Magnesium una cum servo equo cane 37, 39 p. 465.

Statua deinde quadam Alcibiadis inscripta erat nomine Χαλκοπόγωνος¹⁾) altera eiusdem manibus detruncatis, quae a Polycle ficta tradebatur esse 37, 40 p. 122.

Harmodius et Aristogiton (i. e. statuae eorum) apud Persas servi fuerunt 37, 41 p. 122. Cf. Paus. 1, 8, 5 Ξερσον δέ. ὃς τὴν Αἴθρας ἐκλιπόντων τὸ ἄστιν Αἴθραστον. ἀπαγαγομένων καὶ τούτοντος ἄπει λάγρας, κατεπεμψεν ὑστερον Αἴθραστος Αριτοχος.

¹⁾ Opus ut putant, Micionis cf. Raoul-Rochette, lettre à Mr. Schorn, Brunn, Gesch. d. K. I p. 273, G. Hirschfeld, Arch. Zeit. 30 p. 24 t. 60, 14.

37, 42 p. 123. τὸν Ἱσθμιον. τὸν ἀγωνοθέτην τὸν ὑμέτερον.
Μόμυιος ἐξ βάθρου ἀνασπάσας ἀρέθηκε τῷ Λι. γεῦ τῆς ἀραι-
θίας. τὸν ἀδελφὸν ὃς ἀράθημα. ἀνθρώπος ἀπαθέντος καὶ
μηδετὸς τῷν καλῶν πεπιλαμβένος.

Quibus verbis eum inesse sensum ex conexu eluet, ut Mummius statuam Neptuni consecraverit Jovi, quasi sit ipsius summi dei simulacrum atque sic ne Jovem quidem et Neptunum potuerit discernere. Pergit Favorinus de eodem Mummio δὲ Φίλιππον μὲν τὸν Αἰγαῖον, ὅν ἐξ Θεσπιῶν ἔλαβεν. ἐπέγραψε δὲ καὶ τὸν ἐξ Φερεοῦ ρευμάτον, τὸν μὲν Νεστορα τὸν δὲ Ποίαρον. Quae verba ut tolerari non posse sic certam mea quidem sententia esse appareat Geelii conjecturam ἐπέγραψε Άτα κατ., qua facili mutatione admissa omnia bene congruunt. A Pausania quoque duae Jovis statuae a Mummio dedicatae commemorantur 5, 24, 4 Μόμυιος δὲ ὥπο λαζήρου ἀρέθηκε τῷν ἐξ Αχαΐας Άτα ἐξ Ὀλυμπίαν χαλκοῦν et 5, 24, 8 ἔστι δὲ καὶ πρὸς τῷ τείχει τῆς Ηλείας Ζεὺς ἐπὶ ἥλιον τετραμένος δυσμάς. ἐπέγραμψ αὐδὲν παρεχόμενος. ἐλέγετο δὲ καὶ οὗτος Μομύιον τε καὶ ἀπὸ τοῦ Αχαϊῶν εἴται πολέμου.¹⁾ Quas non diversas esse ab iis, quas innuit Favorinus ex hac quoque re colligo. 31, 91 p. 615 Dio testatur τὸν (γὰρ) θεοὺς ἐπιγράψειν οὐκ ἔστιν ἔθος. Pausanias autem posteriore loco laudato diserte addit ἐπέγραμψ αὐδὲν παρεχόμενος. Qua de causa? Haec enim res cum usu et consuetudine ita convenit, ut inscriptionem statuae deesse non miremur, miremur autem rem tam claram et notam a scriptore omnino perstringi. Hoc igitur additamentum ea re explicandum mihi videtur esse, quod Pausanias, qui in fonte suo a Favorino quoque adhibito legerat Neptuni statuam tamquam Jovis a Mummio huic esse dedicatam, his ipsis verbis expressit dubitationem suam, num recte Jovis simulacrum esse credatur, quod ii fortasse, qui periegetarum munere Olympiae fungebantur, eum docuerant. Hoc

¹⁾ Quibus de locis Kalkmann p. 101 »Die Möglichkeit, dass Pausanias selbst durch diese wenigen Notizen seine ältere Quelle ergänzt haben könnte, lässt sich keineswegs in Abrede stellen. Aber gerade die Anatheme des Mummius geben Anlass zu Bedenken. Auf ihn war sicher die Aufmerksamkeit schon von anderer Seite gelenkt, die Bemerkung, dass Mummius der erste Römer gewesen sei, der ein griechisches Heiligtum mit Anathemen schmückte 5, 24, 4 verrät mehr als zufälliges Interesse für diesen.«

autem additamento ἐπίγραμμα οὐδὲν παρεχόμενος non excluditur illam priorem statuam, cuius Pausanias mentionem fecit, Jovis nomine fuisse inscriptam, quod optime quadrat ad or. 37 ἐπίγραψη Ιαν. Mummius praeterea (cf. l. l.) Pheneo ex urbe statuas iuvenum Areadam, quas Nestoris et Priami nominibus inscripsit, Romanum transportavit, ubi senes illos aspicere sibi videbatur populus.¹⁾

37, 28 p. 115 πολλὰ ἄν τις ἔχει εἰπεῖν ἐπέρ ιοῦ μὴ δεῖν Γοργὺται τὸν σωσιστὴν ἐν Αἰλιδοῖς ἐστάραι, καὶ ταῦτα μετέωρον καὶ χρυσοῦν. Γοργὺται λέγεται: ὅποι γε καὶ Φορύητη τὴν Θεσπιακὴν ἔστιν ιδεῖν, ἐπὶ τούτος κατεύθυντις ὡς Γοργὺται. Cf. Paus. 10, 19, 1 ἐπιχρυσος δὲ τίκον. ἀράθημα Γοργού τοῦ ἐκ Αἰονιστῶν, αὐτὸς Γοργίας ἔστιν. Paus. 10, 15, 1 Φορύητης δὲ εἰς ζώνα ἐπιχρυσον Πραξιτέλης μὲν τιγράσσατο ἔραστης καὶ οὐτος, ἀράθημα δὲ αὐτῆς Φορύητης ἔστιν ἢ τίκον.²⁾

Denique auctor or. 37, 21 p. 111 cum Syracusis ceterorum statuac tyrannorum venirent duas tradit remansisse: καὶ περιγραφεῖσαι τῇ δισῃ. . . . Γένοις δὲ Αἰτιομέτρον, οἱ δὲ ἄλλοι πάντες κατεύπισαν πλὴν ἕπειται Αἰτονότων τοῦ πρεσβυτέρου τῷ τὸ σχῆμα τοῦ Αἰτονότων περιγεμέτων.

Nonnulla autem apud Favorinum exstant, quae ne maiorem fidem ei tribuamus monent. Nam quod § 41 p. 122 tradit 1500 statuas Demetrii Phalerei uno eodemque die ab Atheniensibus deletas esse, numerum certe exaggerat; Plinius enim Hist. Nat. 34, 27 et Diog. Laert. 5, 75 numerum exhibent 360 statuarum, Strabo 9 p. 398 πλειστος ἢ τριακοσιας. Plutarchus praece. reip. ger. 27, 13 præbet 300.

Et errorem commisit 37, 7 p. 103 οὐδὲν δήποτε κατεγραψεῖσαι (scil. Solon) ἀρδητέρος, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐν Σαλαμῖνι χαλκοῦς ἐστάραι μέγα ποιούμενος; nam ex Demosth. de falsa legat. 251 p. 420 (cf. Aeschin. c. Timarch. 52 Diog. Laert. I, 62) multo post Solonis mortem hanc statuam cognoscimus collocatam

¹⁾ Legere malim τούτοις ήξενίον (cf. ἀλλ' ἐξενίον 32, 76 p. 691) hos ipsos inde ab illo tempore verba τούτη ἐξενίον, τούτες ἐξενίον editio-graphia esse orta arbitratus.

²⁾ De Georgia cf. Plin. Hist. Nat. 33, 83; de Phryne Plut. de Pyth. orac. 15. Tatian. c. Graec. 53 p. 115. Plut. Amator, IX, 10. Plut. de Alexandr. s. virt. s. fort. II, 3. Athen. XIII p. 591 b. Aelian. Var. Hist. IX, 32. Liban. IV p. 444, 27 R.

esse, ὡσδεὶ δὲ δημιουργὸς δὲ τοῦτο πλάσας τὸ σχῆμα οὐ μόνον οὐκ αὐτὸς ἢ γένεται τεττεῖτο, ἀλλὰ οὐδὲ διάπλος αὐτοῦ. Fortasse confundit Favorinus hanc Solonis statuam Salaminiam cum ea quae fuit in foro Atheniensi. Cf. Demosth. c. Aristogit. 23 p. 807 τὸν γράψαντα τοὺς ρόμους Σόλωνα ἐψηγίσθαι γαλοῦντες ἐν ἀρροᾷ στῆσαι. Paus. I, 16, 1 ἀρδούστες δὲ γαλοῦντες πρὸ μὲν τῆς στοῦς Σόλωνος δὲ τοὺς ρόμους Αθηναῖς γράψας. Aelian. Var. Hist. 8, 16 καὶ ἀτεστησαν αὐτῷ γαλοῦντα εἰκόνα ἐν τῇ ἀρρῷ. Liban. Orat. 52 III p. 54 R ἔστηξεν ἐν ἀρρῷ γαλοῦντες δὲ Σόλων.

Quod 37, 10 p. 106 dicit τὸ γέ τε ἐπὶ αὐτοῖς εἴραι γαλοῦς ἄδηστος. Ἐγένετο τοῦτο τὸν Εὐφράνορος Ηγετήντας, haec quoque res singularis¹⁾ exorta esse potest, quod confundit Favorinus artifices eiusdem fere aetatis, Pythagoram et Myronem, quem fecisse Perseum auctores sunt Plin. Hist. Nat. 34, 57. Paus. I, 23, 7. Cf. Urlichs, Über griech. Kunstschriftsteller, Würzburg, 1887, p. 48.

Num vero recte l. l. idem vir doctus censeat Favorinum 37, 43 p. 124, τὸ γὰρ ἀριττονν. ὥσπερ τὸν Εὐφράνορος Ηγετήντας Euphranoris Vulcano tribuere id quod Alcamenis maxime proprium fuisse dicit Cic. Nat. Deor. I, 30 *Athenis landamus Vulcanum eum, quem fecit Alcamenes, in quo stante in utroque restigio atque restilo leviter apparet claudicatio non deformis.* et Ciceronem secutus Valer. Maxim. 8, 11 *tenet risentis Athenis Vulcanus Alcamenis manibus fabricatus. praeceps et cetera enim perfectissimae artis in eo praecurrentia indicia etiam illud mirantur, quod stat dissimulatae claudicationis sub teste leviter restigium reprobans, ut non exprobrans tanquam rituum, ita tamen certam propriamque dei notam decore significans, dubium est; id enim intercedit disserimen, quod Favorinus praebebat ἀριττονν Cicero contra apparet claudicatio.*

Finem faciat or. 64, 4 p. 329 καὶ ἢ γέ τε (in Cypri) πέργος ἀρχαιοὶ ἀρδούστα γαλοῦντες ἔχοντες γαλοῦντα εἰτειησότα καὶ πρὸς αὐσφάλειαν τοῦ θερμάτος καὶ πρὸς μητημα τοῦ διηγήματος. Επιγραφὴ δὲ ἐπὶ τινος στήλῃς πληστον.

σογὴ μὲν ἡμην, ἀλλὰ πάντι οὐκ εὐτυχής. (scil. Demonassa Cypri regina).

¹⁾ cf. Overbeck, Schriftquellen p. 94.

V i t a.

Paulus Hagen Lubecensis natus sum die XXIV mensis Aprilis anni LXIV h. s. patre Henrico, qui ante hoc fere biennium et sex menses fato mihi erexit est, matre Ioanna de gente Carstens. Fidei addictus sum evangelicae. Litterarum primitiis in progymnasio imbutus patriae urbis gymnasium adii anno LXXVII h. s. fructusque sum disciplina virorum humanitate et doctrina excellentium, e quibus praecipue mihi sunt nominandi Iulius Schubring, Carolus Prien, Bernardus Eschenburg. Maturitatis testimonio instructus anno LXXXIII academiam Marburgensem petivi; ibi per unum semestre, deinceps per tria Lipsiae, unum Bonnae, quattuor Kiliae litteris classicis et germanicis operam navavi. Docuerunt me vv. dd. Bormann Cohen Schmidt Marburgenses, de Bahder Biedermann Crusius Curtius Hanssen Koegel Lipsius Ribbeck Seydel Zarncke Lipsienses, Buecheler Kekulé Nissen Bonnenses, Blass Foerster Forchhammer Glogau Vogt Kilienses. His omnibus gratias ago quam maximas, imprimis Richardo Foerster, qui studia mea philologica singulari benevolentia prosecutus est.

Sententiae Controversae.

I.

Dionis Chrysostomi in or. 13 vestigia dialogi, qui Archelaus inscribitur et Antisthenis nomine circumfertur, non extare iudico (Contrariam sententiam profitentur Usener apud Duemmlerum «Antisthenica» p. 10, Duemmler L L, Susemihl in nov. ann. phil. et paed. 1887 p. 207).

II.

Themistius or. 22 p. 280 et Xenophontem (Mem. 2 1 21 sq.) et Dionem (or. L 66 p. 65 sq.) imitatus est.

III.

Or. 24 — quae Geelii quoque (cf. eius comm. p. 434) suspicionem movit -- videtur Dione esse indigna.

IV.

Recte iudicavit Duemmler »Antisthenica« p. 72 de conexu, qui intercedit inter Stob. flor. 49, 27 et Dion. 6 46—47 p. 214.

» » 8, 15 » » 6, 41—42 p. 212.

» » 13, 18 » » 9, 6—7 p. 289.

» » 13, 19 » » 8, 2—3 p. 275.

